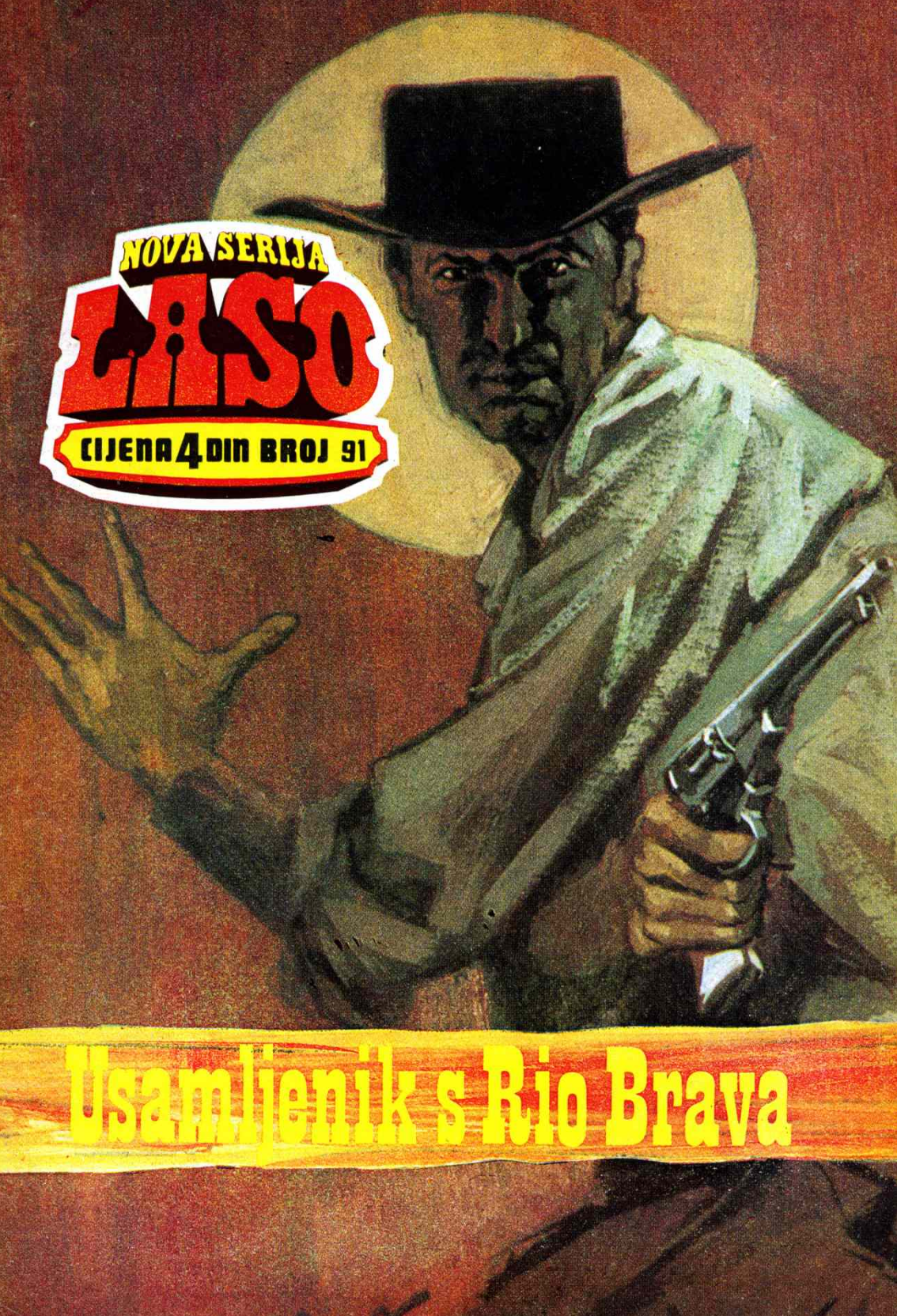

NOVA SERIJA
LASO
CIJENA 4 DIN BROJ 91

Usamljenik s Rio Brava

CLAY HUNTER

USAMLJENIK S RIO BRAVA

»Laso« Nova serija 1975.

Clay Hunter: USAMLJENIK S RIO BRAVA

Naslov originala: DER EINSAME VOM RIO

(Copyright: Pabel Verlag, Rastatt)

Recenzija: Ana Bujan, književni prevodilac

Prijevod: Kalman Vajs

Redaktura: Višnja Bekl

»Laso« — Izdavač OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković, —
Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1975.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena 4 d. Za inozemstvo: DM 1,60; ASCH 8; SFRS 1; HFL 1,30

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2236/2 — 1973 od 26. XI 1973.

I

Metak je pogodio Clayburna točno između lopatica. Tek je s usijanim bolom, što se činilo da će mu prepoloviti tijelo, začuo oštar prasak.

Tada začu vlastiti glas kako viče.

Zatetureo je kao pijan, polako padao naprijed, pokleknuo, ali se zadržao tako još nekoliko trenutaka, podbočivši se rukama.

Svijet mu se okretao pred očima. Velike topole kao da je uzvitlao onkan a sunce na nebu opisivalo je vrtoglave kružice.

S bliske rječice začu Barbarin glas, prodoran i visok. Ugledao je kako izlazi na obalu. Golo tijelo ljeskalo se na suncu.

Gotovo svakog dana, ona se kupala u kristalnoj bistroj vodi. Ponajčešće bi joj se i on pridružio, ali danas ga je u tome spriječio posao s konjima.

— Barbara! — Namjeravao je to viknuti, ali preko usana prijeđe samo stenjući šapat.

Obuze ga slabost. Desna mu ruka klonu. Polako beskrajno polako, prevr-

ne se u stranu. Još je uvijek vidio svoju ženu.

Jurila je prema kućici, lica izobličena od straha i užasa.

A tada dogalopirale jahači... petorica.

Presjekli su Barbari put. Jedan od njih bacivši laso. Omča padne oko ženi na struku, stegne se i obori je na zemlju.

Jim Clayburn je čuo surovi smijeh i zapomaganje svoje žene, što je ubrzo prešlo u jecaj.

Ali, on je bio nesposoban da se pomakne. A bol među lopaticama postala je sve žešća.

Imao je osjećaj kao da mu je na vratu golema šaka i sve ga jače pritišće k vreloj zemlji.

Potmulo zujanje u glavi postajalo je sve jače. Mučnina mu je stezala grlo.

— Barbara! — prostenje, a tada mu se smrači pred očima.

Tiho i kao mrtav ležao je na toploj zemlji između svoje kuće i velikog obora za konje. Nije više čuo krikove užasa i jecanje svoje žene. Nije vidio kako su se one petorica, poput divljih zvjeri bacila na nju.

Jim Clayburn bio je, tako reći, na putu za vječnost.

Tako su mislili i petorica napadača, pa nisu smatrali potrebnim da ispale u njega još jedan metak.

Usprkos tome odjeknuo je još jedan hitac prije no što su odjahali.

Na odlasku Saul Parry, predvodnik tog divljeg čopora zadovoljno podvignu:

— Dakle, to smo sredili. Nitko neće moći svjedočiti protiv nas. Gazda će ponovo biti s nama zadovoljan.

Onda uzjašu i pregaze rijeku, pa nestanu u prostranstvu zemlje.

Spuštao se suton na zemlju. Sunce je zašlo za vrletima planina na zapadu i s rijeke je popuhavao svjež vjetroc.

Sa zapada se približavao jedan jahač. Sjedio je na čupavu indijanskom konju, a duga kosa spuštala mu se sve do ramena.

Indijanac.

Na obali rijeke zauzdao je konja i kroz sumrak se zagledao na suprotnu obalu, prema ranču.

Duboka tišina učinila ga je opreznim. S istančanim nagonom čovjeka što je veći dio života proveo u divljini osjetio je da nešto nije u redu.

Izvukao je iz kožne naylake na sedlu karabinku tipa spencer i lagano pojahao gazom.

Jim Clayburn začu topot kopita a zatim tiho rzanje. Otvorio je oči i zamijetio da leži na boku. Opet osjeti oštru bol među plećima, pa ponovo sklopi vjeđe.

Prošle su minute prije no što se svega sjetio. Srce mu je počelo divljački bubnjati.

Malo se pridigao, da bi promotrio dvorište.

Barbara! Gdje je njegova žena?

Indijanac je upravo sjahao i prignuo se nad nečim svijetlim, što je ležalo na zemlji. Onda zaklima glavom i pođe dalje prema Jimu.

Kad je ranjenika oprezno okrenuo na leđa Jim ugleda ozbiljno, mnogim borama izbrazdano lice.

Poznavao je Indijanca. Bio je to Jonas Redfox iz plemena Čeroke. Od prije godinu dana prebivao je u kolibici u brdima San Matea. Došao je iz velikog indijanskog rezervata u Oklahomi, odakle je morao pobjeći jer je ubio jednog agenta rezervata, varalicu.

Indijanska policija njegova vlastita plemena bila je obavezna da ga uhititi i predvede sudu bijelih, ali oni su dopustili da pobjegne. Prehranjivao se postavljanjem stupica i lovom na mustange. Kože i krzna koje je ustavio i konje što ih bi pohvatao dopremao je Clayburnu, koji mu je protuvrijednost plaćao svim onim što je čovjeku potrebno da bi preživio u divljini.

Vremenom su se sprijateljili i Jonas Redfox je znao da u Clayburna može imati neograničeno povjerenje.

— Barbara — proštenje Jim, izobličena lica. — Kako joj je, Jonase? Reci mi istinu! Je li... je li...

Strašna sumnja nije htjela preko usana, ali je već prema izrazu Indijančeva lica spoznao istinu.

Refox ga primi ispod pazuha, malo ga pridigne i počne ga vući prema kući.

— Zatvori oči! — savjetovao mu. — Tako će ti ostati u sjećanju onakva kakva je bila za života!

Bio je to dobronamjeren savjet, ali kao pod nekom neodoljivom prisilom Jimove su oči ostale otvorene.

Barbara je ležala na leđima. U svjetlu zvijezda nije mogao razabrati sve pojedinosti, ali prizor je i ovako bio strašan.

Jim jeknu potmulo. Suze srdžbe i zdvajanja navniše mu na oči.

Taj prizor neće nikada zaboraviti.

Jonas Redfox ga ubrzo odvuče pored mrtve žene do kućice. Položi ga na ležaj, užeže svjetlo, pregleda Jimovu ranu, a onda prionu poslu. Od boli, Jim se onesvijestio.

Kad je ponovo došao k svijesti, sunce je sijalo kroz prozorčić sobička kamo ga je unio Inidijanac. Ležao je gol do pojasa a čvrsti povoj stezao mu je grudni koš.

Opet mu iskrsne slika prethodne večeri i opet mu se učini da čuje Barbarino prodorno zapomaganje. Stisnuo je šake i pokušao se uspraviti, ali se s bolnim uzdahom svali natrag. Suviše je oslabio da bi vlastitom snagom nešto poduzeo.

Izvana su dopirali udarci kladičica, zatim zvuk pile. Znao je tko vani posluje i što radi. Jonas Redfox pravio je lijes za Barbaru.

Jimu se stegnu srce. Zašto se to dogodilo? Iz kojih su pobuda ti ljudi to uradili?

Pokušao je srediti misli, mirno razmisliti, jer je znao da jedino promišljenošću može potisnuti iz mozga ovu suludu mržnju i duboku tugu.

Mora se smiriti. Šanse ima samo onaj tko je smiren i umije hladnokrvno rasuđivati, ne postupajući samo prema osjećajima.

Bilo je to jedno od mnogobrojnih iskustava što ih je stekao za svojih surovih revolveraških godina. Za njim su ostala teška vremena. U svojstvu maršala zaveo je red u dvanaestak divljih gradića. Nemalo je razbojnika

otpremio na vješala a nalazio se i oči u oči s najzloglasnijim revolverašima.

Nazivali su ga Mečava, Jim. Bijaše tvrd, divlji i smion momak koji ne bi ustuknuo ni pred đavolom. Tako je bilo do prije dvije godine, kad je upoznao Barbaru. Bilo joj je tada tek dvadeset i dvije, a za dva dana navršila bi dvadeset četvrtu da se taj užas nije dogodio.

Unatrag godinu i pol stanovali su zajedno u ovoj kućici uz Rio Bravo. Ranije je to bila mala trgovina, ali ju je prijašnji vlasnik napustio jer ga nije mogla prehraniti.

Jim je od početka počeo drugačije. Bio je uvjeren da će jednog dana ovdje niknuti pravi grad; njegovo je imanje bilo na povoljnijem položaju od Charriba deset milja sjevernijeg gradića. Tu se nalazilo prirodno raskrižje velikih puteva između Teksasa i Arizone kao i El Pasa i Santa Fea.

Od samog početka Jim je bio uvjeren da se na tom mjestu uz rijeku nalazi budućnost, a jedan od njegovih prijatelja mu je to i potvrdio. William Thompson je bio inženjer u službi Union Pacifica, gdje je jedno vrijeme i Jim radio kao nadglednik pruge.

Prema Thompsonovim riječima, ovo je bilo na stotine milja uzvodno i nizvodno najprikladnije mjesto za gradnju mosta. Već su bili izrađeni planovi za buduću željezničku prugu što će presijecati Teksas, Novi Meksiko i Arizonu, sve do zapadne obale.

Znaju li to i drugi? Ima li i ovaj grozan slučaj s time neke veze?

Nevoljko pomisli na Tyrone McKennana. Taj čovjek je bio vrlo ugledan u Charribi i okolici. Njemu je pripadao veći dio zemlje, kojoj je južna međa doticala Jimovo imanje što je obuhvaćalo nešto više od stotinu akri.

U mjerilima ove ogromne zemlje, to nije bilo mnogo, ali ni dragulji nisu veliki a ipak su skupocjeni.

Jim Clayburn smatrao je svoje imanje upravo takvim draguljem i snivao zajedno sa ženom mnoge lijepe snove o budućnosti.

Sada je to sve prošlo, umrlo... upravo tako mrtvo i u prošlost ušonulo kao i činjenica da je Barbara jednom živjela.

Vani su odjekivali udarci kladivaca a između udaraca čuo se pijev pile.

Jim je tupe zurno preda se. Sve u njemu bilo je kao mrtvo. Ima li uopće smisla dalje živjeti? Opet mu navrtnješe u pamet riječi starog Indijanca, riječi plamteće mržnje i osvete.

Vani zavlada tišina, a onda se začu ju koraci, kako se približavaju kući. Odmah zatim Jonas Redfox uđe u sobicu. Bila je to spavonica mladog para, a sada je u zajedničkom krevetu ležao sam, bespomoćno kao dijete.

— Odjenuo sam je u bijelu haljinu, Jim — reče Indijanac. — Onu u kojoj se je vjenčala.

Jim se zagrcne.

— Mogu li je još jednom vidjeti?

— Ne! Moraš ostati u krevetu. Rana je vrlo teška. Ustaneš li, moglo bi te to ubiti. A ti bi htio živjeti, prijatelju, zar ne?

— Da, Jonase — reče promuklo — želim živjeti.

Stari Indijanac ga podari zadovoljnim pogledom.

— Kada vrijeme sazri, jahat ćemo zajedno. Pomoći ću ti da istrijebiš onu gamad.

Jim odrečeno mahne glavom.

— Ne, Jonase. To je samo moj problem. Sam ću se pobrinuti da krivci budu kažnjeni.

— Hoćeš li im i sam suditi?

— Zašto pitaš?

— Jer su zakoni bijalaca u nekim slučajevima vrlo čudni. Čuo sam da čovjeka pozivaju na odgovornost ako krivca kazni na vlastitu ruku.

Jim je sumorno zurno preda se. Poslije nekog će vremena muklo:

— Ubit ću ih, Jonase. I svejedno mi je što će se sa mnom poslije dogoditi.

— Izgovorio je te riječi jarcosnom odlučnošću, i mislio je istinu osbiljno.

— Moraš dobro razmisлити. Nije dobro kad se čovjek otvorenih očiju su-novrćauje u vlastitu propast. Ali, nisam ušao da o tome razgovaram. Pitje-doh te pitati koje je mjesto na imanju bilo najmilije tvojoj ženi.

— Malo humak sa sedam žalobnih vrba. Tamo bi često dugo sjedila i sanjariła, gledajući na rijeku.

— Lijepo mjesto — promrmlja Indijanac. — Tamo ću je pokopati prema običaju bujelih. Istesat ću križ i posaditi cvijeće na grob.

Izšao je iz sobe, a onda je Jim čuo kako je doveo konja. Nekoliko minuta kasnije životinja je opet krenula. Čulo se struganje lijesa što ga je konj vukao.

Oko kuće na neko vrijeme zavlada tišina, a onda opet bi narušena.

Začuo se topot koputa. Najmanje deset konja ujahalo je u dvorište.

— Hej, crveni! — viknu onda netko. Sto ovo znači? Koga to spremaš pod zemlju?

Jim je prepoznao glas... bio je to Tyron McKennan, veleposjednik. Zašto je došao? Zar već zna što se dogodilo? Ako zna, onda za to postoji samo jedno objašnjenje, a Jim ima dokaz da iza prepada stoji McKennan.

Tyrone McKennan! Tek se sada sjetio razgovora što ga je imao s njim, prije tri ili četiri tjedna.

Jim je bio u gradu zbog kupovine i navratio u salun. Tamo mu je prišao McKennan. Bio je vrlo prijazan. Upitao je Jima da li mu prodać svoju zemlju i kuću. Jim je njegovu ponudu isto tako prijazno otklonio, iako je veleposjednik obećao da će mu dobro platiti. Pojednostosti toga razgovora jedva se još prisjećao. Razgovor je bio vrlo površan i neobavezan.

Jim zaklima glavom. Ne, takav zločin ne bi mogao pripisati McKennanu, iako uživa glas surova čovjeka. Pričalo se da zna biti strahovito netrpeljiv i da sa svojim ljudima ponekad postupio vrlo loše. Govorkalo se i to da je neke male rančeve dobio u vlasništvo na ne baš pošten način.

Usprkos svemu tome Jim odbaci sumnju da je on umiješan u zločin protiv njega i njegove žene.

Nije ni imao vremena dalje o tom razmišljati, jer se začuo Refoxov odgovor.

— Gospodine — rekao je udvorno — u lijesu leži Barbara Clayburn, žena Jima Clayburna. Ubili su je nepoznati zlikovci. Ja sam Clayburnov prijatelj, i dužnost mi je da pokopam njegovu ženu.

— A gdje je Clayburn? — upita McKennan ostrim zapovjedničkim glasom ali i vrebajućim prizvukom koji nije izmakao Jimovoj pažnji. — Zar nije kod kuće?

— Jim leži u kući — odgovori mirno Indijanac. — Teško je ranjen i još nije sigurno da li će se izvući.

— Možeš nastaviti posao. Nekoliko mojih ljudi će ti pomoći spustiti lijes u ruku. Ja ću u međuvremenu poći u kuću i razgovarati s Clayburnom.

Jim je čuo kako jahaći skaču. Žvale su zveckale pokoju konj bi zarzao. Kopita su udarala o zemlju.

Tyrone McKennan uđe u zastanu uz Jimov krčevet.

Iz očiju mu je zračio nijemi izazov a pogled se doimao kao u pospane velike mačke. Jim pomisli: Premislja li McKennan hoće li me odmah proždrijeti ili da radije još sačeka?

— Slučajno sam prolazio ovuda svojim ljudima — reče rančer. — Indijanac mi ispričao što se dogodilo. Zao mi je, Clayburne. Jeste li uspjeli prepoznati te proklete lupeže?

— Nisam. Sve se prebrzo odigralo. Stjerali su mi metak među lopatice i ja sam se onesvijestio.

— Sumnjate li u koga?

— Ni iz daleka.

— Kakve su bile namjere tih lupeža? Konje sam upravo vidio u oboru? Je li vam ukraden novac?

Jim se gorko nasmiješi.

— U mene se ne može naći gotovine. Ne, McKennane, mislim da postoji samo jedno objašnjenje: ovi gadovi su se zaželjeli moje žene. — Glas mu prsliječe grcaj.

— Mogu li što učiniti za vas Clayburne? Da vas otpremimo u grad, do doktora?

— Ne, hvala. Imam ovdje sve što mi je potrebno. Redfox se razumije isto tako dobro u ranarstvo kao i pravi liječnik. Nadam se da će me izvući.

— Clayburne, mislim da sada nemate preću želju od one da razbojнике što su to učinili privedete zasluženoj kazni. To može dugo potrajati, a to znači da se nećete moći brinuti za imanje i konje. Sve bi vam propalo. Pono vit ću svoj nedavni prijedlog.

— To je lijepo od vas, McKennane, ali ne brinite moje brige. Moram ih sam riješiti.

Rančerovo se čelo namrštilo. Sjenka preleti njegovim uglastim licem. Vrlo

je dobro razabrao ledenu odbojnost kojom je Jim odgovorio, a tome veliki gazda nije bio vičan.

Bilo je već mnogo i to što je dopuštao da ga Jim oslovljava samo »McKennan«; i njegovi ljudi i građani oslovljavali su ga »Mister McKennan« pa čak »Sire«.

— Zašto ste tako odbojni, Clayburne? — upita srdito. — Mogli biste bar saslušati što vam hoću reći. Ja se mogu uživjeti u vaš položaj... znam da najradije ne biste nikoga vidjeli u svojoj blizini... ali život teče falje. I za vas. Pokušajte zaboraviti. A u tome možete uspjeti samo onda ako odete što dalje oдавде.

— Razumio sam — uzvratí Jim za-grižljivo. — Sjećam se vašeg prijedloga, Kennane. Zašto ste tako zapeli da kupite moju zemlju? Što za vas uopće znači hoćete li svoje imanje povećati za ovih dvijesto akri ili ne?

Rančer se smješкао.

— Točno za mene je to sasvim beznačajno, ali nije za vas, Clayburne. Ja mislim na vas. Zar ćete ovdje živjeti kao samac? Radit ćete a da ne znate za koga? Trebali biste opet među ljude. Tako ćete najbrže zaboraviti ovaj užas.

— Ja ni neću da zaboravim.

— Pa dobro — procijedi kroz zube McKennan. — Vama se ne može pomoći, Clayburne. Je li to vaša posljednja riječ?

U njegovu glasu razabirala se prijetnja i Jim je iz trenutka u trenutak bio sve uvjereniji da su u prepad umiješani prsti velikog gazde i da mu neće dati mira dok zemlja na rijeci ne pripadne njemu. Mogućnosti da ga potpuno uništi imao je podosta. Dovoljno je da samo još jednom pošalje svoje

ubojice i Jim je znao da bi onda dobro provjerili da li su ga dokrajčili.

Ovoga časa neće ništa poduzeti. Suviše je svjedoka, koji bi jednog dana mogli progovoriti. Takvo što mora biti drugačije obavljeno, a pri tome McKennan ne smije zaprljati prste niti se izložiti bilo kakvoj sumnji. Za to je bio i suviše mudar i oprezan.

— Moja posljednja riječ? — progundá Jim, naoko dvoumeći. — Ne nisam siguran. A koliko biste mi ponudili ako odlučim prodati?

Rančerovo se lice razvedri.

— Pet tisuća — brzo je odgovorio. — To je najmanje za tisuću više nego što sve ovo uistinu vrijedi. No, što mislite o Clayburne? Nije li ponuda pristojna? Zaniječe glavom.

— Za mene je to vrednije, McKennane.

— Dobro. — Glas je zvučio nestrpljivo — recite vi cijenu!

Jim se podsmjehnu.

— Najprije mi recite pravi razlog zašto želite pod svaku cijenu imati moju zemlju. Mene ne možete zavarami. U životu sam upoznao mnoge ljude, među njima i vašeg soja, McKennane.

Lice plećata muškarca ponovo se natmurilo.

— Što time želite reći? — upitao je povišenim glasom.

Jim se još uvijek smijuljio, ali sada je prešlo u zlobno cerekanje.

— Sto tisuća dolara — odgovori vrlo mirno. — Hoćete li platiti sto tisuća?

McKennan udari kažiprstom o čelo.

— Zar ste šenuli, Clayburne? Znae li što znači sto tisuća dolara? To je svota koju čak ni čovjek poput mene ne može lako namaknuti. Sto tisuća! Moj je novac uložen u imanje... u zemlju i u stoku. Nijedna banka mi ne bi odobrila tako velik zajam za kupnju

ovih vaših bijednih nekoliko akri i ove ružne kuće.

— Onda nemamo o čemu razgovarati.

— Kako hoćete Clayburne, nadajmo se da nećete jednog dana požaliti zbog te odluke.

To upozorenje nije se smjelo zanemariti. Međutim, Jim nije dozvolio da se na njemu zamijeti što misli. Morao je glumiti prijazna čovjeka u toj đavoljskoj igri. Mora dobiti na vremenu. Ovakvo teško ranjenog mogu ga ugasiti kao da je plamičak svijeće.

Nasmiješio se susrećljivo.

— Ne morate baš svaku riječ staviti na vagu za mjerenje zlata, McKennane. Što tisuća dolara rekoh u šali. Nisam ni pomislio da ćete shvatiti ozbiljno.

— Znači, razmislit ćete?

Jim kimne umorno, pa reče.

— Sada nisam za to sposoban: — Zijeve. — Morate to razumjeti.

McKennen se odmah prilagodio okolnostima.

— Znao sam da niste bena, Clayburne — rekao je neiskrenom ljubaznošću. — Biste li bili sporazumni s ponuđenih pet tisuća?

— Mućnut ću glavom.

Tyrone McKennen zadovoljno kimne.

— Kroz koji dan opet ću vas posjetiti. Sada, nažalost, moram poći. Želim vam brz oporavak! Do skorog viđenja.

— Do viđenja!

Jim je gledao za rančermom s osjećajem nedoumice. Tog snažnog, plećatog muškarca bilo je teško pročitati. Ostavljao je utisak ispravna, ali tvrdokorna poslovna čovjeka kojem se ne bi mogla pripisati neka neispravnost.

Jim se pitao da li je u pravu ili je rančeru učinio nepravdu? Nepobitnog

dokaza još ni približno nije bilo i Jim odlučio sačekati da vidi kako će se stvari odvijati dalje.

Zapravo dosad se Tyrone McKennen držao posve ispravno. Ponekom prijetećem upozoravajućem prizvuku u glasu ne bi se trebalo pridavati osobito značenje.

II

Tri dana sve je bilo mirno. Na maleno imanje nitko nije svraćao.

Jim je gorio od nestrpljenja. Čeznuo je za danom kad će opet biti zdrav i pri punoj snazi.

Redfox mu je dvaput dnevno previjao ranu, stavljajući na nju neku mješavinu trava. Indijanac se brinuo za jelo, a obavljao je i druge neodložne poslove.

Jim je bio pun zahvalnosti. Da se Indijanac nije pojavio u pravom trenutku, sada bi zacijelo bio mrtav, a McKennen ne bi više imao problema da dođe u posjed njegove zemlje.

Iz dana u dan bilo mu je bolje. Rubovi rane počеше ga svrbjeti, a to je bio dobar znak.

Trećeg dana poslije podne mogao je već uspravno sjediti u krevetu i sam jesti; Redfox mu nije morao ulijevati hranu u usta kao dojenčetu.

O Barbari nije više izgovorena ni riječ ali je Jim neprekidno mislio na nju i na divne časove što su ih zajedno proživjeli u ovoj kući. Potrajat će još veoma dugo dok će preboljeti tešku bol što ga tišti.

U više je navrata razgovarao s Redfoxom o McKennanu. I stari Indijanac smatrao je rančera lukavim lupežom, ali je kao i Jim bio mišljenja da najprije treba sakupiti dokaze, a onda tek suditi.

U podne četvrtog dana McKennan je ponovo navratio. Donio je velik omoč sa živežnim namirnicama i nekoliko boca viskija. Ušao je u kuću prijazno se smiješeći, i upitao:

— No, ide li na bolje, Clayburne?

Jim kimne glavom, pa se i on nasmiješi.

— Redfox vjeruje da ću za dva tjedna već jahati.

— Pa to graniči s nevjerojatnim — začudi se McKennan.

— Nije čuo. Bio sam vam rekao da je Redfox bar toliko dobar kao naši veleučeni liječnici.

— A ono drugo, Clayburne? Jeste li razmislili o mojem prijedlogu?

— Vama se čini proketo žuri.

— Još nikada nisam odugovlačio s onim što me zanima. Nije mi to u naravi. — Mašio se unutrašnjeg džepa i iz zelenog kaputa od rebrastog baršuna izvadio omočnicu.

— Tu je novac. I kupoprodajni ugovor. Potpišite, uzmite novac i naš će posao biti zaključen. S pet tisuća dolara možete bilo gdje otpočeti iz nova i kupiti nešto bolje od ovoga što ovdje imate, Clayburne.

Otvorio je omočnicu i dopola izvađio svježanj dolarskih novčanica.

— Pogledajte, Clayburne. Na to mora čovjeku zaigrati srce.

— McKennane oštro mu odgovori Jim — suviše ste brzi u darežljivosti. To mi se ne sviđa. Ne, gospodine, još ni ne pomišljam na to da prodam imanje, pogotovu ne za tako smiješnu cijenu.

— Zar ste poludjeli, Clayburne? Što ovo sada znači? — izdere se rančer sav zajapuren.

Jim je pažljivo proučavao sugovornikovo uglasto lice. U trenutku kao što je bio ovaj, kad je McKennan izgubio

kontrolu nad sobom i s njegovog lica spala pokeraška obrazina, moglo se iz njegovih grimasa čitati kao iz otvorene knjige.

Sada su izbili na vidjelo njegova lukavost, pohlepa i osornost. Jim opet posumnja da rančer ne bi ni pred čim ustuknuo da bi dospio do cilja.

— Zar ne znate koliko ova zemlja uistinu vrijedi? — upita ga naizgled opušteno Jim.

— Ne znam, što ste, do vraga tako tajnoviti?

No, Jim je vidio da rančer laže. Nemarno se nasmiješi, pa reče:

— McKennane dokle god niste voljni položiti karte otvoreno na stol, dotle ću i ja svoje držati skrivene.

Indijanac koji je stajao koso iza rančera opominjući je pogledao Jima. Čeroke je bio u pravu. Ne smije dopustiti da ga McKennan navede na nepromišljene riječi, jer su vani rančerovi momci. Bilo ih je sedmoro, a nijedan nije bio iz skupine koja ga je pratila prilikom prve posjete.

Veleposjednik je zurio mračna lica u Jima. Obim se rukama odupro o rub prinožja kreveta i pri tom malo povio naprijed.

— Clayburne — progovori oštrim glasom, a ovog mu puta riječi bijahu otvoreno prijeteće — upozoravam te posljednji put! Čini se da još uvijek nisi shvatio s kim imaš posla. Ja sam Tyrone McKennan a ne neki dotepenac i do danas sam uvijek proveo ono što sam naumio. Ni ti mi nećeš biti zapreka. Zdrobit ću te kao stjenicu, ako to poželim.

Jim ga pogleda čvrsto u oči i prošapće.

— Nisi li to već pokušao, McKennane?

U sobi nastade tajac. Tišina ispunjena dahom nasilja. Šutke su gledali jedan drugome u oči, a onda se McKennan nasmiješi... zlobno i samouvjeren.

— Možda sam se odista nalazio iza onoga što se dogodilo. Već sam prvi puta razabrao da sumnjaš na mene. Pa, možda sam i bio taj koji je poslao one ubojice jer, evo, želim tvoju zemlju. No i da jeste tako, nikada to ne bi mogao dokazati. Ili smatraš li me glupanom?»

— Ne McKennane — naizgled mirno odgovori Jim — ni u kojem slučaju ne smatram te glupanom. Naprotiv, ti si u mojim očima najodvratniji i najprljaviji pasji sin što mi je ikada protrčao pred nogama. I kunem ti se da ću jednoga dana otkriti tko ima Barbaru na savjesti. Doći ću do tih svinja... jednog za drugim. Iscijedit ću iz njih zašto su nas napali i istina će izaći na vidjelo. Budi uvjeren u to, McKennane.

Rančer se grohotom smijao, kao da ga Jimove riječi dobro zabavljaju.

Prošle su gotovo dvije minute dok se opet uozbiljio i rekao:

— Clayburne, ti si velika budala. Došao sam u dobroj namjeri. Dao bih ti još pet tisuća dolara. Međutim, taj prijedlog više ne važi. Sada ću uzeti ono što želim, i to silom.

— A kojim pravom?

— Pravom jačega.

Opet se nasmijao... jetko i, nadmeno... pa gurnu omotnicu s novcem u džep.

— Pružio sam ti priliku da odeš odavde Clayburne, sada je mojem strpljenju kraj. Htio se okrenuti, ali u sljedećem se trenutku ukoči osupnut.

Rebrima je dodirnuo nešto tvrdo... bila je to cijev Redfoxove puške...

McKennan se htio mašiti revolvera, ali Indijanac je hitro djelovao. Cijev puške trgne se u zrak i spusti postrance na rančеровu glavu. Snažan muškarac bolno jekne i zatečura. Uspio je još potegnuti revolver.

Velik, snažan i plećat nije mogao biti oboren s jednim udarcem.

Indijanac ga odalami još jednom, ovog puta u zapešće, tako da mu je oružje ispalo iz ruke. Omamljen, bolno je zabrundao i htio golim rukama nasrnuti na Redfoxa. Međutim, Indijanac je iako mnogo, mnogo stariji, bio nevjerojatno hitar. Skočio je u stranu, pustio McKennana da poleti u prazno i udario ga kundakom u potiljak.

Rančeroва koljena najzad popuste. Glavinjao je kao da je pijan, a zatim se polako prevrne u stranu.

Indijanac ga veže s nekoliko remena tako da će se jedva moći maknuti kad dođe k sebi.

Clayburn izvuče ispod jastuka revolver kojeg je već od početka držao u ruci.

— Nitkov! — promrši. — Najradije bi ga ustrijelio. Kad je s onolikim cinizmom govorio o prepadu, jedva sam se uspio svladati.

— Primijetio sam. Pametno je što si se suzdržao. Kao što si čuo on ne prizna svoju krivicu. Međi ćeš ga kazniti tek kada saznaš svu istinu.

— U pravu si, Jonase. Otkrijem li da je uistinu u to upetljan, pobrinut ću se da ga objese.

— Zar ga nećeš kazniti vlastitim rukama? Nećeš da on i ostali krivci umru stotinu puta, kao što si namjeravao u svojoj prvoj boli?

Jim zaniječe glavom.

— Posljednjih sam dana mnogo razmišljao. — Promijenio sam mišljenje prijatelju. Pokušat ću ih sve predati pravom sudu. Tako je bolje.

Čeroke pokaže na vezanog.

— Sad ga imamo a ipak mu ne možemo ništa.

— U pravu si. I, ako je moja pretpostavka točna McKennan je tek posljednja karika u dugačkom lancu. Moći ćemo ga zgrabiti tek kada završimo s ostalima. Misli na onu petoricu ništarija koji su ubili Barbaru.

Izvana dopre glas jednog od McKennanovih jahača.

— Hej, gazda, što se zbiva? Slater mi upravo reče da je čuo neku čudnu buku.

— Slater je u pravu — viknu Clayburn. — Tu je došlo do malog nesporenja. Vaš gazda leži ovdje s pozamašnom kvrgom na glavi. Proći će još koja minuta prije no što se osvijesti. Bit će najbolje da odjašete kući.

Poslije tih riječi nastala je tišina, onda se začuše psovke, a zatim su ljudi počeli tiho raspravljati kako bi gazdu najlakše izvukli.

Prolazile su minute, a onda jedan vikne:

— Clayburne, što sve to do vraga znači? Je li on nekog od vas napao ili vam ugrozio život. Zašto ste to učinili?

Mc Kennan je upravo, sopćući, dolazio k svijesti. Čuo je posljednje riječi i sam je odgovorio na to pitanje. Na svoj način, dakako.

— Ovaj prokleti crvenokožac me je napao — zaurao je. — S leđa me kundakom udario po glavi. Sada ležim ovdje i jedva se još mogu pokrenuti. A nisam im dao ni najmanjeg povoda za takav postupak.

Zlobno se nacerio prema Jimu i Indijancu.

— Bolje da to niste učinili. Imam, naime, još jedno iznenađenje, za obojicu. Sada ste do kraja gotovi.

— Prije svega, McKennane, milasao* da imamo tebe — gnjevno će Jim. — Ti si naša obrana. Učinio si veliku grešku što si tako otvoreno prijetio i prebrzo odbacio masku. Za sada nam se ne može ništa dogoditi jer si u našoj vlasti.

— O, ne, sve će se odvijati drugačije nego što ti misliš, Clayburne. Ti još ne znaš ono što ja znam. Poslušaj što ću reći svojim ljudima. Kladim se da ću poslije nekoliko sati biti slobodan.

Jim osjeti da to nije varka. McKennan je govorio toliko samoouvjereno kako može samo čovjek potpuno siguran u svoju stvar.

— Gazda — vikne izvana jedan od njegovih jahača — što da radimo?

— Odjašite u grad i dovedite Kirka Parkera! Recite mu da sam ovdje napadnut dok sam razgovarao s Clayburnom. Neka odmah dođe!

— Dobro gazda.

Čulo se kako su se momci vinuli u sedla, a odmah zatim i galop konja.

U kolibi je nastala tišina.

McKennan je smiješeći se zurio u Jimovo lice.

— No, što sada veliš Clayburne? Naravno, čuo si za Parkera? Ili ti to prezime ništa ne kazuje?

Jim nije odgovorio. Naravno da je znao tko je Kirk Parker. Savezni šerif, čuven po čvrstini i nepotkupljivosti, ali i po tvrdokornosti. Bio je tvrdo glavac koji je vjerovao samo u ono što je sam vidio i čuo. Držao se slova zakona i nikad se nije trudio da ispita pozadinu slučaja.

Ako dođe ovamo i vidi što se dogodilo, svi će vanjski znaci govoriti protiv Clayburna i Indijanca, a to će potvrditi i iskazi osmorice svjedoka.

Jimu neće preostat ništa drugo već da oslobodi McKennana. A to, pak smije učiniti tek kad Parker stigne ovamo. Ne smije riskirati i već sada osloboditi veleposjednika.

McKennan je bio protivnik kojega se nije smjelo potcijeniti. Bio je brz kao munja, međvjeđe snage i ne bi dopustio da ga Indijanac još jednom obori na koljena. Naprotiv, bio je pun trikova i najvjerojatnije bi mu uspjele nadmudriti Redfoxa ako bi mu ovaj razriješio sponu. A s njim, Jimom bi se prilično lako poigrao.

Jim je bio, svjestan da ni izdaleka nije punovrijedan protivnik; proći će još nekoliko tjedana dok će mu se vratiti prijašnja snaga. Sada mu je čak bilo teško držati u ruci dulje vrijeme revolver spreman za paljbu.

A za borbu s čovjekom kao što je McKennan mora biti u punoj formi. Treba da bude sposoban munjevito reagirati, poput tigra spremnog na skok. Ne, sada još ne smije McKennanu pružiti priliku. Mora sačekati dok stigne maršal.

— Tresu ti se gaće — zabrunđa McKennan. — Shvatio si da si gotov.

— Zašto je maršal u gradu? Zar ga je netko pozvao?

— Mislim da je slučajno došao. Možda traga za nekim. Ponajčešće je tako kada jedan od tih zvjezdonosaca bane.

Jim nevoljko pomisli na Redfoxa.

Pogledao je Indijanca, a ovaj mu neprimjetno kimnu. Pomislio je isto što i Jim: nije isključeno da je maršal naišao ovamo tragajući za njim. Možda je procurjela vijest da se skriva u ovim krajevima.

— Bilo bi dobro da malo pronjuškaš vani — dobaci mu Jim. — Mogao bi odjahati dio puta za njima, da vidiš jesu li uistinu krenuli u grad. Možda je sve ovo sa maršalom samo varka. Zele nas učiniti neopreznim, da bi nas tada nespremne napali.

Redfox odmahne.

— Nije varka, Jime i zato ne idem nikamo. Ostajem ovdje jer sam ti potreban. Prijatelj ne napušta prijatelja u nevolji.

Jim je šutio. Znao je da je Indijanac maločas razumio njegov mig. Ali Jonas Redfox nije htio pobjeći. Odlučio je da do kraja ostane uz prijatelja.

Prođe sat, pa još jedan.

Onda se vratiše jahači. Bilo ih je najmanje dvaputa više nego ranije, a jedan među njima bio je i maršal.

— Clayburne! — začu se uzvik. — Ovdje je savezni šerif Kirk Parker. Učiniću i savjetujem vam da ne učinite neku glupost.

— Udite samo, maršale — odviknu Jim. — Dobro je da ste ovdje. I ne brinite ništa vam se neće dogoditi.

Koraci su se približavali vratima zatim maršal uđe u sobu. Na svijetlo plavoj košulji bila je pričvršćena zvijezda. Hladno i oholo pogledao je najprije Clayburna, zatim Indijanca i na kraju mu se pogled zaustavi na sputanom McKennanu.

Naredio je Redfoxu da rančera oslobodi sponu. McKennan opet slobodan ustane proturja bolne zglobove i gležnjeve pa podigne s poda revolver što je tamo ležao od njegove borbe s Indijancem.

— Maršale — počeo tada ljutito — zahtijevam da ovu dvojicu odmah uhitite. Oni su...

— Što će se tu uraditi odlučit ću ja — prekine ga Parker osorno. — I, upamtite

te svi odmah u početku; na mene se ne može utjecati. — Počnimo, dakle s vama Clayburne. Jahači gospodina McKennana su me izvjestili da ste vi i vaš prijatelj Indijanac napali i zlostavljali njihovog poslodavca i to bez ikakva razloga. Koliko sam dosada mogao razabrati to potpuno odgovara činjenicama. Što imate na to reći, Clayburne?

Jim je razmišljao. Gdje da počne? Ima li smisla ispričati čitav slijed događaja, od samog početka? Da spomene gnjusnan prepad petorice stranaca i Barbarinu smrt? Ima li pravo optužiti McKennana da je bio podstrekač zločina?

— Onda? — upita nestrpljivo maršal. — Čekam vašu izjavu, Clayburne!

Tyrone McKennan se zlobno zacereka.

— Ne zapažate li, maršale da mu je teško smisliti uvjerljivu laž? Ne bih ti radije ja ispričao što se sve zbilo?

Maršal odmahne glavom.

— Ne — reče odlučno — prvi je na redu Clayburn. Uistinu sam znatiželjan da čujem što će nam reći.

U međuvremenu, Jim je odlučio. Kimnuo je glavom i mirno rekao:

— Dobro, maršale. Treba da čujete sve, od samog početka, kako biste mogli stvoriti cjelovitu sliku.

I tada je počeo. O prepadu. O Barbarinoj smrti. I rekao je da je samo zato živ što ga je našao stari Indijanac. Ništa nije prešutio. A spomenuo je i to kako sumnja da je McKennan bio podstrekač zločina.

Kad je to izgovorio upadne McKennan, viknuvši: — To je podla laž, maršale! Tu ću ljagu zbrisati sa sebe. Zbog toga ću ovog prokletog klipana...

Maršal ga ponovo prekinu, vrlo grubim glasom:

— Čekajte dok dodete na red, McKennane. Pričajte dalje, Clayburne!

Jim slegnu ramenima.

— Više nemam mnogo za reći, maršale! Danas je došao McKennan i ponovo mi za ovu kuću i zemlju ponudio pet tisuća dolara. Kad nisam prihvatio, prijetio mi je da postoje druga sredstva kojima se tvrdoglava momka poput mene može pritisnuti na koljena. Stekli smo utisak da nas McKennan namjerava odmah napasti i zato smo ga svladali.

Maršal pogleda Redfoxa.

— Clayburne, pa vi ne biste McKennana mogli ni ogrepsti.

— Ja sam to bio, maršale — upleo se u razgovor Indijanac. — Udarilo sam ga kundakom.

— Podmuklo s leđa — promrsi rančer. To ćeš još jednog dana požaliti, crvenokošće.

— Ne izričite nepromišljene prijetnje, McKennane — upozori ga maršal. — Dogodi li se što Indijancu, bit ćete pozvani na odgovornost.

— Čini mi se da ste više na strani ove dvojice nego na mojoj — promrmlja srdito rančer.

— Nisam ni na čijoj strani. Moja je dužnost da uvijek budem neutralan. A sada govorite, vi McKennane! Zanima me i vaša verzija.

McKennan je pričao da je došao i učinio Clayburnu ponudu. Naravno, za razgovora je sve češće dolazilo do rječkanja. Izrečene su i prijetnje, s obje strane. Ali on nije mislio na tjelesno nasilje kad je rekao kako postoje i druga sredstva da se čovjek poput Clayburna obori na koljena.

— Na kakva ste to sredstva mislili? zanimalo je maršala.

— Ni na kakvo nasilje. To je rečeno tek tako u srdžbi. Na žalost, nisam dospio objasniti. Pogledajte moju glavu. Dvije kvrge. Da mi lubanja nije tako tvrda, možda bih sada bio mrtav. Maršale morate Indijanca uhititi! Zbog pokušaja ubojstva. Tom je gadu mjesto iza rešetaka.

— Već sam vam rekao da meni nitko ne može naredivati — odbojno će Parker. U međuvremenu sam zaključio da je sve ovo prilično zagonetno, jer se sučeljava iskaz protiv iskaza. Prema tome, ja ne mogu ništa presuditi. Ili je netko drugog mišljenja?

Odmah se oglasio veleposjednik.

— Vaša je dužnost da kaznite krivce. Morate obojicu uhititi!

Maršal ga pogleda smrknuta lica.

— Isto bih tako morao i vas uhititi McKennane. — rekao je suho. — Rekoh nema valjanih dokaza ni protiv vas ni protiv Clayburna. Slušajte dobro McKennane. Sutra više neću biti u tome kraju. Moram u Las Cruces. Za tri ili četiri tjedna svratit ću opet ova-mo i raspitat ću se da li se zato vrijeme ovdje nešto dogodilo. Saznam li da se gospodinu Clayburnu slučajilo neko zlo, pozvat ću vas zbog toga na odgovornost. Ne zaboravite to!

— Što vi sebi dopuštate, šerife! — ustoboči se veliki rančer. — Ja nisam razbojnik. Nikada ne bih uradio nešto protuzakonito. Zar je nezakonito ako se nekome ponudi pristojna odšteta za njegovu imovinu.

— Zašto se toliko upinjete oko ovog komadićka zemlje? — podrugljivo upita Kirk Parker.

— Rado bih ga imao. Zadovoljava li vas odgovor, maršale?

Parker slegnu ramenima.

— Očito ništa drugo mi ne preostaje. Sada možete poći, McKennane. Odlazi-

te zajedno s vašim ljudima s područja Clayburnova imanja! Pretpostavljam da on ne smatra poželjnim vaše buduće posjete. I ne zaboravite moje riječi: za nekoliko ću tjedana ponovo biti ovdje.

— Radite što hoćete! — promrmlja McKennan i pođe prema vratima. Tu zastane i prijeteci pogleda Clayburna. Činilo se da će nešto reći, ali se predomislilo.

No, njegov pogled bijaše dovoljno riječit i Jim ga je dobro shvatio.

Znao je da ga očekuju surova vremena. Jer Tyrone McKennan će zacijelo tražiti nova sredstva i putove da ga dokrajči.

Kad je rančer izašao, a malo zatim sa svojim ljudima odjahao, maršal se obrati Jimu:

— Clayburne, jeste li sigurni da se iza onog prepada krije McKennan?

— To ne mogu dokazati.

— A što ćete učiniti kad se oporavite?

— Potražit ću ubojice svoje žene.

— Namjeravate im suditi?

— Pokušat ću ih dovesti pred sud. Zelio bih da završe onako kao što su zaslužili, kako bi primjerom poslužili ostalim vucima. Treba da umru na vješalima.

Maršal zadovoljno kimnu glavom.

— Sada moram krenuti — reče. U Las Crucesu me očekuju. I ne dopustite da vas navedu na neke nepromišljene postupke.

— Imat ću to na umu. Uostalom, zar vi uistinu ne znate zašto bi se McKennan tako rado dočepao moje zemlje?

— Hm, neka slutnja mi se vrzma glavom, ali ne bih mogao ustrditi da je baš to u pitanju.

— Kakva slutnja, maršale?

— Pa, čuo sam jednom o željeznici koja bi trebala, za nekoliko godina, prolaziti ovim krajem. Ovo mjesto, ovdje na rijeci prema mojem je sudu najprikladnije za premoštenje na mnogo milja uokolo. Ako bi se to ostvarilo, tada bi Charriba bila osuđena na propast. Onda bi ljudi iz nje odselili. I to ovamo, Clayburne. A vi biste preko noć postali bogataš. Neprijeporno, zasijenili biste McKennana a to on ne može podnijeti. Ali to je samo moja pretpostavka. Ne znam jesam li u pravu.

— Jeste, u pravu ste, maršale. Ovak komadić zemlje je skupocjen dragulj koji neću dati ni za kakve novce.

— Onda u buduće dobro pripazite na sebe!

Jim se nasmiješi.

— Ne vjerujem da će ubrzo nešto poduzeti. Dovoljno ste ga jasno upozorili.

Maršal pođe k vratima i podigne ruku na pozdrav.

— Sve dobro, Clayburne! — poželi.

Indijancu kimne glavom i onda izađe. Poslije nekoliko trenutaka začuo se topot kopita jednog konja što se udaljavao prema jugu.

Redfox pogleda Jima ozbiljna lica.

— Bit će gadno, prijatelju. McKennan se neće dati tako jednostavno zaplašiti. Jesi li mu vidio oči? Taj se još ni iz daleka ne predaje.

Jim kimne potvrdno.

Sjeo je i prebacio noge preko ruba kreveta. Između lopatica siječne mu oštra bol, ali stisnu zube i ustane. Znoj mu je orosio čelo i lice. Tiho je stenjao.

— Sjedni! — savjetova mu Redfox. — Za početak je bilo dovoljno. Moraš se strpiti.

Jim ostane na nogama.

— Ne mogu više izdržati to izležavanje. Zar ne vidiš da opet mogu stajati?

Pošao je nekoliko koraka naprijed. Došavši do zida, nasloni se o nj.

Jonas mu kimne u znak priznanja.

— Tvrdi si no što sam mislio. Da, možda si u pravu. Ozdravljenje bi se moglo ubrzati kad bi svaki dan izveo nekoliko vježbi i pomalo se kretao. Ali sada leži u krevet. Staviti ću na ranu svježiju travu i čisti zavoj.

Jim odglavinja do kreveta, stenjući se spusti i opruži.

Morao je uložiti ogroman napor da pređe ovih nekoliko koraka, ali usprkos tome osjećao je olakšanje. Laknulo mu je što je izdržao.

III

Prvi je tjedan prošao bez sukoba, a onda McKennan opet pruži dokaze svoje moći. Pokazao je dvojici ljudi da još uvijek moraju s njim računati.

Dva stranca dojahala su gazom.

Bilo je poslije podne i Jim je sjedio pred kućom na klupi, uživajući u toplu suncu. Bilo mu je već znatno bolje. Rana je gotovo zarasla. Svakog bi dana odlazio na kraće šetnje, a krijepek hrana što ju je Indijanac pripremao brzo ga je ojačala.

Tog je popodneva Jim bio sam. Redfox je odjahao po svježije namirnice, a da bi do njih došao mbrao je poći u Carribu jer je to bio jedini grad u krugu od stotine milja.

Jim uzme pušku, koja je bila prislonjena o klupu, u ruke, a revolver položi na dohvat ruke.

Ljudi su polako prilazili. Bila su to dva suhonjava momka, hladnih očiju i budnog pogleda. Sjedjeli su opušteno

u sedlima i obojica su držala ruke na jabukama sedala.

Tako se zaustave pred Clayburnom, koji je pušku držao tako da ova dvojica nisu mogla ni pomisliti da potegnu oružje ako su to namjeravali.

Obojica su se smiješila i trebalo je djelovati prijazno, ali u Jima je ono izazvalo tuđi, prijeteći i ledeno hladni dojam.

Bio je nepovjerljiv prema svakom strancu koji bi dojahao na njegovo imanje, jer bi mu i najmanja greška mogla donijeti smrt.

— Halo! — progovori jedan — ne dočekujete goste baš ljubezno. — Spazio jezio je povoj u prorezu Jimove raskopčane košulje. — No vidim da ste imali neprilike, pa vas shvaćam.

— Ja sam Jeff Haines — nastavi pri-došlica — a moj prijatelj je Ken O'Toole. Dolazimo iz Arizone. Prije dva dana nam je ponestalo namirnica. Možete li nam što prodati?

Jim zaniječe.

— Na žalost, i meni je svega ponestalo.

— Zar tu nije trgovina? Bio sam uvjeren da se ovdje sve može kupiti.

— Ta su vremena prošla. Ne mogu vam pomoći. Morat ćete još malo jahati. Krenite prema sjeveru, do Charriba. Malj gradić, ali ako se držite rijeke, ne možete promašiti.

Jeff Haines je lupkao po široku obo-du svog šešira.

— Hvala... Kako rekoste da vam je ime?

Jim se knuto nasmije.

— Ne sjećam se da sam se predstavio, ali ako vas zanima... Jim Clayburn. Zadovoljni?

Obojica se značajno pogledaju.

— Jim Clayburn? — promrmlja polako i zamišljeno Haines. — Zar onaj

revolveraš kojeg nazivahu Mečava — Jim?

— I to je prošlost!

Pušku je još uvijek držao u pripravnosti. Još je uvijek bio na oprezu i pun nepovjerenja. Ova su dvojica izgledala prokleta opasna. Već način na koji su nosili revolvare bio je dovoljno rječit.

— Oh ne zamjerite nam — reče O'Toole. — Nismo htjeli biti radoznali. Hajdmo, Jeffe! Već je krajnje vrijeme da opet nešto pristojno pojedemo.

Obojica kimnu Jimu u znak pozdrava, okrenu konje i polako krenu.

Jimova napetost popusti. Nasmiješio se samom sebi. Zapravo, postao je suviše nepovjerljiv. Ne skriva se baš u svakom strancu razbojnik.

Spustio je pušku, a kad je htjede opet prisloniti pored klupe, razabra neki pokret. Zapazio ga je kutovima očiju i znao je da mora strelovito djelovati.

Oba jahača bacila su se iz sedla lijevo i desno. Dok su još letjeli zrakom trgnuli su revolvare iz korica.

Jim zgrabi vinčesterku i u tom hipu spazi plamičke iz napadačevih revolvra.

Uzvratio je vatrom i bacio se s klupe.

Izgledalo je kao da je pogođen i ona su dvojica pobjednički zaurala.

Jim je ležao na trbuhu. I on je dreknuo, ali ne iz istog razloga iz kojeg to učiniše protivnici. Bila je to bol koja mu je izmamila krik. Oštra, goruća bol što mu je prostrujala gornjim dijelom tijela kad je tréснуó o zemlju i gotovo ga obeznanila. Zato nije odmah uzvratio vatrom. Titralo mu je pred očima i nije mogao pouzdano utvrditi metu.

Možda ga je baš to spasilo.

Napadati se usprave i pogledaju prema njemu. Kad su vidjeli kako leži zacijelo pomisliše da je onеспособljen za daljnu borbu, pa spuste revolvare i polako počnu prilaziti.

Jim je još uvijek pušku držao čvrsto obim rukama i kroz stisnute vjeđe motrio kako mu prilaze. Magla pred očima se razila i sada ih je jasno vidio.

Mora nešto poduzeti i to brže nego što je išta u životu uradio želi li ostati živ. I mora biti surov i neumoljiv kao nikada ranije, jer se i njegovi protivnici služe najpodlijim trikovima.

Pušku je repetirao još dok je padao s klupe. Mogao je, dakle, jedanput opaliti, a onda mora opet repetirati. A to je iz ležećeg položaja nemoguće.

Međutim, mora riskirati. Malo je izdigao cijev i opalio u Hainesa, koji mu je bio bliži. Kroz plamen iz cijevi spazio je kako se zlikovac trgnuo i zateturao unatrag.

Metak je revolverašu ušao koso odozdo u želudac. On kriknu gotovo neljudski naletivši na svog druga, koji je upravo potezao revolver da bi dokrajčio Jima.

Taj je sudar Jimu spasio život. O'Toolijev revolver neznatno se pomakao i tane je prozviždalo nekoliko centimetara od Jima i zabije se u zemlju.

Jim je munjevito repetirao i opalio prije no što je protivnik stigao po drugi put pucati.

Pogodio je O'Toola slično kao i njegova druga, no ovaj je ostao još neko vrijeme na nogama. U rukama je i dalje držao revolver i iskrivljena lica gađao u Jima.

Jim je i ovog puta prije pritisnuo obarač. Pogodio je neprijatelja tako da je odmah pokleknuo, a onda se pre-

valio u stranu. Zgrčen, mirno je ostao ležati, kao i njegov drug.

Jim Clayburn se s mukom osovi na noge. U leđima je još uvijek osjećao žestoku bol, no polako je popuštala.

S uperenom puškom prišao je razbojnicima.

Ken O'Toole bio je mrtav, a Jeff Haines borio se sa smrću. Jim ga okrene na leđa i hladno i bezosjećajno se zagleda u njega.

— Zašto? — upita muklo. — Tko vas je poslao?

Haines se zlobno zacereka.

— Vrag — proštenja. — Sam davo nam je to zapovjedio. Pet tisuća dolara, Clayburne... toliko vrijediš tom čovjeku. On...

Glas mu uguši hrapav kašalj. Disao je teško i stenjući. Krv mu je kuljala iz rane i natapala odjeću.

— McKennan? — upita Jim. — Bio je McKennan, zar ne?

Umirući zaniječe glavom, a poslije podulje stanke s mukom izusti nekoliko isprekidanih riječi.

— Ne poznajem McKennana. U Arizona... Jedan čovjek... poslao nas je...

— Tko? Kako se zove?

Haines mahne glavom, Na usta mu navre krvava pjena. Činilo se da želi još nešto reći. Usne su mu se micale, ali glasa više nije bilo.

Tijelo mu se još jednom zgrči, a onda smiri. Bio je mrtav.

Jim se okrene i pođe do kuće. Spustio se na klupu i tek tada osjetio slabost koja ga je obuzela. Sada, poslije velike napetosti u borbi na život i smrt, nastupila je reakcija.

Duboko je udahnuo i pokušao se opustiti.

Razmišljao je. Sada je, dakle, McKennan pokušao na tako podao način. Pribjegao je neznanim, plaćenim

ubojicama, a on je ostao u pozadini. Da je predumišljaj uspio, protiv rančera ne bi postojao ni najmanji dokaz. On bi i nadalje ostao neporočan.

— Sto mu gromova! — promrsio je Jim. Tome još dugo neće biti kraja. Pasji sin...

Da McKennan nije pokušao samo na ovaj način, saznao je Jim kratko prije nastupa noći.

Jonas Redfox se vratio u jezivu stanju. Flannelska košulja visjela mu je u krpama, a krvave masnice izbrazdale su na mnogo mjesta starčevo tijelo. Oči su mu bile gotovo zatvorene dubokim, krvlju podlivenim oteklinama a cijelo lice pokriveno tragovima udarača.

Vezali su ga uz sedlo, da ne bi pao s konja. Kad se životinja zaustavila u dvorištu, Jim brzo istrča iz kuće, presječe nožem sponu kojima je Indijanac bio vezan o sedlo i prihvati ga da ne padne pa ga pažljivo položi na leđa.

Iz starčevih očiju zračila je bol.

— Amigo — prostenja. — Oh, amigo... oni su me tako udesili da osjećam kraj.

Jim mu se ohrabrujuće nasmiješi.

— Od nekoliko ogrebotina nije još nitko umro. Sad će te temeljito pregledati i očistiti rane, onda ćeš popiti čašu vatrene vode i sutra zorom bit ćeš zdrav poput ribe.

Starac s mukom zakluma glavom. Tada duboko udahne i izgubi svijest.

Jim ga odvuče do klupe i svuče s njega izderanu flannelsku košulju.

Tek je sada razabrao kolike su bile teške ozljede. Najmanje tuce rebara bijaše polomljeno, možda postoje i unutrašnje povrede, koje mogu biti mnogo opasnije od slomljenih rebara.

Jim ode s vjedrom k rijeci po vodu, a onda s ručnikom brižljivo očisti Indijančevo tijelo i lice.

Sve su se češće čuli bolni uzdasi, iz kojih se jasno razabiralo koliko starac pati.

Jim donese iz kuće viski i jedan gunj, pokrije ranjenika, pa mu ulije u usta malo viskija. Redfox se zagrcne, počne kašljati, pa otvori oči.

U međuvremenu je izašao mjesec i osvijetlio starčevo izmrcvareno lice.

— Da te unesem u kuću?

Redfox zaniječe glavom.

— Ostavi me tu, da umrem pod vedrim nebom, amigo — prošapće bolno. — Htio bih posljednji puta gledati mjesec i zvijezde. Želim slušati žubor rijeke i šum večernjeg lahora u krošnjama drveća. Molim te, ostani pored mene dok sve prođe, prijatelju moj.

Jimu se stegne grlo. Tražio je prikladne, ohrabrujuće riječi, ali ih nije pronašao.

Starac naslutivši što se u Jimu zbiva, nasmiješi se gorko.

— Ne moraš me tješiti — šaputao je. — I ne žali za mnom, jer ja ću biti aretan kad me Manitu primi u vječna lovišta. Ali tebi, prijatelju, bit će vrlo teško. Uskoro ćeš biti sam. Najusamljeniji čovjek u krugu od mnogo stotina milja. Sada će tek McKennan udariti svom žestinom...

Zašutio je; govor ga je zamarao.

Jim uzme bocu s viskijem i ponovo ulije piće u starčeva usta.

— Što se dogodilo, Jonase? Tko te je tako strahovito udesilo?

— Čuo sam samo jedno ime, Jimne... Saul Parry. Prepoznao sam u njemu jednog od onih gadova koji su ubili Barbaru. Dobro upamti to ime, Saul Parry je visok kao ti, a kosa mu je

crna i kovrdžava. Neki ga prijatelji oslovljavaju »Curly«.

Opet je zašutio. Kad Jim prinese bocu s viskijem njegovim ustima, Jonas odmahne glavom.

— Ne više, Jime — promrsi. — Radije mi donesi vode... bistro svježe s rijeke.

Jim donese vodu. Kad je ugasio žed, starac nastavi. Ovoga puta se činilo da mu govor ne pričinja toliku teškoću.

— Htjedoh u dućanu kupiti namirnice, ali, vlasnik trgovine, Benton, nije mi htio ništa prodati. Bojao se, Jime. Rekao je da mu je to McKennan zabranio. Pokušao sam ga nagovoriti ali onda su ušla u dućan tri čovjeka. Jedan je od njih bio Saul Parry. Odmah sam ga prepoznao. Nazvali su me prijavim, smrdljivim Indijancem i onda me pretukli. Poslije toga su me lasom izvukli na ulicu zavezali konopom iza konja i progalopirali sa mnom gradom.

Izgubio sam svijest kad sam glavom udario u nešto tvrdo, osvijestio se tek kada su me pred salunom bacili u po-jilo. Grohotom su se smijali i vikali da sam prokleti pasji sin kojeg bi trebalo objesiti jer sam podmuklo napao njihovog gazdu. Ali, bili su velikodušni i poklonili mi život. Čvrsto su me vezali uz konja i potjerali ga iz grada.

Po izrazu Indijančeva lica, Jim je vidio da je starac na izdisaju. Sklopio je oči i teško disao.

Slutnja o smrti zacijelo je bila točna. Upravo u naroda tijesno vezanih s prirodom nagoni su još jako istančani.

Sklopljenih očiju Jonas opet progovori.

— McKennan se neće odvažiti da te otvoreno napadne. Sada je odlučio da će te izgladnjeti. Grad je u njegovim rukama... svi stanovnici na neki način

ovise o njemu. Nitko neće smći hrabrosti da stane na tvoju stranu. Svi strahuju od McKennana i njegova divljeg čopora. Uskoro ćeš biti sam, Jime, potpuno sam... bez veze s vanjskim svijetom. Čovjek bez prijatelja i bez nade McKennan je i suviše moćan. I on te neće ostaviti u miru dok god ne odeš oдавде, ili umreš...

Jim stisne zube. Dakle, na taj ga način McKennan namjerava uništiti. Onemogućit će da odjaše do Charribe.

Južna međa golema prostranstva McKennanovih pašnjaka doticala je Clayburnovo imanje; uzak potocić bio je međaš. A tamo su zacijelo već postavljeni stražari koji su dobili zadatak da spriječe Clayburnu prilaz McKennanovoj zemlji.

U Charribi je, pak McKennan stolovao kao u zamku. Tamo je on kralj. Veliki gazda kojeg svi slušaju, kojem se nitko ne suprotstavlja jer ga se boje.

Jonas Redfox bio je u pravu. Jim je znao da će biti usamljen kad Indijanac umre. Tada mora odlučiti da li će se boriti do žalosna svršetka i smrti ili predati i napustiti imanje.

— Borit ću se — prošapće — pa ako se i cijeli svijet urotio protiv mene. Samo me smrt može odvratiti od toga. Suviše se toga zbilo. McKennan je prevršio mjeru.

Starac ponovo otvori oči i pogleda prijatelja osebužno bistro u svjetlosti mjesecine.

— Budi odvažan, Jime. — Načas se lagano osmjehnulo. — Budi hrabar, prijatelju i kad ostaneš sam.

To su mu bile posljednje riječi. Jonas Redfox je još jednom duboko udahnuo, a onda mu lice poprimi izraz blage smirenosti.

Jim je još dugo zurio u njega.

Sada je uistinu postao usamljen.

Usamljenik s Rio Brava.

Jim je čekao još nekoliko dana. Hranio se posljednjim ostacima zaliha i odstrijeljenim kunićima i patkama, a jednom čak i divljim puranom.

Mesa mu nije nedostajalo, ali uzmanjkale su mu druge važne namirnice, sol, brašno i šećer.

Svakog je dana vježbao puškom i revolverom i postepeno stekao raniju brzinu i sigurnost. I tijelo je podvrgao sve većim naporima, da bi očvrstnulo i dobilo nekadašnju gipkost.

Sve je češće razmišljao što bi morao poduzeti. Postojale su tri mogućnosti.

Mogao bi ostati ovdje, sačekati dok se vrati maršal Kirk Parker i podnijeti prijavu protiv ljudi koji imaju na savjesti Redfoxa. Druga je mogućnost da se nagodi s McKennanom, napusti imanje i negdje drugdje počne iznova. Ili da odjaše u Charribu i tamo ščepa svog čovjeka.

Prvi bi na listi bio Saul Parry. Njega bi morao ugrabiti iz središta opasna čopora i prisiliti da oda imena ostalih sudionika u prvom prepadu na njegovu imanju.

Jim se opredjelio za ovo treće, jer je jedino to smatrao ispravnim.

Nikada ne bi mogao kukavički pokleknuti, a računati sa maršalom bilo bi besmisleno. Možda se Parker više i neće vratiti; što ako ga je negdje stigla zla kob kao i toliko drugih u tom surovom i pogibeljnom poslu čuvara zakona?

No i kada bi došao, Jim ne bi puno postigao. Što bi vrijedilo kad bi rekao da je Saul Parry jedan od ubojica njegove žene?

Maršal bi ga saslušao a Saul Parry bi doveo bar desetak svjedoka koji bi

se, okom ne trepnuvši, zakleli da je baš toga dana sjedio s njima u salonu i bančto.

Jim je znao sve trikove, jer je dovoljno dugo bio šerif.

Takvim ništarijama, ne može se lako doskočiti. Valja ih ščepati na drugi način.

IV

Sedmog dana poslije smrti starog Indijanca, Jim osedla najboljeg konja, vrana pastuha i krene na put.

Jahao je polako i nakon pola sata stigao do potočića što je protjecao međom McKennanovih pašnjaka i njegova imanja.

Kad je pastuh zakoraknuo prednjim kopitom u vodu, na drugoj se obali pojave dva momka. Cijevi pušaka u njihovim rukama bile su uperene u Clayburna.

— Okreni to kljuse i vrati se odakle si došao! — doviknu jedan. — Tu počinje McKennanovo imanje. Zapovjeda-no nam je da nikoga stranog ne propustimo.

Jim im najprije uzvрати zajedljivim smijehom, a onda će otegnuto:

— Suviše razvlačite gubice, vucibati-ne. Dat ću vam dobar savjet: odmaglite odavde što brže možete.

Sada su se i oni nacerili pa podigli puške.

Bila su to dva samouvjerena momka, potpuno sigurna u svoju nadmoć.

— Brojit ću do tri — reče jedan. — Ako dotle ne iščezneš, napraviti ću škulju u toj tvojoj ludoj glavi, kako nikada više ne bi mogao ni pomisliti da se suprotstaviš McKennanu. Ovdje je on

gospodar. Zar to ne shvaćaš, ili si za to prebadaš?

— Ne gubi vrijeme na propovijedi, Jack! — dobaci mu drug. Ili će odmah otići ili će zagristi u travu.

— Mirno, Slime — odvrati Jack. — Moramo mu pružiti priliku.

Počeo je brojati. Pri tom je gledao Jima hladnim, bezosjećajnim očima.

— Jedan...

Jimovi se mišići napnu, ali naizgled je bio voljan popustiti.

— Dva...

Clayburnova se ramena opuste.

— Dobro — progundā. — Dobili ste.

Izgledalo je kao da će okrenuti vranca, ali slijedećeg se trenutka zbilo nešto čemu se dvojica lupeža nisu nadala.

Jim iznenada podbode konja i oštro kriknu. Životinja se prope i snažno poskoči naprijed. Zakoraćivši prednjim nogama na suprotnu obalu, zaprijeti nasrtajem na njihove konje.

Obojica su zapucala istodobno, ali Jim više nije bio u sedlu. Bacio se u stranu i visio poput Komanča, uz desni vrančev bok.

Onda i on pritisnu obarač. Pogodio je obojicu, jednog za drugim, i vidio kako padaju iz sedla.

Ostali su na zemlji zapomažući. Ni jedan nije bio tako ranjen da bi od rane umro, ali više nisu pomislili na pucanje. Silovitim napadom Jim im je utjerao u kosti i suviše veliki strah. Uvidjeli su da protiv takvog protivnika nemaju nikakvih izgleda.

Skočio je s konja, uzeo obojici puške i baci ih u potok. Revolveri što su počivali u nisko smještenim koricama, podoše istim putem. Zatim pohvata oba konja, primi ih za uzde i vinu se opet u sedlo.

— Povest ću vaše konje komad puta kako ostali ne bi bili prerano upozoreni.

— Raskomadat će te i zguliti kožu s tebe — prosićke Jack. — Ovoga si puta imao sreće. Što, zapravo, smjeraš? Namjeravaš li u grad? Želiš li se tamo opskrbiti namirnicama koje su ti uzmanjkale?

— To se vas nimalo ne tiče. Jim se oštro osmjehne i potjera vranca. Za sobom je vodio njihove konje.

Nešto kasnije u daljini ugleda gradić. Prvobitno naselje podigli su Meksikanci; što se razabiralo po pojedinim bijelim zdanjima od naboja, a nekoliko je Meksikanaca još i danas obitavalo u gradu.

Charriba je postao McKennanov grad, no to je znao samo onaj tko je bio upućen u sve okolnosti.

McKennanova ruka dopirala je svuda. Njemu je pripadala mjesna banka a kako je malne svakom stanovniku, kad-tad zatrebao zajam, većina ih je bila zadužena i to ih je učinilo ovisnima o veleposjedniku.

Naravno i grad je živio od njegova velika ranča na kojem je bilo zaposleno sedamdesetak muškaraca i žena, od kojih su mnogi živjeli na ranču s obitelji.

Oko sto dvadeset muškaraca, žena i djece trebalo je za život koječega što su mogli pribaviti jedino u gradu.

I kovač, i stolar, i trgovac, i mnogi drugi živjeli su od McKennana. Bio je vrlo moćan, ali ne i voljen. Bojali su ga se ali nitko se ne bi usudio pokazati tu odbojnost. Znali su da bi to moglo biti pogibeljno po život.

Pred podne Jim Clayburn je stigao nadomak grada.

Cesta se od istoka pružala prema kućama i završavala kod rijeke što je

tu opisivala oštar luk, a njena je druga obala gotovo odsječena strmom liticom. Oдавде se nije moglo ravno produžiti prema zapadu već je trebalo učiniti veliki zaobilazak. To su već godinama brojni putnici i kočijaši poštanskih kočija i jahači popratili sočnim kletvama.

Položaj Clayburnova imanja bio bi mnogo prikladniji za osnivanje grada, ali McKennan je to spoznao tek sada.

Na širokoj cesti između niskih potleušica od naboja i drvenih kuća sa neukusno oličenim pročeljima vladala je stanovita živost. Djeca su se igrala u prašini i na nogostupima. Skupina žena je čavrljala. Iz saluna bi povremeno izašao pijanac, iz kovačnice su odzvanjali svijetli zvuci čekića, a iz stolarije se čulo zujanje pile.

Bila je uobičajena svakodnevnica, život malena grada što je izvana pružao sliku najvećeg spokoja.

Ali, tada se pojavio Jim Clayburn.

Jedva je stigao do prvih kuća a glas o njegovu nailasku prohujao je gradom poput požara.

Nije bilo nijednog stanovnika koji nije znao što se odigralo na Jimovu imanju, a svi su znali i podrobnosti o tome kako se to zbililo.

U gradu su ga poznavali i njega i Barbaru. Ponekad su bili dolazili zajedno. S vremenom su tu stekli i prijatelje. No, hoće li oni to ostati i sad, kad znaju da je dospio na spisak McKennanovih neprijatelja? Nije li strah u njima veći od svega drugog?

Jim je napeto iščekivao da to sazna.

Kad je naposljetku ujahao u grad, na ulicama je vladala grobna tišina.

Dah smrti.

Zene i muškarci po nogostupima zurili su u njega kao uzeti. Djeca su prekinula s igrom. Tri pijanca koji su

maločas isteturali iz saluna odjednom su stali i raskolačanih očju buljili u usamljena jahača. U kovačnici zamre bat kladivca, a iz stolarije nije više dopiralo zujanje pile.

Osim topota kopita Clayburnova pastuha, nije se više čulo ni glasa.

Ljudi mučahu, suspregnuta daha.

Svi su znali zašto je došao. Svi bijahu sigurni da će uskoro nastati strahovita pucnjava.

Amos Brack, zdepasti kovač, stajao je u sjeni kovačnice zajedno sa ženom i dvojicom pomoćnika. Betty im je donijela vijest o Jimovu nailasku i sada su gledali kako polako jaše prema salunu.

— Bože — prešapće Betty Brack — oni će ga ubiti! Zašto je tako lud, kad zna da ga McKennan želi spremiti pod zemlju?!

Kovač slegnu ramenima.

— Ja mu ne mogu pomoći, Betty. Ništa ne mogu za njega učiniti, iako smo mu prijatelji. Bespomoćan sam koliko i svi ostali... Chackleton, Burns, Traven i drugi koji su svojedobno prijateljevali s njim i s Barbarom, svi će se držati kao i mi.

Klimnula je malo glavom a u očima su joj zasijale suze srdžbe i zdvajanja. Uvidjela je da je muž u pravu, ali usprkos tome bilo joj je žao što su se svi prigibali pod McKennanovim knutom.

I, kako reče Amos Brack, jednako su se ponijeli svi nekadašnji Jimovi prijatelji. Svi su strahovali za njega, svi su suosjećali s njim ali su bili do srži ispunjeni strahom od McKennana; strahovali su za svoj život, opstanak i za svoju obitelj.

— Kako divlje izgleda — prošaptala je jedna žena. — Podsjeća me na tigra.

A jedna će druga:

— Jeste li mu vidjeli oči? Tako gleda samo onaj koji je sa svime raskrstio.

— Točno! — potvrdi jedan sjedokosi starac, koji se našao u blizini. — Jim Clayburn je, kao neki Indijanac, Vidio sam prije mnogo godina nekoliko Kiowa koji su pošli u posljednji odlučujući boj. Namazali su lica crnim i žutim prugama što je značilo da znaju što ih očekuje. Ali borili su se do posljednjeg daha zagriženosti kakvu nikada više nisam doživio. Bilo ih je samo dvadeset, ali svaki je od njih otpremio bogu na račun otprilike trojicu naših prije no što je sam poginuo. Clayburn me podsjeća na te Kiowe: došao je boriti se i umrijeti.

Dok je starac još govorio, Jim zauzda pastuha pred salunom Hardyja Smokea. Sjahao je, mirno poveo konja k pojilu lijevo od grede za vezivanje, skinuo mu žvale i popustio kolane pa s vinčesterkom u ljevici priđe ulazu u salun.

Lice mu je bilo ozbiljno i strogo.

Bio je miran i potpuno opušten, iako nije nimalo sumnjao u to što bi mu se moglo dogoditi.

Možda neće doživjeti kraj ovoga dana, ali McKennan zacijelo još nije sasvim bez skrupula i možda se neće usuditi da ga pred očima svih građana udesi onako kao što je to učinio sa Redfoxom.

Prešao je trijem, gurnuo dvokrilna okretna vrata i ušao u lokal.

Salun je bio poluprazan. Pored bara stajalo su četvorica iz McKennanove momčadi, a za jednim stolom kartala su druga četvorica. Odložili su karte na stol zagledali se u Clayburna. Svi su oni radili na McKennanovu ranču, ali nisu pripadali tako zvanoj borbenoj grupi McKennana. To nisu bili pla-

ćeni revolveraši, već čestiti kauboji koji su poštenim radom privređivali kruh. Od revolveraša u salunu nije bilo nikoga.

— Halo — promrsi Jim i gurne široko obodni stetson na potiljak.

— Halo — uzvрати jedva čujno neki od kauboja.

Jim pride baru, položi pušku na ulastenu kromiranu ploču i podigne dva prsta.

Debeli Hardy Moske, vlasnik saluna, poznavao je ovaj znak iz Jimovih ranijih posjeta; značio je da gost želi viski i pivo.

U normalnim prilikama ništa nije moglo poremetiti smirenost Hardyja Smokea, ali ovog su mu puta pokreti bili nesigurni a široko čelo orošeno mnogim kapljicama znoja.

On pride i podigne ruke kretnjom koja je pokazivala žaljenje. Onda podigne kraj bijele pregače i obriše znoj s čela lica.

— Halo, Clayburne — izusti promuklim glasom — Čuo sam što se vani, kođ tebe, dogodilo. Bože moj, pa to je užasno. Sirota Barbara. Ja... žao mi je, Jime, iskreno.

Clayburnovo je lice bilo mirno, kao isklesano od kamena. Smokeove riječi opet su ga podsjetile na jeziv događaj, imao je osjećaj kao da mu razdiru staru ranu koja je ponovo raskrvavljena, ali on mirno progovori:

— Htio bih viski i pivo, Hardy. Jahao sam deset milja pa sam ožednio.

Debeljko je drhtavim rukama gužvao kecelju.

— Jime, ja...

— Nećeš mi prodati piće? prekine ga Clayburn. Mogu platiti, kao i svaki drugi.

Hardy Smoke se uvijao kao jegulja.

— Moraš shvatiti, Jime, McKennan je...

— Čiji je ovaj salun? Tvoj ili njegov?

— Moj, naravno, ali ne smijem te ničim poslužiti. Zabranili su mi. Razbit će mi salun u paramparčad ako ti prodam ma i čašicu pica. Ne smijem ti dati čak ni gutljaj vode.

Jimova desnica odjednom sijevne naprijed. Uhvatio je debela krčmara za pregaču i snažno ga povukao k sebi.

Smoke propišti tihi uplašeni krik. Ležao je gotovo cijelim gornjim dijelom tijela na tezgji.

— Što je Hardy? — upita Clayburn, meko. Hoću li sada dobiti ono što sam tražio ili se još uvijek želiš jogunditi? Bojiš li se još uvijek McKennana?

Krčmar je teško disao. Oči su mu se izbuljile. Bijaše očito da se sada preplašio Jima. Žustro je kimnuo glavom i odgovorio:

— Dobro, Jime, dat ću ti što tražiš, ali ti ćeš biti kriv ako mi se što dogodi. Pa ti poznaješ McKennana. On ne zna za šalu.

— Ni ja, Hardy — Jim se grubo nasmije. Ni ja. I McKennan će me još upoznati... upravo onako kao što sam ja njega upoznao. Gdje su one synje što imaju na savjesti moga prijatelja Redfoxa?

Zar je mrtav? — krčmarov je glas drhtao.

Jim kimnu, ozbiljna lica.

Smoke stavi pred njega vrč s pivom i viski. Ruke su mu se toliko tresle da je dio tekućine prolio.

Jim je najprije ispio viski. Kad je pružio ruku za pivo, jedan od kauboja što su stajali na kraju tezge reče.

— Vraški ste odvažni Clayburne. Na vašem mjestu ne bih išao tako daleko. To može postati opasno.

— Pa ja i nisam ti — odgovori Jim mirno golobradom momku — a ti nisi ja. Ili imaš što protiv da ovdje nešto popijem?

Momak se zbunjeno nasmije. Još je bio mlad i neiskusao pa je ustuknuo pod tvrdim Clayburnovim pogledom.

— Ja obavljam svoj posao kod gazdoma i za to sam plaćen. Tvoji računi s gazdom me se ne tiču.

Jim je polako ispijao pivo. Debeli se krčmar još uvijek preznojavao.

Odjednom se uz tresak otvore vrata i uđu dva muškarca. Jim ih nije poznavao, nikada ih dotad nije vidio, ali u hipu je razabrao da su to surevi momci što su živjeli od svega drugoga samo ne od poštena rada.

Zastali su usred prostorije, četiri metra daleko od Jima.

— Clayburn — upita jedan otegnuto.

Jim je osjetio dah opasnosti što je dostrujio od te dvojice. Očito, ovi nisu došli ovamo da bi s njima prijateljski českali.

Oslonio se opuštено leđima na tezgju, još uvijek u desnoj ruci držeći vrč s pivom.

— Da — odgovori mirno — ja sam Clayburn.

Ona dvojica su stajala nehajno ali i izazovno. Bilo je to držanje revolveraša neposredno pred borbu.

Jimu je bilo jasno da žele izazvati sukob. A on ga nije namjeravao izbjeci.

Pred očima mu opet iskrsnu slike, začu stravične zvukove.

Šumovi, Barbarin prodorni vrisak. Surov smijeh muškarca pa opet jauk svoje žene.

Slike užasa.

Predodžba Barbare kakva je bila one noći kad ga je Redfox vukao u kuću.

Istodobno njegovo se lice jezivo izobličilo i problijedjelo, oči su mu postale hladne poput leda, a usne čvrsto stisnule.

Dva tipa se cerekahu.

— Ti si, dakle, Clayburn... — reče jedan prezrivo i pljune točno pred vrh Jimove čizme.

— Čini se da više nije priseban — doda njegov drug. — Kako li je samo mogao biti toliko nesmotren da dođe u grad? Bi li ti to uradio, Rede?

Ovaj zaniječe.

— Clayburn, znaš li što ćemo sada s tobom? Jesi li svjestan da ćeš već za nekoliko minuta biti iznijet iz ovog saluna i to u obliku leša? A kada završimo s tobom onda dolazi na red onaj debeljko. Ova tusta stjenica se odvažila da ne posluša velikog gazdu. Znaš li već, stjenico, što te čeka?

Jim je čuo, uzbuđeno disanje silno prestrašenog krčmara.

— Clayburn me prisilio! — dreknu prodorno. — Prisilio me da mu dam viski i pivo. To mogu, svi prisutni posvjedočiti. Pitajte, evo, ove momke pored bara, ili one za stolom. Svi su bili ovdje kad mi je Clayburn prijetio. Jime, reci im i ti da ne lažem.

Jim kimnu i prezrivo promrsi.

— Da, prisilio sam te. A sada me ostavi na minu. Htio bih se pozabaviti s onom dvojicom.

Izgovorivši to, trgnu revolver. Morao je tako postupiti jer su bila dvojica; naprosto im nije smio pružiti ni najmanju priliku.

I ona su dvojica izvukla revolver, ali Clayburn je bio brži. Oba pucnja odjeknula su takvom brzinom kao da je ispaljen samo jedan.

Kad su protivnici pritisnuli otponac, već su im se ramena spuštala, pa nisu mogli držati revolvare u vodoravnu položaju. Zrna su se zabila u pod, a oni padnu. Ležali su stenjući i ječeći, a nadmenosti nije više bilo ni traga.

Jim priđe i zagleda se dalje, u njih. Revolver mu je još uvijek bio u ruci.

— Požurite! — zapovjedi im. Otpužite napolje, ako želite, i potražite liječnika.

I uistinu počeli su puzati. I dok su se tako približavali vratima, iz njih su frcale psovke i kletve upućene čovjeku koji ih je tako udesio.

— Pseto! — režao je jedan. — Prevario si nas. Povukao si a da nas nisi upozorio.

— A vi ili vaši prijatelji, bezosjećajno upita Jim. — Vi ste javili da ćete napasti moju ženu i mene.

— Mi s tim nemamo nikakve veze — proštenja ranjenik. — Kunem ti se Clayburne!

— Ali vi poznajete te nitkove?

— Ne, ne! Ništa ne znamo o tome.

— Kako ti je ime?

— Ja sam Slim Burns. A moj prijatelj Red O'Henry!

Jim svrnu za tren pogled prema krčmaru.

— Jesu li ova dvojica bila prisutna kada je premlaćen moj prijatelj Indijanac?

Hardy Smoke slegne ramenima i digne obje ruke.

— Ne znam, Jime. Nisam bio prisutan kad se to zbilo. Poštena riječ!

Oba ranjenika bojažljivo uvuku glavu među ramenima i puzahu dalje. Zacijelo su bili sretni kad su dospjeli do vrata i slobode.

S mukom su odškrinuli jedno krilo i nestali upravo paničnom žustrinom.

— Štakori! — promrmlja Jim. — Bi-jedni, kukavni štakori! Na smrt prem-latiti starca znaju, ali kad su u pita-nju njihove glave, nariču kao stare babe.

Naručio je još jedan viski. Pod nis-kim drvenim stropom salona polako se vijugao dim od baruta prema otvor-enu prozoru.

U salunu je vladala posvemašnja ti-šina.

— Jime — oglasj se krčmar poslije nekog vremena tiho i opominjući — najpametnije bi bilo da odeš. — Cim McKennan sazna što se dogodilo, na-huckat će na te cio svoj divlji čopor. A onda si gotov. Ta pobjeda ovdje ni-šta ti ne koristi, na kraju će te uništi-ti.

— Ne bojim se smrti, Harry. Otkako je Barbara mrtva život mi malo znači. Možeš li to shvatiti?

— Da — prošapće debeljko. — Shva-ćam Jime.

Opet zavlada tišina, no nedugo posli-je izvana dopru uzvici. Muškarci i žene uzbuđeno su se nadvikivali.

— Clayburn je nastrijelio Burnsa i O'Hanrya. Svemogućí bože! Što li će se još dogoditi.

— Sklonite se, ljudi — govorio je neki glas. — Upravo sam s krova vidio dalekozorom. Dolazi McKennan. Usko-ro će se u gradu zavrtjeti vrzino kolo.

— Odlazite s ulice! Što prije!

Rečenice su se ispreplitale.

Malo poslije začuo se topot kopita; jahača je bilo najmanje deset.

Smoke, opominjući pogleda Jima.

— Bježi, Jime! Poznaješ grad, pa se negdje sakrij i sačekaj dok se smrači. Noću će ti se, vjerojatno, pružiti prili-ka da im umakneš.

— Možda si u pravu, Hardy. Protiv deseterice ili više njih odjednom ne

bih mogao izdržati. A ne bih im baš želio toliko olakšati posao. Ni oni ga meni do sada nisu.

Dok je koračao prema stražnjim vra-tima, kauboji pored tezge i oni za sto-lom se nisu micali. To nisu bili borci, a povrh toga još su uvijek bili pod dubokim dojmom onoga što se malo-čas odigralo. Znali su da je Jimova žena ubijena, a čak i oni koji nisu uvi-jek živjeli najispravnije gnjušaju se takva zločina.

Tako je Clayburn neometan izašao kroz stražnja vrata. Kretao se lako i gipko poput mačke. U rukama je držao pušku.

Prolazio je tamnim hodnikom. Poz-navao je taj prolaz pa se bešumno uskim stubištem popeo, na kat. Prije godinu dana ovdje je jednom prenočio s Barbarom. To im je bila posljednja stanica na njihovu dugu putovanju iz Kansasa prije nego što su uselili u novi dom.

Uspomene opet iskrснуše.

Barbara!

Koliko li je život s njom bio lijep. Osjećao se kao da mu je iz grudiju iš-ćupala srce.

Opet se sjetio riječi staroga Indijan-ca: »Moraš mrziti, amigo!

Da, neprekidno je morao misliti na prošlost da bi smogao snage za puca-nje i ubijanje.

On nikada nije bio svetac. Bio je surov momak. Pustolov u kojem je klučala vrela krv smiona čovjeka. Ali hladnokrvno ubijanje mu nije bilo svojstveno. Uvijek je cijenio život dru-gih ljudi i nikada ga nije radovalo kad je ipak morao ubiti.

Žurio je polumračnim hodnikom gornjeg kata. S obje strane nizale su se sobe.

Odjednom se jedna vrata otvore.

Htio je ići do kraja hodnika, do uskog stubišta što je vodilo na ravan krov, gdje se namjeravao sakriti. Odatle bi se mogao dugo braniti od nadmoćna neprijatelja.

Zastao je i uperio pušku prema otvorenim vratima. Prst mu je bio na otkloncu a zrno u cijevi.

Ali, nije morao pucati.

Vrata je bila otvorila mlada lijepa žena.

Bila je nevjerojatno lijepa! Bujnom crnom kosom podsjetila je Jima na Barbaru. Oči su joj bile velike i smeđe kao u lijepe srne.

Lice joj je imalo izraz napetosti kad je drščućim glasom upitala:

— Jeste li vi Clayburn?

Kimnuo je, pomalo zbunjen. Što hoće ova djevojka, ili žena, od njega. Odakle zna za njega?

Neznanka ga uhvati za ruku.

— Dodite! Brzo! — reče nestrpljivo. Možete se ovdje sakriti. U mojoj sobi bit ćete sigurni.

S ulice su dopirali grubi glasovi. Jahači su upravo pred salunom zauzdali konje.

— Clayburn je u salunu! — viknu netko resko. — Ranio je mene i Burnsa. Pasji sin! Potreban nam je liječnik. Ljudi, pozovite liječnika!

— Okružite salun! Čuvajte stražnji izlaz! — zapovijedi glas kojeg je Jim i predobro poznavao.

Tyrone McKennan.

Jim se nasmiješi mladoj ženi.

— Zahvaljujem na pomoći. Samo čas. Odmah se vraćam.

Potrčao je do uskih stuba, uspeo se i podigao okance što je vodilo na ravan, prsobranom obrubljen krov.

Dovukao se prignut do ruba krova, a onda se povukao natrag i sišao.

Djevojka je još uvijek stajala na hodniku. Cijelim se tijelom tresla od uzbuđenja.

— Brzo! — viknula je ustrašeno. — Požurite Clayburne! Već dolaze gore!

Požurio je za njom. Zatvorila je i zakračunala vrata.

Bio je to sobičak s jednim širokim krevetom. Ona ista soba u kojoj je prenoćio s Barbarom.

Opet ta prokleta sjećanja!

Samom je sebi rekao da ih se mora osloboditi. Postoji samo jedna mogućnost da pobijedi: ako mu srce ostane hladno poput leda. Čovjek koji se prepušta osjećajima ima znatno manje izgleda od onoga što rasuđuje mirno i trezveno.

— Tko ste? — upitao je tiho. — Zašto činite to za mene?

Ona stavi prst na usne... sada je bar naizgled bila potpuno smirena... pa palcem pokaže natrag prema vratima.

Vani u hodniku čuli su se koraci. Prošli su kraj vrata i hitali prema uzanom stubištu.

Čuli su se glasovi pa odvratne kletve. Jedan glas viknu:

— Tu su tragovi! Netko se uspinjao stubama... vjerojatno Clayburn!

— Shermene! Parry! Pođite naprijed i pogledajte je li na krovu! Požurite! Vrag će vas odnijeti ako nam umakne.

— A ako nas slisti kad kroz okno proturimo glave, gazda!

McKennan koji im je zapovijedio da pođu gore, zlurado se nasmije i odgovori:

— E, onda smo imali smolu. — Zatim se uozbilji i izdere: — A što mislite, zašto vas plaćam? Da ne biste htjeli novac zaraditi u snu. Naprijed! Krenite ili ću vas otpustiti!

Jim je čuo kako se ona dvojica oprezno uspinju. U hodniku zavlada napeta tišina. Svaki šum odjekivao je glasnije no što je zapravo bio; tako glasno kao da se čovjek nalazi kod sama njegova izvora.

Nešto kasnije javi se glas što je maločas prigovorio na McKennanovu zapovijed.

— Na krovu nema nikoga gazda, ali on je bio na njemu. Trag vodi do ruba krova. Mogao je skočiti na krov susjedne kuće. Obje su tijesno jedna do druge.

— Onda naprijed! Pretražite susjedne kuće! Okrenite grad naglavce, ali ja moram tog šugavog prokletnika dobiti u šake! Ne smije nam više stvarati neprilike.

Opet hodnikom zatoptahu koraci. Momci koji su tragali za Jimom udalje se i siđu niza stube. Malo poslije s ulice dopru uzvici. Netko je naredio što valja poduzeti.

Jim pride stolicu u sredini sobe i dohvati bocu s viskijem, pa ulije alkohol u čašu što je tamo stajala. Nakon svega što se odigralo, žestoko mu je piće prijalo.

Tada usmjeri pažnju djevojci, ili mladoj ženi, doduše, nije imala burmu, ali mogla bi, dakako, biti udata.

Pogledao je bocu u ruci, što je bila puna samo do četvrtine, pa opet djevojku.

— Pijete li mnogo?

Zanijekala je glavom.

— Nisam još ni dotakla.

— Tko je onda taj sretnik koji ovdje smije piti viski?

Nježno joj lice poprimi tvrd izraz.

— Tyrone McKennan. On ovdje pije svoj viski.

Jimu za trenutak uzmanjka odgovor. Šutio je, usopnut. Sve bi očekivao, samo ne takav odgovor.

Minutama je u maloj sobi vladala ledena tišina, a onda djevojka progovori... polako i muklim glasom...

V

— Ja sam Gloria Thompson. Do prije tri tjedna bila sam članica plesачke družine koja je putovala zapadom i uveseljavala muškarce. Zasičila sam se takvog života i poželjela vratiti mirnim, sređenim prilikama. Kad smo nastupili u ovom salunu, upoznala sam se s McKennanon. Udvarao mi je.

Razmazio me je novcem i lijepim darovima, a onda upitao da li bih se udala za njega. A to je bilo upravo ono o čemu sam oduvijek sanjala. Bogat i privlačan muškarac a uz to i profinjena ponašanja. Odmah sam pristala ni sekunde nisam premissljala, jer je uvijek bio silno pažljiv. Međutim, sada znam kakav je uistinu. Znam da sam pogriješila, da me samo obmanjivao. Oh, to je strašno, gospodine Clayurne.

Osjećao je samilost prema djevojci. A kako je i mogla znati u što se upušta! Pa ni on nije bio odmah prozreo pravu McKennanovu čud. Znao je da je surov ali mislio je da je častan čovjek.

— Zovite me Jim! I ja ću vas nazivati Gloria. Tako ćemo se lakše sporazumijevati.

Sjela je na jednu od dviju stolica uza stol i podbočila s obje ruke lica, a ramena su joj se počela tresti od grčevita plača.

— Mrzim ga, Jime — šaptala je. — Ne možete ni zamisliti koliko mi je

taj čovjek odvratan. A potpuno sam u njegovoj vlasti. Drži me ovdje poput zarobljenice. Uzeo mi je svu ušteđevinu. Potpuno sam upućena na njega. Nije mi ostalo ni toliko novca da kupim kartu za poštansku kočiju.

— Novac možete dobiti od mene, Glorijo.

Činilo se kao da ove njegove riječi nije ni čula. Podigla je glavu, zagledala se u njega i tiho, s puno strasti, nastavila:

— Tyrone je svinja! Prijava svinja. Svakog me dana iznova muči. Oh, bar da je mrtav!

On je pogleda upitno.

— Za to ste mi pomogli?

— Zanimajala je glavom.

— Ne, Jime, ne samo zato. Pomogla sam vam jer suosjećam s vama. Vidjela sam vas prvi puta kad ste dojahali u grad, ali sam i ranije čula o vama. Strašno je što ste sve morali izdržati. A Tyrone se samo zlobno smije vašoj nesreći.

— Jeste li još što čuli?

Kimnula je potvrdno.

— Razgovarala sam s nekoliko žena. Svi vjeruju da se iza umorstva vaše žene kriju McKennanovi prsti, ali nitko nema hrabrosti da to otvoreno kaže. Što vi mislite, Jime?

Slegnuo je ramenima.

— Nemam dokaza. Poneki znaci, dođuše, upućuju na to da je McKennan u to umiješan, ali isto su tako to mogli biti i bilo koji banditi koji su slučajno prolazili dok se Barbara kupala u rijeci. No, nastojat ću saznati istinu.

Oprezno je prišao prozoru i provirio na ulicu. Nigdje nijednog građanina. Samo su naoružani konjanici jahali amo-tamo i pažljivo motrili na sve strane, a pješaci su ulazili u kuće i tragali za njim.

Prvi su se upravo vraćali s bezuspješne potrage, kad ih dođe, na trijemu dočeka McKennan.

— Što se događa, do vraga?! — izdierao se na prvu dvojicu koja su mu prilazila. — Pa negdje mora biti. Nije mogao pobjeći iz grada.

— Nigdje ni najmanjeg traga od prokletnika — uzvрати jedan od dvojice.

— Možda je još u salunu — dometnu drugi. — Možda mu je Smoki negdje pružio sigurno skrovište. Toj debeloj stjenici nikada nisam vjerovao.

Djevojka kraj Jima prošapće:

— Ovaj se zove Sam Hawks. On je predvodnik McKennanovih revolveraša. Najgori među zlima i najlukaviji.

— Hawks? — zamišljeno promrmlja Jim. — To ime sam već čuo. — Još dok je govorio, odjednom se sjeti.

Sam Hawks bio je Teksasčanin. Prilikom raznih razračunavanja među rančerima zbog pašnjaka često bi se našao na jednoj ili drugoj strani. Tako je stekao zao glas. Bio je čuven po tome što svojim protivnicima ponajčešće nije pružao nikakve izgleda, bolje rečeno: bio je najodvažniji onda kad mu je žrtva bila okrenuta leđima. Ili, pak, kad je bio siguran da mu je protivnik sporiji i slabo barata revolverom.

— Ispravno procjenjuješ, Hawkse — reče McKennan. — Pregledajte zgradu, momci! Okrenite sve naglavce. Pretražite svaki kutak!

— Hoće li i ovamo zaviriti? — upita Jim Gloriju.

Djevojka slegnu uskim ramenima.

— Ne, znam, ali sve je moguće.

Jim razgleda sobu. Mrtvi ugao pored ormara učini mu se najprikladnijim za slučaj da McKennanovi ljudi navrate i ovamo.

Glorija, koja je primijetila kamo on gleda, reče:

— U pravu ste. To bi bilo najbolje mjesto.

Dok je govorila gledala ga je zamišljeno i ispitivački u oči, a onda odlučno zaklona glavom.

Na stubama su se već čuli koraci, mamuze su zveckale. Tragači su razgovarali. Jim prepozna glas Sama Hawksa, bio je to neugodan, stisnut i za muškarca presvjetao glas.

— Sobu za sobom! — upravo je zapovijedio. — Ništa ne smije biti propušteno!

— Ni soba gospođice Thompson? — upita netko.

Hawks se ružno nasmije.

— To ja preuzimam.

Clayburn je gledao djevojku. Zašto je tako odlučno kimnula?

Pogodila je o čemu razmišlja.

— Sada ću učiniti nešto što ne bih uradila u prisutnosti nijednog drugog muškarca — reče odlučno i počne se svlačiti.

Pokreti joj bijahu prirodno ljupki. Potpuno slobodno i neusiljeno skinula je haljinu a zatim i donje rublje sve dok nije ostala posve naga.

Imala je lijepo, vitko, gipko tijelo i svaki bi drugi muškarac osjetio u ovom trenutku divlju, nesavladivu žudnju.

Jim je gledao pored nje kao da je i nema. Štoviše, obuzela ga je srdžba.

Zar mu Gloria nudi svoje savršeno tijelo kao mamac? Da li ga želi dobiti na udicu, da bi ga poput ribe kasnije mogla progutati? Upotrebljava li žensko oružje samo zato da bi ga učinila sredstvom svoje osвете? Zar je toliko pokvarena kao neka prostitutka u gradskim bordelima, iako je vrlo mlada?

— Što je, Jime. Zašto se odjednom ponašate kao da se dogodila neka nečuvena strahota?

— A zašto se vi svlačite pred neznancem Glorijo?

— Vi — rumen preleti nježnim licem — sumnjate u mene? — prošapće. — Zar ne shvaćate zašto ovo činim?

Njene posljednje riječi još nisu zatmrle a na vratima odjekne žestoka tupa.

— Halo, Glorijó! Otvorite!

Bio je to glas Sama Hawksa.

— Ne mogu. Upravo sam se svukla i liježem u krevet.

Uzela je u ruku odjeću i pošla koso prostorijom prema ormaru. Tamo objesi haljinu, spremi ostalu odjeću i onda pođe prema krevetu na kojem je ležala spavaćica.

Kad se odjednula pred vratima postade življe.

— Zašto već liježete? — Hawksov je glas odjednom promukao. Jasno se razabiralo da je uzbuđen.

Jim, koji je sve to pratio iz ugla kraj ormara, bio je uvjeren da je Hawks virio kroz ključaonicu, a sada je i shvatio zašto se Gloria odlučila na ovu predstavu.

— Ne osjećam se dobro — odgovorila je i dodala: — Odlazi, Hawkse, ili ću ispričati svom zaručniku da si virio kroz ključaonicu?

Hawks se zakašlja. Očito htio je porći, ali u tom trenutku prišli su mu drugovi pa je brzo doviknuo:

— Dobro gospođice Thompson. Izvjestit ću gazdu da ste vrlo umorni.

Koraci se udaljiše, pa utihnū. Djevojka se nasmiješi Jimu, pa prošapće.

— Jeste li sada shvatili ili me još uvijek smatrate lakom djevojkom?

— Oprostite, ali to nisam bio predvidio. No, vi odista znate kako treba s muškarcima.

Ona kimnu glavom. U pogledu joj se ogledala gorčina.

— Da, Jime, koječemu me život već naučio. Tek mi je dvadeset četiri, ali posljednje četiri godine sam provela kao plesačica u putujućoj družini. Tu se što-šta nauči. Većina muškaraca žele od žena samo jedno. Tek se vrlo rijetko susretne jedan koji iskreno, od srca voli. Vjerovala sam da je McKennan jedan od takvih, ali sam se prevarila.

— Uskoro vam više neće smetati.

— Ubit ćete ga?

— To ne. Pokušat ću ga izvesti pred sud. Nisam zaslijepljeni osvjetnik, Glorija. Samo tražim pravdu. I kaznu za one koji su napali Barbaru i mene. Međutim, ponajprije moram pronaći krivce i dokaze protiv njih, a to neće biti lako.

Zašutio je, a onda upita:

— Poznajete Saula Parryja?

— Naravno da ga poznajem. Što je s njim.

— On je najvjerojatnije bio među njima, no to moram tek utvrditi.

— Što vas je navelo da posumnjate u njega?

— Jonas Redfox je vidio petoricu muškaraca koji su na dan prepada jahali s mog imanja. Jedan među njima zvao se Parry.

— Tko je Jonas Redfox?

— Indijanac kojeg su prije tjedan dana ovdje u gradu do smrti izmrcvarili. Umro je na mojem imanju.

Sada je znala sve.

— Vidjela sam kako ga vuku ulicom, Jime. S kraja na kraj, pa natrag. Bilo je užasno što su njemu radili.

— Moram ga dobiti u šake — promrsio je oporo. — Obradivati ću ga sve dok mi ne otkrije i imena ostalih. Moram zgrabiti svu petoricu, ako je ikako moguće žive. Kada će se ovim štakorima raditi o glavi, propjevat će tko im je naredbodavac. Tada će McKennan biti razobličan i njegovoj vladavini bit će kraj.

— Možda bih ti mogla pomoći.

Nije se iznenadio što mu se odjednom tako prisno obraća. Bilo je posve prirodno, činilo mu se kao da se poznaju već godinama. I sam je to gotovo nesvjesno uradio kad je odgovorio:

— Ne, Glorija, to ne bih htio. Ne smiješ izložiti svoj život opasnosti.

Zagledala se u njega ozbiljna lica.

— Rado bih ti pomogla, Jime.

Ležala je na leđima, s rukama prekrizanim na potiljku. Ispod meko nabrane spavačice ocrtavali su se obrisi vitka tijela.

Ali nije to Jima privuklo toj djevojci. Duboka bol zbog proteklih događaja i Barbarine smrti, bila je u njemu još prejaka da bi mogao poželjeti drugu ženu. Ono što mu se na Gloriji toliko svidjelo bio je njen prirodan ohrabrujući način. I protiv volje morao je priznati da prema ovoj djevojci osjeća sličnu bliskost kao prema Barbari.

Bilo je to kao da ih je spojio prst sudbine: slučajnošću se to prema njegovu mišljenju, nije moglo nazvati. Našli su se u istom čamcu... dva bića što ih je Tyrone McKennan jednako kinjio, mrcvario, obeshrabrivao i prevario.

— Mogla bih Parryja domamiti u sobu — predložila. — Ili, još bolje, Hawksa. Ako je tamo bio Parry, onda je i Hawks bio prisutan. On je od svih najodvratniji.

— Ne, prvo moram šćepati Parryja. Samo me on može dovesti na trag ostalima.

Htjela je nešto odgovoriti, ali u tom trenutku začuju se opet koraci; netko je prilazio vratima.

Ubrzo su saznali da je to McKennon.

— Glorijo! Hawks mi reče da se ne osjećaš dobro i da si legla. Što je s tobom? Otvori mi.

— Ah, Ty — doviknula je s prizvukom bola — ostavi me na miru. Uistinu se loše osjećam! Do večeri će mi zacijelo biti bolje. Treba samo da odspavam nekoliko sati.

Ali rančer se nije dao otpraviti. Nestrpljivo je kucao i govorio:

— Nemoj biti takva. Ja se ponešto razumijem u bolesti. Možda ti je potreban liječnik. Hajde, otvori mi!

Djevojka dobaci Jimu brz, upitni pogled, a on mirno kimnu glavom.

Shvatila je. Zacijelo je bolje da se dulje ne opire. McKennan bi mogao ubrzo posumnjati da nešto nije u redu.

— Dobro — reče, uzdahnuvši — čekaj moram ustati.

Dok je prilazila vratima odvezala je vrpцу što je stezala spavačicu, čime se obnažio zavodljivi dio njena lijepa tijela.

Ovoga je puta Jim odmah shvatio što smjera: time je pokušavala umanjiti rančerov oprez dok ga domami u klopku.

Gloria povuče zasun i otvori vrata. Čim ju je ugledao, McKennana obuze divlja strast. Zagrli djevojku i čvrsto je privuče k sebi.

— O draga! — promrmlja i poljubi je.

Jim, koji je stajao u mrtvom uglu, sve je to živo zamišljao iako ništa

nije vidio. Obuzme ga srdžba i gađenje, ali istodobno i divljenje prema djevojci. Zacijelo je morala uložiti golemi napor da uspješno odigra ulogu.

Vrata se zatvore, a onda muškarac uzdahne i reče:

— Dodji, draga, podimo u krevet. Ovaj trenutak priželjkujem već tri tjedna. Zašto si svo to vrijeme bila odbojna kao neka djeвица? A moglo nam je biti lijepo već od početka. — Privuče djevojku krevetu i sjedne na rub.

Tyrone McKennan nije više vidio ništa do djevojke. Naprosto ju je proždirao očima.

Tada se kao grom iz vedra neba sruči na nj glas Jima Clayburna.

— Ne miči se, McKennane! Pri prvoj nepromišljenoj kretnji imat ćeš metak u tijelu.

Cijev Jimova revolvera pritisnu McKennanovu kralježnicu. Plečat muškarac ostao je kao uzet. Prošlo je neko vrijeme prije no što se oporavio od prvoga straha.

— Clayburn — upita s nevjericom. — Zar si to doista ti? Pa to je...

Usred riječi se okrene. Pokret mu je bio brz i gibak, pa je Jim morao hitno djelovati. Udario je žestoko s cijevi revolvera. Udarac je pogodio rančera koso iza uha i snažan muškarac pokleknu. Htio je viknuti, ali Jim udari još jednom, a McKennan se bez glaska opruži po podu.

Gloria prekopa ormar i kovčege pa donese nekoliko čvrstih remenova. Jim sveže rančera, stavi mu u usta krpeću gvalju i onda ga odvuče u mrtvi ugao između kreveta i ormara.

Tamo ga nitko neće vidjeti kako slučajno pogleda kroz ključaonicu.

U međuvremenu je Gloria opet zaključala vrata, a onda se vratila do Jima.

Osjećao je miris njene kose, njene puti. Kao nekom unutarnjom prisilom obuhvati joj ramena, nježno privuče k sebi i poljubi. Morao je to učiniti. Ali, to nije bio poljubac strastvene požude, već nježan gotovo pažljiv dodir koji je izrazio sve ono što je za tu djevojku osjećao.

Prislonila mu je glavu na grudi i sklopila oči. Bio je to kao lijep san, ali urbzo su vraćeni u zbilju.

Netko udari u vrata i poviče:

— Hej gazda, hoćemo li i dalje traga-ti? Još ga uvijek nismo našli. Čini se da je kidnuo iz grada.

Jim brzo legne u krevet, licem prema zidu, i promrmlja nešto oponašaju-ći McKennanov glas.

— Moj zaručnik kaže da se gubiš k vragu — viknu Gloria. — Ne želimo sada biti smetani.

Momak je dvournio i Gloria prestrašeno pogleda Jima.

— Što ćemo sada, Jime? Momci će postati sumnjičavi ako se McKennan ne pojavi.

Jim izvuče rančerov revolver iz korica i pruži ga djevojci.

— Znaš li time rukovati?

— Naravno.

— Onda slušaj! Za dobrih pola sata bit će mrak. Ostani ovdje i pripazi na njega, a ja ću potražiti Saula Parryja.

— Misliš da ćeš uspjeti? On je rijetko sam. Najčešće je u društvu svojih revolveraških drugova.

— Prepusti to mojoj brizi, Gloria. — On joj se umirujuće nasmiješi.

— Budi oprezan, Jime! Obječaj mi to!

Kimnuo je i pogladio je po kosi.

Naravno da će biti oprezan. Okolno-sti su se stubokom izmijenile. Došao je u grad čvrsto riješen da se bori i umre, a sada je sve drugačije. Opet se isplatilo živjeti. Osjećao se kao prepo-rođen. A sve to ima zahvaliti ovoj dje-vojci.

VI

Jim nečujno siđe u prizemlje, pa brzo izađe u dvorište iza saluna. Tada krene desno i uskom uličicom izađe na cestu.

Iz saluna su prodirali opori muški glasovi, hrapav smijeh i prostačke pjesme.

Ogledao se za svojim konjem, ali ga nije bilo. Bila je to dobra životinja i Jim je bio uvjeren da ju je prisvojio jedan od zločinaca.

Oprezno se prikradao dalje, sve dok nije stigao do mjesta odakle je mogao zaviriti u salon.

Od mnogih gostiju nekolicina su mogli biti Saul Parry, prema Gloriji-nu opisu. Jer osim po grguravoj crnoj kosi ni po kakvoj upadljivoj osobitosti ne bi mogao prepoznati tog zlikovca.

Momke u pozadini poduže prostorije jedva je razaznavao; nazirali su se samo kao tamni obrisi iza gusta obla-ka duhanskog dima.

Jim je znao da mora požuriti; ako ove noći ne obavi sve, loše mu se piše. I Gloria će biti u velikoj opasnosti. Ako se oslobodi, rančer neće ni trenut-ka dvourniti da ubije djevojku.

Od razgovora u salonu čuo je tek djeliće. Neki su govorili o njemu, dru-gi o svemu i svačemu.

Jim postade nestrpljiv. Kako će do vraga stići do Parryja?

Sjetio se vremena dok je bio maršal. Onda je naprosto ušao u salun i izveo čovjeka kojega je tražio. A sada je on progonjen. Svi su protiv njega. A oni koji nisu uz zlikovce suviše su zaplašeni da bi smogli hrabrosti i stali mu na bok.

Pošao je natrag i onda prešao na drugu stranu ceste. Nešto poslije našao se iza Brackove kuće i pokucao na prozor.

Nakon kraćeg otezanja kovač je otvorio okance. Lice mu je bilo ozbiljno i zabrinuto.

— Slutio sam da ćeš doći k nama, Jime. Gdje si se dosad krijo? Oni su te nitkovi svuda tražili.

Jim se nasmiješi.

— Bio sam na najsigurnijem mjestu u gradu. Nikada ne bi pogodio gdje. No, o tome ćemo kasnije, Sada nemam vremena, Amose.

— Zašto si došao? Mogu li što učiniti za tebe?

— Da. Želim da mi netko pokaže koji je Saul Parry. Moram ga zgrabiti.

Razgovarali su u malenu hodniku. Sada im je prišla i kovačeva supruga, Betty. Slutila je da je Jimu potrebna pomoć njena muža.

— Jime — rekla je tiho, dršćućim glasom — toliko mi te je žao zbog svega. Jadna Barbara...«

Stisnula mu je ruku, a u očima su joj se zacaklile suze.

— Hvala, Betty. Upravo sam zamolio tvoga muža za jednu uslugu.

— Što mora učiniti? — upitala je prestrašeno. — Je li opasno?

Jim se nasmiješi i zaniječe glavom.

— Ništa mu se neće dogoditi, Betty. Želim da pođe u salun i pokaže mi čovjeka kojega tražim. To je sve.

— Koga?

— Parryja.

— O, bože! Taj je najgori.

— On je zvijer — dopuni je muž. — Vrag u ljudskoj spodobi. Znaš li da je on bio kolovođa prilikom zlostavljanja tvoga prijatelja Indijanca?

— Znam. Jonas mi je to još uspio reći prije no što je podlegao unutrašnjim povredama. Ali on mi je rekao i to da je u Saulu Parryju prepoznao jednog od Barbarinih ubojica.

— A kako ga se misliš dočepati? Čime ćeš ga izmamiti iz središta čopora?

Jim slegnu ramenima.

— To još ne znam, ali bit će mi mnogo pomognuto što ću znati koji je. Ostalo će se već nekako riješiti.

Kovač odlučno kimne glavom.

— Dobro — poći ću u salun. Kad mu se približim, pripalit ću cigaretu. Hoće li to biti dovoljno?

— Naravno, Još nešto, Amose. Potrebna mi je sigurna prostorija u kojoj ću zatvoriti lupeže koje pohvatam. Imaš li takav podrum?

— Zaboga! — zavapi Betty. — Nećeš nas valjda toliko uvaliti, Jime? Imamo troje male djece. Ako sazna da smo ti pomogli, McKennan će nam zapaliti kuću nad glavom a Amosa će ubiti.

— Za sada neće baš ništa uraditi. McKennan je pod sigurnom paskom.

— Uistinu? — upitali su s nevjericom jednoglasno.

— Zar bih lagao? Što je, Amose? Imaš li takav podrum?

— Amose — Betty primi muža za ruku — ne smijemo se u to upetljati! Mi...

Muž je prekine. Njegovo se glomazno tijelo uspravi.

— Betty, moramo pomoći Jimu. Svi smo se dovoljno dugo ugibali pred McKennanom i držali jezik za zubima.

Dobro je što je Jim došao. Bez njega se to nikada ne bi izmijenilo. Potrebni su nam mir i red u gradu i za to moramo zbiti svoje redove i boriti se.

Okrenuo se prema prijatelju i nastavio:

— Da, Jime, imam podrum. Tako ćemo vezati te nitkove da nam neće pobjeći. Hajd'mo sada do saluna, da ti pokažem onog odvratnog ubojicu, a onda ću običi one koji će ti se, zacijelo pridružiti. Navratit ću do Shackletona, Browna, Travena... Pokušat ću podići na noge sve građane. Nećeš biti osamljen u borbi, Jime.

Nekoliko minuta kasnije oba su muškarca izašla. Dok su prilazili salunu, na cesti nije bilo ni žive duše.

Jim je opet tako stao da ga iz saluna nisu mogli spaziti, a Brack je ušao.

U salunu su bili samo McKennanovi jahači. Svi su iznenađeno podigli glave kad je Amos ušao.

To je za njih bilo toliko neobično da je nekoliko trenutaka zavladała gotovo posvemašnja tišina, a onda netko kraj tezge prasne u smijeh. Zvučilo je to zlobno i bezobrazno i Jim je odmah shvatio da se momak želi na Bracku izivljavati.

Amos pride baru upravo tamo gdje je stajao taj momak, zastane na pola koraka od njega, izvadi iz džepa cigaretu i stavi je tako u usta da joj je vrh bio nedvojbeno upravljen prema momku koji se maločas smijao.

To je, dakle, Saul Parry, zvan Curly. Upravo je bio gurnuo šešir na potiljak i sada se jasno vidjela gusta crna grgurava kosa.

Smijeh mu se preobrazio u opasnu grimasu. Pri tom se naoko opušteno leđima oslonio na tezgu i podbočio na laktove. U desnoj je ruci držao čašu s viskijem.

U istom trenutku kad je Amos kresnuo šibicu, Parryjeva se ruka trgne i tekućina iz čaše polēti na kovačevu ruku sa cigaretom, a dio mu prsne u lice.

Brack se naprosto ukočio. Bacio je šibicu i ispljunuo mokru cigaretu tolikom snagom da se našla na Parryjevu licu.

Na tako što siledžija nije ni pomišljao. Srdito uzviknu, pa baci čašu na Bracka i pogodi ga u glavu, a onda pojuri na kovača.

Ali, ovoga se puta preračunao. Kovač je bio velik i plećat, sav sazdan od mišića, a svakodnevní težak posao očeličio je njegove mišice više nego u drugih ljudi.

On udari jednom i Parry odleti do bara. S nekoliko strana Saulovi prijatelji nasrnuše na Amosa. Kovač divlje dreknu, odgurne prve napadače tako da su odletjeli na svoje drugove, pa se počne probijati prema vratima.

Parryjev glas nadglasà sveopću galamnu.

— Prepustite ga meni! Želim ga sam srediti!

Zlikovci su u međuvremenu tako okružili kovača da više nije mogao ni naprijed ni natrag, a dvojica su mu čvrsto pritisla ruke na leđa.

Parry mu se polako približio, pa stao pred njega i nacerio se.

— Zar bi se doista htio tući sa mnom, kovaču?

Amos Brack kimnu glavom.

— Čovjek protiv čovjeka — odgovori mirno i bez straha — ali ne sam protiv male armije.

— To ti mogu priuštiti kovaču. Ali ovoga ću puta ja izabrati oružje.

— Revolver, zar ne?

— Točno. Borit ćemo se revolverima. Pristaješ li?

Kovač je odgovorio upravo ono što je Jim, koji je još uvijek stajao pred prozorom, priželjkivao.

— Zašto ne bih? — reče mirno kao da je to najprirodnije na svijetu. — No, moram najprije po svoje oružje.

Odgovor je zaprepastio prisutne. Što se to zbiva? Kovač protiv opasna revolveraša! Naprosto smiješno. Čini se da mu u glavi nisu više sve daske na mjestu!

— I ti doista vjeruješ da imaš izgleda? — upita ga Parry.

Amos potvrdno kimnu.

— Pogađam limenku na petnaestak koraka, pa ću i tu tvoju ludu glavu, Parry. A u najmanju ruku prsa. Dovoljno su široka.

Ubojica se zlobno i podmuklo naceri.

— Pa ti si uistinu odvažan. Dakle, dobro, pođi po revolver. Ali, da se putem slučajno ne predomisliš poći ću s tobom. Hajd'mo!

Jim se povuče od prozora, u nekoliko skokova pretrči na suprotnu stranu ceste, pa utone u mrak.

Odmah zatim vidje kako Amos izlazi iz saluna a za njim i Saul Parry s revolverom u ruci. Išao je pola koraka za kovačem.

Jim se nasmiješi. Kakva li je kuka-vica taj Parry! Ponašanje mu je bilo ravno djelima. Čovjek poput njega kadar je uraditi tako gnjusno nedjelo kao što je umorstvo Barbare.

— Prokleta psina! — promrmlja Jim i nečujno krene dalje.

Kad je Brack praćen revolverašem ušao na prednja vrata u svoju kući, Jim se već nalazio u tamnu hodniku. Stajao je iza vrata, tako da su ga zaklonila kad su se otvorila, prema unutra.

Kovač izvuče šibicu i upali mali fenjer što je visio na stropu. Parry je

još uvijek držao revolver uperen u njegova leđa, jer se bojao otkako je osjetio Brackove šake. Pouzdano je znao da bi ga Brack oborio, zahvati li ga dobro jednim jedinim udarcem.

Jim nije smio riskirati. Samo ako djeluje brzo i odlučno Amosov život neće biti ugrožen. Udaljenost između njega i revolveraša bila je samo pola koraka, a Parry ga još uvijek nije zamijetio, jer je svu pažnju obratio na kovača.

Kao nečujna sjena prikrao mu se Jim i udario ga s cijevi revolvera u zapešće. Zlikovac zaurla od bola, a revolver ispadne na pod i opali, uz gromoglasni tutanj.

Perry se okrene, blijed kao krpa.

— Clayburn! — zaprepasteno zaurla. — Proklet bio Clayburne!

Jim mu upravi cijev revolvera u trbuh i naredi:

— Jezik za zube, gade! Kreni! — Prijatelj reče: — Amose povedi nas u podrum!

Usprkos prijetnji Jimova revolvera, Perry pokuša pobjeći, zacijelo uvjeren da mu Jim ne bi pucao u leđa. Ali, nije poznavao Clayburneovu brzinu.

Jim mu priskoči sa strane, zamahne revolverom i sruči čeličnu cijev na glavu.

U hodniku izađe Brack, bijela kao kreč. Drhtala je cijelim tijelom.

Djeca su stajala na stubištu i razrogačenih očiju, prestrašena i iznenađena, promatrala prizor,

— Betty — reče Jim — pođi s djecom gore. I budite mirni. Ovo je muški posao.

Žena šutke posluša. Uzme djecu za ruke i povede ih gore. Uvidjela je da više ne mogu uzmaknuti. Sada joj se muž i u to upetljao i nema mu izlaza.

Jim osluhne. Iz saluna čula se samo uobičajena buka. Čini se da nitko nije čuo pucanj.

— Hajd'mo u podrum, Amose.

Kovač pođe naprijed, a Jim je za njim vukao onesvještenog Perryja.

Nisu imali mnogo vremena. Najkasnije za pet minuta Saulovi će drugovi postati radoznali gdje su tako dugo ova dvojica i poći će u potragu. A tada će biti opasno.

U smočnici iza kuhinje kovač otvori poklopac na podu. Htio je prvi sići, ali ga Jim zadrži.

— Ostanj ovdje. Uskoro će doći ostali i pitati za Parryja. Reci im da sam se iznenada pojavio i svladao ga. Onda će ponovo pretražiti grad ne bi li me našli.

Na cesti je već živnulo. Najnestrpljiviji su se već našli pred kovačevom kućom, pa Brack nije više mogao dvoumiti.

Jim spusti onesvještenog zlikovca u podrum, spusti se za njim i povuče poklopac. Čuo je prigušene glasove s ulice. Saulovi su drugovi zapitkivali:

— Gdje je Parry?

— Hej tu je nešto trulo! Što si s njim učinio, kovaču?

— Hajde, reci da neće biti borbe!

— Nema borbe! — razliježe se glas Amosa mračnom cestom. — Saul je nestao.

— Kako to? Objasni!

— Kriv je Clayburn! — viknu kovač. — Odjednom je iskrsnuo ovdje u hodniku, izbio Parryju revolver iz ruke i zatim ga s mojim tresnuo po glavi.

— Gdje su sada?

— Clayburn je naprtio Perryja na leđa i otišao. Prešao je na suprotnu stranu ulice i izgubio se među kućama.

— Clayburn! — urlao je netko. — Clayburn je u blizini. Uhvatio je Saula! Pobjegao je preko. Naprijed, ljudi! Nije mogao daleko odmaknuti.

Svi pojuriše smjerom koji im je pokazao kovač.

Jim se zadovoljno nasmiješi i kresnu šibicu. Ugledao je svjetiljku s velikim zagaravljenim cilindrom, pa je upali. Parry je baš dolazio k svijesti.

Ošamućen, zlikovac zaklima glavom, onda otvori oči, pa polako sjedne.

— Što... što se događa? — proštenje promuklo. — Gdje sam?

— U paklu — uzvratil Jim oporo. — Po srijedi pakla, nitkove! Ako unutar pet minuta ne nabrojiš imena ostalih suučesnika, odnijet će te đavo!

Perry ga je užasnuto gledao. Usne su mu drhtale. Bio je prestrašen, strašno se bojavao.

— Kako... odakle znaš ... — Tek je sada shvatio da se zamalo izlanuo pa brzo pokuša ispraviti greške. — Pa ja uopće nisam bio tamo. Kunem ti se svime što mi je sveto, Clayburne nisam bio...

Jimova pesnica sijevne. Pogodio je Perryja u usta i ovaj je zateturao unazad, pao na leđa i ispljunuo nekoliko sjekutića.

— Ne nariči zbog ovo nekoliko tričavih zubi! — zareža Jim. — Uskoro ti i onako više neće trebati.

— Clayburne, — jauknu kukavica — ne tucite me više. Sve ću vam reći! Kunem se!

Kako li se odjednom sroza! Zacijelo bi mu sada lizao i čizme kad bi to od njega zatražio. Jimu se zgadio.

— Tvoje zakletve možeš zataći za šesir.

A kako se sve zbilo ispričat ćeš na sudu. Ja neću prijeti ruke ništarijom

kao što si ti! Želim samo čuti imena ostalih! Govori!

VII

I Saul Parry je progovorio. Taj bijedan kukavni štakor, neprekidno je ponavljao da je bio protiv toga da se tako svirepo postupa ali da su ga ostali nadglasali. Prikazivao je, sebe u najboljem mogućem svjetlu, prebacujući krivicu na ostale... To su bili: Buck Sherman, Todd Callahan, Reece Thornton i Sam Hawks.

Jim je pamtio imena. Na kraju upita:

— A tko vas je poslao?

— McKennan. On je zapovijedio da ubijemo tebe i tvoju ženu.

Poklopac nad podrumom se podigne. Kovač siđe. U ruci mu je bio svežanj lanaca i karika.

Smrknuta lica stavio je Parryja u lance. A da lupež ne bi mogao vikati, ako bi mu drugovi ipak još jednom zavirili u kuću, Jim mu je stavio u usta krpenu gvalju.

— Jednoga imamo — promrmlja i zadovoljno ustanovi da je lanaca dovoljno bar za još petoricu... ako ih ikada uhvati.

Ostavili su Saula u podrumu, i uspeli se gore.

— A sada? — upita kovač. — Što ćemo?

— Najbolje će biti da ostaneš ovdje, a ja ću pokušati ovamo dovući slijedećeg. Sada im znam imena. Imaš li sačmaricu, Amose? — Kad je kovač potvrdno kimnuo, doda? — Napuni je i neka ti bude pri ruci! Možda će ti zatrebati.

— Nadaймо se da neće! — promrmlja Amos.

Jim izađe na strašnja vrata.

Bilo je otprilike sat prije ponoći. Svuda su opet tragali za njim. Čuo je glasni govor muškaraca koji su se međusobno izvještavali o rezultatu potrage, kad pred njim iskrсну dva momka. Bili su isto toliko iznenađeni kao i on, ali on se prvi snašao. Bacio se u stranu, još u zraku trgnuo revolver i odmah počeo pucati. Jednog je pogodio prvom kuglom. Zateturao je i Jim spazi da mu je u ruci bila sačmarica s otpiljenom cijevi. Na kratku odstoјanju to je bilo strašno oružje.

Bila je sreća za Jima što je prvo ovoga pogodio. Udar zrna okrenu zlikovca i sačma poleti drugim smjerom. Cijelo se punjenje sručilo u njegova prijatelja. Jeziv vrisak izmiješao se tutnjem hica, a onda se obojica svale na zemlju.

Jim priskoči onom sa sačmaricom, koji je bio samo ranjen, i trgnu mu iz ruke pogibeljno oružje. U njegovu džepu našao je kojih pola tuceta naboja.

Čovjek je jaukao i stenjao.

— Kako se zoveš? — upita Jim smrknuta lica.

— Snithers.

— A ovaj drugi?

— John Richards — prostenje ranjenik.

Drugi muškarci brzo su se približavali mjestu odakle su odjeknuli pucnji. Jim ispalj iz sačmarice prema njima, pa se izgubi u tami.

U trku opet nabije pušku. Bio je ugodan osjećaj imati u rukama takvo oružje, kojim se koješta moglo učiniti; njom je mogao držati u šahu i poveću skupinu napadača.

Jim je stigao do kuće Jeremyja Browna, trgovca živežnim namirnicama.

ma. Na bočnoj strani naišao je na požarne ljestve, pa se uspeo na ravan krov.

Kuća se nalazila točno nasuprot salunu. S krova se pružao pogled nad cijelom cestom a vidjela se i unutrašnjost saluna.

Jedan je momak upravo trčao prema salunu i vikao:

— Clayburn je udesio Snithersa i Richardsa. Ako tako nastavi, sutra zom nitko od nas neće biti živ.

— A gdje je gazda? Što je s McKennanom?

Uzbuđenje je bilo veliko i Jim se morao nasmijati. Zajedno s rančerom već je četvoricu izbacio iz borbe, a to je bila trećina od ukupno dvanaest, koliko je brojala tzv. borbena grupa. A od preostale osmorice zacijelo nisu baš svi bili toliko beskrupulozni i do kraja pokvareni da bi odobravali umorstvo Barbare.

Prema Jimovoj procjeni, morao je još računati samo s onom četvoricom koja su sudjelovala u prepadu na rijeci: Hawks, Shermann, Callahan i Thornton. Tu četvoricu mora ščepati ako je ikako moguće žive. Tek kada im se pred sudom razvežu jezici, pa se počnu međusobno optuživati, bit će i Tyrone McKennan dokrajčen. Jer, bez iskaza svjedoka, neposredno umiješanih u zločin, ne bi mogao ništa dokazati.

Ljudi su se opet okupljali u salunu, očigledno uvidjevši da je besmisleno nastaviti s potjerom u mraku.

Cekao je još neko vrijeme, a onda vidje kako pojedinci uzjahuju konje i napuštaju grad. Očito, nisu više bili raspoloženi da za McKennana izlažu svoju kožu opasnosti.

Na kraju je u salunu ostalo još petnaestak momaka i Jim je razmišljao

što će da poduzme. Svi ovi momci na-prosto ne mogu biti toliko pokvareni kao ona četvorica koje lovi. Nekolicinu je poznavao kao prave kauboje. Oni su se zacijelo pridružili hajci jer su to smatrali ovavezom prema gazdi, a vjerojatno im nisu bile poznate sve okolnosti.

Jim je bio uvjeren da osim McKennana i onih pet zločinaca nitko ni ne sluti tko se krije iza onog odvratnog zločina na rijeci.

Na toj pretpostavci izgradio je svoj plan. Bila je to odvažna i drska zamisao, ali Jim je bio odlučan da je provede. Mora noćas to završiti.

Uzme sačmaricu, dovuče se do požarnih ljestava i spusti na ulicu pa krene prema salunu.

Kad je odgurnuo krilo okretnih vrata i zakoračio unutra, nitko isprva nije obratio pažnju.

Pošao je malko u stranu, tako da je umjesto vrata sada imao za leđima zid i dobar pregled nad cijelom prostorijom.

Prvi ga je ugledao Hardy Smoke. Debeljko je raskolačio oči i razjapio usta kao da hoće nešto viknuti, ali se predomisli. Usta mu se zatvore i on kriomice posegne pod tezgju gdje je držao sačmaricu. Istodobno migom pokaže Jimu da može računati na njegovu pomoć postane li gusto. A to će se zacijelo, za nekoliko minuta dogoditi.

A onda jedan čovjek zamijeti. Momak učini kretnju kao da će posegnuti za revolverom, ali odmah potom čim je Jim malo pomaknuo cijev sačmarice u njegovu smjeru stavi obje ruke na stol.

Odjednom netko resko uzviknu:

— Clayburn! Pa tu odista stoji Clayburn!

U hipu nastade tišina.

Sve su se oči okrenule prema Jimu. A on je stajao naoko opušten, naslonjen o zid, sa sačmaricom u pregibu lijeve podlaktice i desnicom na dršku revolvera.

Svi su šutjeli, nitko nije ništa poduzimao.

Ni jedan nije ni pomislio da puca. Sačmarica je djelovala paralizirajuće, svakom je bilo poznato razorno djelovanje ovog oružja.

— Ljudi — prekinu Jim tišinu — došao sam raščistiti potpuno određenu stvar. A ona se tiče samo mene i četvorice među vama. To su ona četiri nitkova koji su silovali a zatim ubili moju ženu, nakon što su mi iz zasjede pucali u leđa i onemogućili da se branim.

Zašutio je i pogledao prisutne. Na mnogima je zapazio izraz odbojnosti i gađenja, a neki su od nelagodnosti pognuli glave kao pod udarcima biča.

— Tko su ta četvorica? — viknu jedan suhonjavi momak tvrda lica koji je stajao pored tezge. — Pripada li ta đubrad možda našoj momčadi? Jesi li siguran da je tvoja optužba točna?

Jim kimnu mračna lica.

— Isto toliko točna kao i ona da im je to naredio McKennan. Saznao sam to od Saula Parryja, kojeg sam u međuvremenu uhvatio. Sve je otpjevao.

— Imena! — viknu netko. Nabroji imena, Clayburne!

Napeta tišina. Napregnuta lica.

— Najprije želimo nešto razjasniti — doviknu onaj momak pored tezge. — Ako je doista točno ovo što je sada rekao Clayburn, onda se mi povlaćimo. Onda je to uistinu njihova osobna stvar a ja ću se još, povrh toga, stidjeti što sam ikada primio od McKenna-

na nadnicu. Jeste li i vi ostali toga mišljenja?

— Začu se potvrdni žagor, ali ne od svih. Neki su ostali sjedjeti vrebajući i spremni za borbu kao u klopku natjerani štakori.

Jim Clayburn imenuje prvog.

— Buck Sherman!

Sve se glave okrenu na jednu stranu.

Uz jedan od središnjih stolova ustane muškarac. Kosa mu je bila riđa a oči malene i podmukle.

— Lažeš, Clayburne — razdra se bijesno a lice mu je oblilo crvenilo. — Ako je to Parry rekao, onda je podli lažac kojem ću zavrnuti šiju, kad mi padne šaka. A pri tom je baš on...

Zašutio je. Dogodila mu se slična omaška kao i Parryju koji je, pritješnjen, upola priznao svoj zločin.

— Što je tko počinio, prosudit će sud — reče Clayburn ledenim mirom. — Ili, možda, ne želiš pravedan sud, Shermane? Ako si uistinu nedužan, i ako je Parry slagao, tada ćeš biti oslobođen i nemaš se čega bojati. No možda ti je draži obračun revolverima?

Buck Sherman se ogleda, tražeći podršku. Međutim, nije bilo nikoga koji je bio voljan pomoći čak ni ona dvojica koja su s njim sjedila za stolom.

I ta su dvojica ustala kad je Clayburn spomenuo imena.

— Todd Callahan! — ... Reece Thornton!... Sam Hawks!

Trojica imena a samo su se dvojica odazvala.

— Gdje je Hawks? — viknu netko. — Maločas je još bio ovdje.

Svi su se ogledali za Hawksom, ali on je naprosto iščeznuo. Samo su trojica bila ovdje: Shermann, Callahan i Thornton.

Jim je vidio na njima da se neće predati bez borbe, jer ih u svakom slučaju čeka smrt. I zato su bili riješeni da se bore.

Ljudi koji su bili pored njih uzma- knuše u stranu. Sumnjičavi su pogledi pratili ovu trojicu.

Clayburn podigne sačmaricu i reče oporo:

— Možete se boriti ali ne očekujte da ću vam pružiti i najmanju priliku. Niste je ni zaslužili. Mašite li se revolvera, okinut ću sačmaricu... i to obje cijevi odjednom. Tada više nećete imati volje uzeti revolvare, u prijavu ruke. Dakle, što ste odlučili?»

Odugovlačili su s odgovorom. Naposljetku se koštunjavi Todd Collahan nakašlja i prkosnim glasom reče:

— To bi bilo nepošteno. Navikli smo na fer borbu. Mi...»

Jim ga prekinu, dobacivši oštro:

— Nazivaš poštenim kad čovjeku iz zasjede pucaš u leđa, bitango? Nazivaš poštenim silovanje pa zatim umorstvo jedne žene? Progovoriš li još jednu riječ, prosut ću ti sačmu u trbuh.

— Zar je već dokazano da smo to bili baš mi? — upita prepredenj Buck Sherman. — Što ti zapravo hoćeš, Clayburne? Došao si samo zato da nahuckaš ostale na nas.

Jim se tvrdo nasmije.

— Ako niste bili tamo lako ćete pred sudom dokazati nedužnost. Saul Parry je već progovorio a ni vama neće drugo preostati. — Govoreći, polako je zapinjao kokote sačmarice. — Dakle ne pravite budalaštine i bacite pojaseve! Odvest ću vas onamo gdje je i Saul Parry. Budete li razumni, moja će puška šutjeti.

Bio je odlučan u tome da upotrijebi pušku. A morat će učiniti ako se maše

revolvera. Sam protiv trojice ne bi inače imao nikakve izgleda.

Trojica zlikovaca još se uvijek dvou- mila. Ruke su im lebdjele iznad drški revolvera. Nagon ih je upućivao na bezizglednu borbu, da još jednom pokažu zube. Čak i uz opasnost da će tada sve biti svršeno. Onda bar neće morati pred javnosti priznati svoj gnjusni zločin.

U salunu je opet zavládala grobna tišina.

Odjednom se razliježe prodoran vrisak.

Krik žene.

Jim se trgne.

Gloria! Vriscnula je i nije bilo dvojbe što to znači. Ili se McKennan uspio osloboditi, ili ju je netko drugi napao. Bila je u najvećoj opasnosti.

U trenutku se sledio.

Onda se u salunu prolomi pakao.

VIII

Sherman, Callaha i Thornton su zapazili da se Jim trgnuo i uplašeno pogledao prema katu i iskoristili su taj kratak trenutak. Povjerovali su da im se pružila sretna prilika protiv Jimove sačmarice. Povukli su revolvare gotovo nestvarnom brzinom ali prije no što su ih upravili prema Jimu sačmarica je zagrmjela.

Zahvatio je svu trojicu. Svaki je dobio dio sačme. Zateturali su, urlajući od bola i pokušali se zdvojno zadržati na nogama i opaliti u Clayburna.

Jim pojuri prema njima. Držao je pušku poput čuskije i redom im izbijao revolvare iz ruku.

Odmah je zapazio da nijedan nije bio smrtno ranjen, bili su samo teže

ili lakše ranjeni, a ponesalo im je i snage za daljnju borbu.

Jim se sručio na njih poput tornada. Sve se odigralo tolikom brzinom da se pojedinosti nisu mogle očima pratiti...

Sva su trojica sjedila na podu, a uzdasi i jecaji ispune salun.

Zlikovci su tupo zurili preda se. Znali su da je za njih sve izgubljeno i da ih ništa više na svijetu ne može spasiti vješala.

Okretna vrata se rasklope i nekoliko ljudi nahrupi u salun. Bili su oboružani puškama i revolverima. Oštro su pogledali u zlikovce na podu.

Ljude je predvodio Amos Brack. Jim ih je sve poznavao.

Dakle, ipak su se na kraju ustobočili i napokon pokazali da su ljudi koji neće do beskonačnosti sve podnositi i sagibati glave.

Od preostalih McKennanovih jahača nije prijetila opasnost. Oni su se držali potpuno po strani.

Jim pokaže na tri ranjenika.

— Odvedite ih! Ali neka ih najprije liječnik previje.

Trojicu ubojica zgrabe i izvuku iz saluna. Derali su se i tulili, neprekidno naričući o svojoj nevinosti. Ali, nitko ih nije slušao.

Jim se tek sada sjetio vriska što ga je maločas čuo.

Gloria! Htio je krenuti, kad se na vratima pored tezge što su vodila u hodnik gdje se nalazilo stubište za kat, pojave trojica McKennanovih jahača i prepriječe mu prolaz.

— Kuda, Clayburne? — upita jedan ozbiljna lica. — Što si još naumio? Pošao si gore, a gazda je tamo sa svojom djevojkom. Želiš k njima?

Onaj momak tvrda lica pored bara doda otežućim glasom:

— Da, Clayburne, tako je to. Dosad je to bila tvoja osobna stvar s kojom iz razumljivih razloga nismo željeli imati nikakva posla. Međutim, ovo je drugo. Zar uistinu želiš zgrabiti gazdu za vrat?

Jim htjede poći dalje, ali ljudi pred njim i oni iza njega položili su ruke na drške revolvera. Svi su oni još uvijek McKennana smatrali nedužnim i velikim gazdom kojem su prisegnuli na vjernost.

Jim se našao okružen smrtonosnim zidom. Kamo god se okrenuo, vidio je samo smrknuta i prijeteca lica.

— McKennan je bio naredbodavac ovoj petorici ubojica. Saul Parry je i to priznao. Hajde pustite me da prođem, ljudi! Moram gore. Pretpostavljam da je tamo Hawks. Gloria Thompson je u opasnosti. Zar ne shvaćate? U pitanju je djevojka. Ja...

Nije stigao reći do kraja što je želio, jer su se vrata prema stubištu otvorila.

Svi su u nevjerici zurili u prizor što im se prikazao.

Jim Clayburn stajao je nijem, lica kao iz kamena isklesana.

U salunu, opet jednom u ovoj noći, nastade tišina.

U vratima se pojave tri osobe.

Prvo djevojka. Držao ju je pred sobom McKennan. Iza njih je išao Hawks i držao revolver uperen u djevojku.

Glorijino lice bilo je izubijeno. Suze su joj tekle niz obraze, a haljina je bila na nekoliko mjesta poderana.

Cio prizor jasno je pokazivao koliko su surovošću ti lupeži s njom postupali.

Pogledala je Jimu. Bio je to zdvojan i ispričavajući pogled.

— Zakazala sam, Jime — prošaptala je. — Trenutak sam zadrijemala, a onda je Hawks provalio u sobu. Ni sam mogla ništa poduzeti. Odmah me je svladao a zatim oslobodio McKennana. Bilo je strašno. Jime. Pretukli su me...

Posljednje riječi ugušile su se u jecanju. Bila je na kraju snaga.

— McKennane — oporo će Jim — prokleti gade! Napokon si se odao! Gledaj svoje ljude! Upravo su me još pod svaku cijenu htjeli spriječiti da pođem gore kako bih pomogao Gloriji. Oni su ti vjerovali, veliki McKennane, ali sada te preziru.

— Gazda — progovori momak što se oslonio na tezgju. — Mislim da je Clayburn u pravu. Odmah pusti djevojku ili nitko više neće za tebe ni prstom maknuti. U to ti se zaklinjemo!

McKennanovo lice oštane nepomično.

— Smiri se, Shannone. To je samo mjera opreza. Morao sam biti ponešto grub. Ona je naime, zajedno s Clayburnom kovala protiv mene zavjeru. Poslije ga je skrila u svojoj sobi i zato smo ga svi tako bezuspješno tražili. Kad sam ušao u njenu sobu, Clayburn me je s leđa onesvijestio i vezao. Jedin koji je počeo sumnjati bio je Sam Hawks, i zato ću ga posebno nagraditi. Pametniji je od svih vas zajedno.

— A zašto ne puštaš djevojku? — upita ga Shannon. — Može li ti ona još na bilo koji način naškoditi?

— Ti to ne shvaćaš. Uz njenu pomoć svršit ću sada i s Clayburnom. Da, Clayburne, zabezeknut si? Nema ti izlaza. Gotov si, napokon si dolijao. Ništa ti nije pomoglo. Na kraju sam ipak ja pobijedio.

Jim ogorčeno kimnu.

— Da, McKennane, ovo ti je posljednja prilika da izvučeš glavu iz omče. — Doista si lukav momak. Sada ćeš se dokopati i moje zemle, a to će te učiniti još bogatijim i moćnijim nego što jesi. Bio si lakom na ovaj komadić zemlje otkako si saznao da će za koju godinu preko nje prolaziti željeznička pruga. Ti pouzdano znaš da će tada ovaj tvoj grad biti osuđen na propast. Sada si to, evo, napokon ostvario, McKennane, No što je? Što čekaš? Zašto ne pucaš? Ne mogu se braniti dok djevojku držiš kao štit pred sobom.

McKennan je držao djevojku lijevom rukom, a u desnici mu je bio revolver koji je iznad njena ramena bio uperen u Jima.

— Ljudi! — viknu Gloria kroz plač — morate vjerovati Jimu Clayburnu. On je govorio istinu. McKennan je lažac, Jedan...

— Drž' jezik za zube! — prekine je rančer. — I onako ti ništa ne pomaže! Moji ljudi vjeruju meni a ne Clayburnu.

Jimovi su živci bili napeti do krajnjih granica. Grozničavo je tražio izlaz. Što može učiniti?

Dva su revolvera uperena u njega i oba će opaliti čim lupeži zamijete i najmanji sumnjivi pokret.

Pogledao je Gloriju. Htio joj je dati znak da se baci u stranu, da oslobodi McKennana.

Čini se da ga je shvatila, jer je jedva zamjetno kimnula. Lice joj je zračilo odlučnošću. Bila je spremna da sve stavi na jednu kartu, isto kao i Jim.

Pogledao je Sama Hawksa.

— Hawkse — upita ga — jedino bih još želio saznati prije no što me prorešetate. Koji je od vas ubio moju ženu?

— To će ti ona saopćiti kad se s njom sastaneš u paklu. Pokušavaš me izazvati, Clayburne? Zar misliš da ću pred svima lanuti nešto što bi me moglo teretiti. Tvoja je stvar...

Nije dospio završiti rečenicu. Mjera je bila prevršena i Jim se bacio u stranu, trгнуvši istodobno revolver. I revolveri Hawksa i McKennana planu.

Jim je i opet bio brz kao munja. Kretnje su mu bile hitre koliko i misao, no ipak mu se jedno tane zabilo u rame.

Uspravio se na podu i pucao u Hawksa, koji se upravo spremio da po drugi puta povuče otklonac. Pogodio je nitkova usred grudi i Hawks, odbačen udarcem zrna, naleti na McKennana koji zbog toga promaši Jima drugom kuglom.

Veliki rančer je već odavna ispustio Gloriju iz ruku. Ona se odvukla u stranu i sada joj je pred nogama ležao oboreni Hawks.

I Jim je ležao na podu, a pred očima su mu titrali svjetlaci. Obuzimala ga je malaksalost, na trenutke nije bio više svjestan što se oko njega događa.

Htio je podići revolver ali ruka mu je bila teška poput olova. Vidio je kao kroz maglu kako mu prilazi McKennan. Držao je u ruci revolver i bezosjećajno gledao u Jima.

— Došao je trenutak obračuna, Clayburne — rekao je hladno. — Daleko si dotjerao, ali sada si stigao do cilja. Putuj u pakao, proketo pseto!

Njegove posljednje riječi utonuše u pucanj.

Pucala je Gloria, a tane je prodalo McKennanu točno između dviju lopatica. Na licu nekoć toliko taštog i moćnog čovjeka pojavi se iznenađeni izraz, a onda se stropošta na pod.

Gloria dotrči do Jima i klekne kraj njega.

— Jime — izusti suznih očiju — tu sam kraj tebe!

On se okrene na bok, pogleda je i nasmiješi se.

— Jako te boli? — ispitivala je uzbuđeno. — Bože moj, pa ti strašno krvariš.

— Ne brini, već sam doživio i gore stvari.

Pogledao je prema McKennanu i vidio da je ovaj mrtav. Ni Hawks se više nije micao.

Gloria se prignu i poljubi Jima u usta.

— Sretna sam — prošapće. — Po prvi puta sam uistinu sretna.

— Počet ćemo iznova u dvoje... na Rio Bravu. I, koliko sam poznavao Barbaru, ona mi to neće zamjeriti.

KRAJ

STEPHAN CRANC

PLAVI HOTEL

I

Hotel »Palace« u Fort Romperu bijaše obojen svijetloplavo, onom nijansom koja se vidi na nogama jedne vrste čaplje i zbog koje ta ptica odaje svoj položaj nasuprot svakoj pozadini. I hotel »Palace« se uvijek isticao tako da se blistav zimski krajolik Nebraske doimao poput močvarnog sivila. Hotel je izgrađen u preriji na osami. Kad bi padao snijeg, nije se vidio grad, udaljen dvjesto metara. Međutim, putnik koji bi sišao na željezničkoj stanici, morao bi proći mimo hotela »Palace« prije nego što bi naišao na četu niskih drvenih kuća što su tvorile Fort Romper, a nije se moglo ni zamisliti da bi neki putnik mogao proći kraj hotela a da ga ne pogleda. Odabравši tu boju, vlasnik hotela Pat Schully je dokazao da je vrstan strateg. Istina, kad bi za vedrih dana veliki transkontinentalni brzi vlakovi, dugi nizovi zanjihanih pulmanovih vagona, projurili kroz Fort Romper, putnike bi zapanjio prizor, pa bi poklonici kulta koji priznaje samo smeđecrvene nijanse i podvrste tamnozelenih boje, kulta Istoka, izražavali smijehom stid, sažaljenje i zaprepaštenost. No, za građane tog prerijskog grada i ljude koji su se počesto svraćali ovamo. Pat Schully je napravio pravu majstoriju. Oni nisu, što se tiče boja, imali baš ništa zajedničko s tim bogatstvom i sjajem, s tim uvjerenjima, klasifikacijama i samodopadljivošću, što su dan za danom klizili tračnicama kroz Romper.

Kao da vidljive draži takva plava hotela nisu dovoljno privlačne, Scully je običavao svakog jutra i večeri dočekati obične vlakove što su se zaustavljali u Romperu i iskušati svoje zavodničke sposobnosti na svakom čovjeku kojeg bi vidio kako se koleba, držeći u ruci putnu torbu.

Jednog jutra, kad je lokomotiva pokrivena snježnom korom dovukla u stanicu dugačak niz teretnih vagona i jedan putnički, Schully je napravio pravo čudo i uhvatio trojicu putnika. Jedan bijaše nervozan Šveđanin, nemirnih očiju, s velikim, sjajnim i jeftinim kovčegom; drugi visok, preplanuo kauboj, koji se uputio na neki ranč blizu granice Dakote; treći bijaše nizak, šutljiv muškarac s Istoka, koji nije izgledao tako niti se tako predstavio. Schully ih je, zapravo, zarobio. Bio je tako okretan, živahan i ljubazan da su, vjerojatno, sva trojica smatrali krajnjom surovošću svaki pokušaj bijega. Umorno su koračali škripavim drvenim nogostupom, prateći u stopu uslužnog Irca. On je imao na glavi veliku šubaru. Crvene su mu uši ukočeno stršile, kao da su od lima.

Schully ih napokon, uslužno i uz bučne izraze gostoljubivosti, uvede kroz vrata plavog hotela. Prostorija u koju uđu bijaše malena. Činilo se kao da je građena upravo za golemu peć, koja je u sredini snažno pjevuckala. Željezna se površina mjestimice zasjala i zažarila uslijed vrućine. Kraj peći je Scullyjev sin Johnnie kartao s nekim starim farmerom, koji je imao prosijede

zaliske. Prepirali su se. Farmer je često okretao lice prema kutiji s piljevinom, već smeđom od duhanova soka, i vrlo nestrpljivo i razdražljivo pljuckao u nju.

Schully glasnom bujicom riječi prekinje kartanje i naredi sinu neka odnese na gornji kat dio prtljage pristiglih gostiju, a on povede goste prema pliticama s najhladnijom vodom na svijetu. Kauboj i Istočnjak se počеше polijevati tom vodom i ubrzo se zažariše; sjali su se tako kao da je ta voda nekakvo laštilo. Švedanin, međutim, samo umoci prste, oprezno i uplašeno. Očito je bilo da Schully tim nizom malih obreda nastoji pokazati novim gostima svoju dobrohotnost. Obasipao ih je velikom ljubaznošću; pružao im je ručnik jednom za drugim, kao da to čini iz pukog čovjekoljublja.

Nakon toga se vratio u prvu prostoriju i posjedaju oko peći. Slušali su Schullyja kako službeno dovikuje naredbe svojim kćerima koje su pripremale ručak i šutke razmišljali, što je svojstveno iskusnim ljudima kad oprezno utiru put među neznancima. Ipak, stari je farmer, mještanin, i dalje sjedeći na stolici blizu najtoplijeg dijela peći, počesto okretao lice od kutije s piljevinom i otrcanim frazama obraćao se strancima. Najčešće su mu odgovarali kratkim ali prikladnim rečenicama, kauboj ili Istočnjak. Švedanin je šutio; on kao da je bio zauzet potajnim ocjenjivanjem svih u sobi. Kao da su ga morile nekakve budalaste sumnje, koje često prate osjećaj krivnje. Doimao se vrlo uplašen.

Kasnije, za ručkom, govorio je malo, obraćajući se samo Schullyju. Izjavio je da stiže iz New Yorka, gdje je deset godina radio kao krojač. Te činjenice kao da su očarale Scullyja i on ispriča da u Romperu živi već četrnaest godina. Švedanin ga upita o ljetini i o cijeni radne snage, no kao da i ne sluša Scullyjeve opširne odgovore. Neprekidno je lutao pogledom s čovjeka na čovjeka.

Naposlijetku se nasmije i namigne, pa reče da su neki od tih zapadnih okruga vrlo opasni. Nakon te svoje tvrdnje ispruži noge pod stolom, nakrivljuje glavu i ponovo se glasno nasmije. Očito, to razlaganje bijaše zagonetno ostalima. Gledali su ga začuđeno, šutke.

II

Kad su ponovo prešli u prednju sobu, kroz oba prozorčića ugledaše uskovitlano more snježnih pahuljica. Divovske su ruke vjetroz uzalud pokušavale zagrliti pahuljice koje su bježale. Schully srdačnim glasom najavi snježnu oluju. Gosti plavog hotela, paleći lule, suglase se s tim, lijeno i zadovoljno zagundavši. Nijedan otok na moru nije u tom času bio dorastao toj sobici s peći koja ugodno huči. Jonnie, Schullyjev sin, pozove starog farmera sivkastih zalisaka da nastave kartati; mlađićev je glas jasno odavao što misli o svojim kartaškim sposobnostima. Prijezirno i jetko se podsmjehivajući, farmer pristane. Sjeli su blizu peći, prekrizili noge i preko koljena položili široku dasku. Kauboj i Istočnjak su znatiželjno promatrali igru, a Švedanin ostade blizu prozora. No, izraz njegova lica pokazivao je znakove neobjašnjiva uzbuđenja.

Kartanje Johnniea i prosijedoga farmera završi iznenada prepirkom. Starac ustane, uzrujano i srdito pogledavši protivnika. Polako zakopča kaput i nevjerojatno dostojanstveno izađe iz sobe. Usred odmjerenе šutnje svih ostalih, Švedanin se nasmije. Njegov je smijeh zvučao, nekako, djetinjasto. Ostali su ga već počeli pogledavati s nepovjerenjem, kao da žele saznati što ga muči.

Dogovarali su se da započnu novu partiju. Kauboj se ponudi da bude Johnniejev partner, pa se tada svi okrenu prema Švedaninu i predlože da igra s niskim Istočnjakom. On postavi nekoliko pitanja o toj igri i, saznajući da ona ima mnogo imena i da je zna pod drugim imenom, prihvati poziv. Pride ostalima uznemiren, kao da očekuje da će ga napasti. Kad je najzad sjeo, prijeđe očima s lica na lice i vrištavo se nasmije. Smijeh je bio tako čudan da je Istočnjak naglo digao pogled, kauboj se ukočio i zinuo, a Johnnie se trgnuo držeći nepomičnim prstima karte.

Zavlada tajac, a onda Johnnie reče,

— Dakle, prihvatimo se posla. Počnimo!

Privuku stolice, tako da im se koljena nađu pod daskom, i počnu igru,

Zainteresiranost za karte natjera ostale da zaborave Švedaninovo ponašanje.

Kauboј bijaše sklon udaranju po stolu. Kad bi god imao nadmoćne karte, lupao bi njima; jednom po jednom, pretjerano snažno po improviziranom stolu i tako samouvjerenom i gordo uzimao štihove da se u srcima protivnika rađao gnjev. Kad se karta protiv nekoga tko lupa po stolu, onda igra mora postati napeta; lica Istočnjaka i Švedanina bijahu sušta turobnost kad bi god kauboј svom snagom bacio svoje asove i kraljeve, dok se Johnnie, kojem su se oči sjale od veselja, neprekidno smijuljio.

Posve obuzeti kartanjem, nisu ni zapažali Švedaninove čudne postupke, jer su svu pažnju obratili igri. Naposljetku za vrijeme predaha dok su se dijelile karte, Švedanin se iznenada obrati Johnnieu:

— Vjerujem da je u ovoj sobi ubijen popriličan broj ljudi.

— O čemu to, do vraga, govorite? — reče Johnnie, a ostali zinu i pogledaju ga.

— Ah, znate vi sasvim dobro što mislim. — Švedanin se opet nasmije, suviše glasno, jasno izražavajući nekakvu lažnu hrabrost i izazov.

— Lagao bih kad bih rekao da znam! — pobuni se Johnnie. Karta ostade u zraku, a svi se zagledaše u Švedanina. Johnnie je, očito, smatrao da kao vlasnikov sin mora izravno upitati što stranac zapravo misli.

— Dobro, na što ciljate? — Švedanin mu namigne; bilo je to jako tajanstveno namigivanje. Prsti su mu podrhtavali na rubu daske.

— O, vi možda mislite da sam se ja danas rodio. Smatrate me žutokljuncem?

— Ne znam ja ništa o vama — odgovori Johnnie — nit me briga za to. Objašnjavam vam samo da ne znam na što ciljate. U ovoj sobi nije nitko ubijen.

— Dobro, što je vama? — upita kauboј, koji je netremice piljio u Švedanina:

Očito, Evropljanin je to smatrao neposrednom prijetnjom. Zadržao se, a oko kutova usta pobijeli. Preklinjući pogleda, prema malom Istočnjaku, podrugljivo napomene:

— Kažu da ne znaju o čemu govorim. Istočnjak odgovori tek nakon duljeg i opreznog razmišljanja.

— Ne razumijem vas — reče ravno-dušno.

— O, vidim da ste svi protiv mene. Vidim... — Švedanin mahne rukom, jasno odajući zaključak da je naišao na izdaju baš ondje, gdje je očekivao naklonost, možda i pomoć.

— Hej — uzvikne kauboј, duboko zapanjen i žustro baci karte na dasku — na što ciljate?

Švedanin skoči, tako brzo kao da bježi pred nekom zmijom. — Ne želim se tući! — vikne. — Ne želim se tući!

Kauboј nemarno i lijeno ispruži svoje duge noge, ruku uvučenih u džepove. Pljune u kutiju s piljevinom, pa zapita:

— A tko je, do vraga, i mislio da to želite?

Švedanin hitro ustukne prema uglu sobe. Ispružio je ruke ispred sebe kao da se brani, ali očigledno bijaše da jedva obuzdava strah.

— Gospodo — izusti drhtavim glašom — zacijelo ću biti ubijen prije nego što odem iz ove kuće! Pogled mu bijaše kao u umirućeg labuda.

Kroz prozore se vidio snijeg kako postaje plav u sjeni sutona. Vjetar je nasrtao na kuću, a neki je obješen predmet jednolično udarao o drveni zid, kao da kuca duh.

Tada se vrata otvore i uđe Scully. Opazivši Švedaninovo tragično držanje, iznenađeno zastane i upita:

— Što se zbiva ovdje?

— Ovi me ljudi namjeravaju ubiti. — odgovori brzo i uzbuđeno Švedanin.

— Ubiti vas? — Schully ponovo upita O čemu to govorite?

Švedanin s mučeničkim izgledom lica odmahne rukom.

— Što je to, Johnnie? — Schully se strogo okrene prema sinu.

— Odnio me vrag ako znam — odgovori mladić. — Ništa ne shvaćam. Kaže da je u ovoj sobi ubijen popriličan broj ljudi, ili tako nešto, i da će i on biti ubijen. Ne znam što ga muči. Ne bih se začudio da je lud.

Schully tada pogleda kauboја, očekujući objašnjenje, ali ovaj šutke sliježe ramenima.

— Ubiti vas? — Schully ponovo upita Švedanina. — Čovječe, vi ste šenuli umom.

— Ah, znam ja — provali iz Švedanina. — Znam što će se dogoditi. Da, ja sam lud... da. Naravno, lud sam... da. Ali, ja znam jedno... — Lice mu je oblio znoj tuge i straha. — Znam da odavde neću izaći živ.

— Dakle, neshvatljivo — prošapće kauboj i duboko uzdahne, kao da mu mozak ulazi u posljednji stadij raspadanja.

Schully se naglo okrene i pogleda sina. — Uznemiravao si tog čovjeka!

— Ma, za boga miloga, nisam mu ništa učinio — pobuni se Johnnie protiv te optužbe.

— Gospodo, ne uzbuđujte se — umiješa se Švedanin. — Napustit ću ovu kuću. Otići ću, jer — dramatično ih optuži pogledom — ne želim biti ubijen.

— Hoćeš li mi kazati što se dogodilo, balavče? — Schully se razljutio na sina. — Govori, što se dogodilo?!

— Vrag me odnio ako ti nisam kazao sve što znam! — uzvikne očajno Johnnie — Rekao... rekao je da ga želim ubiti, i to je sve. Ne znam što mu je.

Švedanin nastavi ponavljati: — Nije važno, gospodine Schully; nije važno. Napustit ću ovu kuću. Otići ću, jer ne želim biti ubijen. Da, naravno, ja sam lud... da. Ali, ja znam jedno! Otići ću. Napustit ću ovu kuću. Nije važno, gospodine Schully; nije važno. Otići ću.

— Nećete otići — reče Schully — dok ne saznam razlog svemu tome. Ako vas je netko uznemirio, ja ću se pobrinuti za njega. Ovo je moja kuća, vi ste pod mojim krovom, a ja ne dopuštam da se uznemiruju miroljubivi ljudi. — Prije teći pogleda Johnniea, kauboj i Istočnjaka.

— Nije važno, gospodine Schully; nije važno. Otići ću. Ne želim biti ubijen. — Švedanin krene prema vratima što su vodila prema stubištu, očevidna je bila njegova namjera da odmah ode po prtljagu.

— Nemojte, nemojte — vikne uporno Schully; no, blijedunjav Evropljanin klizne mimo njega i izađe.

— Dakle strogo upita Schully — što ovo znači?

Johnnie i kauboj viknu u isti glas:

— Ma, nismo mu ništa učinili!

— Niste? — Schullyjeve oči bijahu hladne — niste, ha?

Johnnie se zakune da je tako pa nastavi:..

— Nisam još vidio takva ludaka. Nismo mu baš ništa učinili. Sjedili smo ovdje i kartali, a on je...

— Gospodine Blanc — otac se iznenada obrati Istočnjaku — što su uradili ovi momci?

Istočnjak se opet zamisli. Najzad reče, vrlo polako:

— Nisam zamijetio baš nikakvo zlo.

— Ali, što to znači? — počne vikati Schully i razjareno se zagleda u sina. — Najradije bih te izmlatio zbog toga, klipane.

— Zaboga, što sam učinio? — izdere se na oca uzrujani Johnny.

III

— Čini mi se da ste mutavi — reče napokon Schully sinu, kauboju i Istočnjaku; pri kraju te gnjevne presude izađe iz sobe.

Gore, na katu, Švedanin je užurbano zakopčao remene na velikom kovčegu. U jednom se trenu, slučajno, okrenuo napola prema vratima i začu odande šum koraka: hitro se okrene i skoči na noge, glasno kriknuvši. Na vratima se ukaže Schullyjevo naborano lice, smrknuto pri svjetlu male petrolejke što ju je nosio. Zuti je sjaj, strujeći uvis, obojio samo izbočene dijelove njegova lica, a oči su ostale u tajanstvenoj sjeni.

— Čovječe, — uzvikne hotelijer — zar ste čaknuti?

— Nisam! Ne, nisam! — odvrati na optužbu Švedanin. — Ima ljudi na ovom svijetu koji znaju koliko i vi... razumijete?

Načas su šutke stajali i gledali se. Na Švedaninovim mrtvački blijedim obrazima pojavile su se dvije mrlje, rumene i jasno obrubljene, kao da ih je netko pažljivo naslikao. Schully stavi svjetiljku na stol i sjedne na rub kreveta.

— Lule mi — progovori zamišljeno — nikada nisam čuo nešto takvo. To je prava zavrzlama. Ne mogu ni za živu glavu shvatiti odakle vam takva pomisao. — Ubrzo digne pogled i zapita: zar ste ozbiljno mislili da vas namjeravaju ubiti?

Sveđanin je promatrao starca kao da želi prodrijeti u njegove misli. Najzad potvrdno klimne glavom. Očito, očekivao je da će to ubrzati razvoj događaja. Kad je povukao remen, cijela ruka mu se tresla a lakat podrhtavao kao komadić papira.

Schully snažno lupi šakom po podnožju kreveta.

— Čovječe, pa mi ćemo u proljeće imati u ovom gradu električni tramvaj.

— Električni tramvaj. — ponovi priglupo Sveđanin.

— Sagrađit će se i nova željeznička pruga, od Broken Arma dođe. Da i ne spominjem četiri crkve i veliku školu od cigle. Zatim, valja spomenuti i veliku tvornicu. Ma, Romper će za dvije godine biti me-tro-po-la.

Završivši pripremanje svoje prtljage, Sveđanin se uspravi. — Gospodine Schully — reče najednom smiono — koliko vam dugujem?

— Ništa — srdito odgovori hotelijer.

— Ne, dugujem vam — odvratí Sveđanin. Izvadi iz džepa sedamdeset pet centi i pruži ih Schullyju, koji pucne prstima, prezirno ih odbijajući. Međutim, nekako su se obojica zagledala u tri srebrna novčića na Sveđaninovu dlanu.

— Neću uzeti vaš novac — reče napokon Schully. — Ne, nakon onoga što se ovdje dogodilo. — Uto kao da mu je pao na um neki plan. — Hej — uzvikne, uze svjetiljku i pođe prema vratima — dodite ovamo!

— Neću — reče Sveđanin, silno se uzbudivši.

— Dodite — nagovarao ga je starac. — Hajde! Želim vam pokazati jednu sliku... s druge strane hodnika... u mojoj sobi.

Sveđanin je, vjerojatno, zaključio da mu je kucnuo smrtni čas. Donja mu se čeljust objesila, pa izvirije zubi kao u mrtvaca. Najzad se pokrenu za Schullyjem, ali koraćao je kao da su mu na nogama okovi.

U svojoj sobi Schully usmjeri svjetlo visoko na zid. Vidjela se smiješna fotografija neke djevojčice, koja se naslanjala na kičenu ogradu. Upadala su u oči ružine šiške na čelu.

— To je slika moje djevojčice, koja je umrla — nježno reče Schully. — Zvala se Carrie. Imala je najljepšu kosu koju sam ikada vidio. Jako sam je

volio i... — Okrenuvši se, opazi da Sveđanin i ne gleda sliku već, umjesto toga, napeto promatra tamu u strážnjem dijelu sobe. — Gledajte, čovječe! — uzvikne srdačno Schully. — To je slika moje pokojne kćerkice. Zvala se Carrie. A ovo je slika mog najstarijeg sina, Michaela. On je odvjetnik u Lincolnu i dobro živi. Omogućio sam tom momku velike škole, i sada mi je drago zbog toga. On je dobar momak. Pogledajte ga. Nije li prava junačina? U Lincolnu je ugledna i važna ličnost! Ugledan i cijenjen! — zaključí zadovoljno Schully. Govoreći to, veselo pljesne Sveđanina po leđima.

Sveđanin se blijedo osmijehne.

— A, ima tu još nešto — reče starac. Izenada se spusti na pod i gurne ruku pod krevet. Sveđanin je čuo njegov prigušeni glas. — čuvao bih je pod jastukom da nema Johnniea. Zatim, i baba je tu... Dobro, gdje je? Nikad je ne stavim na isto mjesto. Hajde, izlazi!

Ubrzo se izvuče nespreno ispod kreveta, držeći u jednoj ruci smotan star kaput. — Uhvatio sam je — promrmlja. Klekne na pod, odmota kaput i izvadi iz njega veliku žuto-smeđu bocu viskija. Odmah je prinese petrolejci. Uvjerivši se, očito, da je nitko nije dirao, velikodušno je pruži Sveđaninu.

Plašljivi Sveđanin odmah pođe rukom da zgrabi taj izvor snage, ali iznenada trzne ruku natrag i prestrašeno pogleda Schullyja.

— Pijte — reče ljubazno hotelijer. Već je ustao i sada je stajao nasuprot Sveđaninu. Kako je ovaj i dalje stajao nepokretan, Schully ponovi: — Pijte!

Sveđanin se izbezumljeno nasmije, zgrabi bocu i prinese je ustima. Kad su mu se usne ovile oko njena grla a adamova jabučica počela poskakivati netremice se zagledao u starčevo lice, očima punim mržnje.

IV

Nakon Schullyjeva odlaska trojica u prizemlju, još uvijek s daskom za kartanje preko koljena duže su zbu-njeno šutjeli. Najzad prigovori John-

KVIZ

• križaljke • testovi • rebusi
• ljubavne i krimi priče • žale

**izlazi svake
druge srijede**

40 STRANA - 3 DINARA

— To je najblesaviji Švedanin kojeg sam vidio.

— Nije on Švedanin — prijezirno će kauboj.

— A što je onda? — uzvikne Johnnie.

— Moje je mišljenje — odvrati lijeno kauboj — da je on Nizozemac. — Uobičajeno je da sve svijetlokose ljude koji govore sa stranim naglaskom nazivaju Švedanima. Prema tome, kaubojeva je pomisao bila prilično smiona. — ponovi on.

— Ja mislim da je taj čovo Nizozemac.

— Hm, on kaže da je Švedanin — promrmlja zlovoljno Johnnie, pa se obrati Istočnjaku: — Što vi mislite, gospodine Blanc?

— Ah, ne znam.

— A što mislite, zašto se tako ponaša? — upita kauboj.

— Pa, uplašen je. — Istočnjak kucne lulom o rub peći. — Očigledno je da se boji i svoje sjenke.

— Zašto? — uzviknuše istodobno Johnnie i kauboj.

Istočnjak je zamišljeno tražio odgovor.

— Zašto? — uzviknu opet ova dvojica.

— Pa ... sad ... ne znam, no čini mi se da je taj čovjek čitao petparačke romane, pa sada zamišlja da je usred takova ugođaja: pucnjave, sijevanja noževa i tome slično.

— Ali — reče kauboj, duboko zgranut — ovo nije Wyoming, ni bilo koje od onih mjesta. Ovo je Nebraska.

— Tako je — doda Johnnie. — Zašto ne prička dok stigne na pravi Zapad?

— Ni tamo nije drugačije ... u današnje doba. — Iskusi se Istočnjak nasmiije. — Međutim, on vjeruje da se našao usred pakla.

Johnnie i kauboj se u mislima suglasiše s njim.

— To je jako čudno — napomene najzad Johnnie.

— Da — reče kauboj — Čudna igra. Nadam se da nas neće zatrpiti snijeg, jer bismo tada bili prisiljeni svo vrijeme ostati u društvu tog čovjeka. To ne bi bilo dobro.

— Najbolje bi bilo da ga otac izbaci — reče Johnnie.

Ubrzo začuše na stubištu, glasne korake, popraćene glasnim šalama koje je sipao stari Scully i smijehom, očito Švedaninovim. Trojica oko peći zagledaše se tupo jedan u drugoga, a kauboj, nešto promrmlja. Onda vrata budu naglo otvorena i u sobu uđe stari Schully, zarumenjela lica i dobro raspoložen. Brbljao je sa Švedaninom, koji ga je slijedio, i od srca se smijao. Podsjećali su na dvojicu pijanaca koji se vraćaju s neke vesele zabave.

— Hajde, momci — reče oštro Schully trojki kraj peći — odmaknite se da se i mi ogrijemo. — Kauboj i Istočnjak poslušno pomaknu stolice u stranu, kako bi dali mjesta pridošlima, ali Johnnie se nemarno nasloni na naslon svoje stolice i ostane nepomično sjediti.

— Hajde, makni se! — reče mu otac.

— Ima dovoljno mjesta s druge strane peći — odvrati mladić.

— Zar misliš da ćemo sjediti na propuhu? — dreknu otac.

No, umiješa se Švedanin, dostojanstveno i samopouzđano gromkim glasom i dovikne.

— Ne, pustite momka neka sjedi gdje mu se sviđa.

— Dobro — popustljivo će Schully, kauboj i Istočnjak se začudeno pogledaju.

Pet stolica poredaše u obliku polumjeseca oko jedne strane peći. Švedanin počne pričati; govorio je oholo, bezobrazno, ljutito. Johnnie, kauboj i Istočnjak, namrštenih lica šutjeli su dok se stari Schully doimao susretljivo i zainteresirano, neprekidno mu povlađujući.

Najzad Švedanin izjavi da je žedan. Promeškolji se na stolici i reče da ode po čašu vode.

— Ja ću vam je donijeti — odmah uzvikne Schully.

— Ne, idem osobno. — Ustane i, ponašajući se kao da je on vlasnik hotela, pođe prema kuhinji.

Čim se toliko udaljio da nije mogao više ništa čuti, Schully skoči na noge i uzbuđeno prišapne ostalima:

— Gore je pomislio da ga želim otrovati.

— Sve to već mi se gadi. — odgovori Johnnie. — Zašto ga ne izbaciš na snijeg?

— Ma, sada je sve u redu — izjavi Schully. — Doptovao je s Istoka, pa je

mislio da je ovo neko opasno mjesto. To je sve. Sada se sredio.

— Bili ste u pravu — reče kauboj, zadivljeno pogledavši Istočnjaka. — Prozreli ste tog Nizozemca.

— Možda se i sredio, — reče Johnnie ocu — ali ja to ne primjećujem. Prije je bio uplašen, a sada je drzak.

Schully se uzruja i obaspe sina kišom riječi. — Što ja imam? — Pljesnu se rukom po koljenu kako bi dao do znanja da će osobno odgovoriti i da svi treba da ga slušaju. — Ja imam hotel — vikne. — Hotel, razumiješ li? Pod mojim krovom gost ima neke nepovredive povlastice. Nitko ga ne smije plašiti, ne smije čuti nijednu riječ koja bi ga navela da ode. Neću to dopustiti. Nitko u gradu neće reći da je preuzeo nekog mog gosta zato što se nije usudio ostati ovdje. — Iznenada se okrene prema kauboju i Istočnjaku. — Jesam li u pravu?

— Jeste, gospodine Schully — reče kauboj — mislim da ste u pravu.

— Jeste, gospodine Schully, u pravu ste — ponovi poput jeke Istočnjak.

V

Za večerom, u šest sati, Švedanin je pištao poput lokomotiva. Povremeno se činilo da će provaliti iz njega raskalašena pjesma, a u svem tom ludovanju hrabrivao ga je stari Schully. Istočnjak se povukao u svijet šutnje i uzdržljivosti; kauboj je sjedio usta širom otvorenih od čuđenja i zaboravljao žvakati, a razliučeni Johnnie je prazio velike plitvice s jelom. Kad bi morale donijeti novu zalihu dvopeka, Schullyjeve su se kćeri približavale oprezno poput Indijanki a, kad bi uspjele u svojoj namjeri, odmah bi odjurile, loše skrivajući uznemirenost. Švedanin je dominirao cijelom gozбом i davao joj oblik gruba bakānala. Najednom kao da je postao viši; upadljivo je bahato zurio svakome u lice. Njegov je glas odjekivao sobom. U jednom je trenu, zamahnuvši vilicom kao harpunom kako bi nabo dvopek, umalo probo ruku Istočnjaku, koji je mirno posegnuo za istim dvopekom.

Poslije večere, kad svi krenuše u koloni po jedan prema drugoj sobi,

Švedanin nemilosrdno lupi hotelijera po ramenu i usklikne: — Eh, starino, bila je to dobra, obilna večera.

— Johnnie pogleda, pun nade, oca; znao je da je to rame već dugo osjetljivo zbog jednog pada. I dolista, načas kao da je Schully htio planuti, no najzad se šutke bolno osmjehne. Ostali shvatiše da priznaje svoju odgovornost zbog Švedaninova izmijenjenog ponašanja.

Međutim, Johnnie mu reče tiho kao šaptač u kazalištu: — Zašto ne ovlastiš nekoga da te baci niza stubē? — našto se Scully namršti.

Kad su se okupili oko peći, Švedanin odlučno zatraži da nastave kartati. Schully ga u prvi tren pokuša blago odvratiti od te zamisli, ali mu Švedanin dobaci vučji pogled. Hotelijer utihne, a Švedanin, nastavi nagovarati ostale. U njegovu je glasu neprekidno zvučala prijetnja. Kauboj i Istočnjak ravnodušno pristanu našto Schully reče da mora dočekati onaj vlak u 6.58 Švedanin se tada prijetjeći obrati Johnnieu. Načas im se pogledi sudariše kao mačevi, a onda se Johnnie osmjehne, pa i on pristade.

Sjeli su i opet položili dasku na koljena. Istočnjak i Švedanin su ponovno bili partneri: što je igra dalje odmicala, to je očitije bilo da nije veselo kao ranije, kauboj sada nije udarao kartama kao prije.

Kad je hotelijer krenuo, i otvorio vrata u sobu, usprkos svim mjerama opreznosti, provali leden vjetar. Raspršio je karte i kartašima prodre do kosti. Švedanin sočno prekune. Pri povratku, Schullyjev ulazak prouzroči iste smetnje. Švedanin opet opsuje. No, uskoro su ponovno obratili svu pažnju igri, naginjući se naprijed i hitro mašući rukama. Sada je Švedanin lupao po dasci.

Schully dohvati novine i za dugo se udubi u probleme koji su mu bili veoma strani. Svjetlo je oslabilo, pa u jednom trenutku poveća fitilj. Novine su, dok je okretao stranicu za stranicom, tiho i ugodno šušcale.

Izenađa tišinu prekinu dvije strašne riječi:

— Vi varate!

Takvi prizori često dokazuju da dramu ne stvara okoliš. Svaka soba može biti poprište tragedije, a i komedije. To malo udobno gnijezdo postade

odvratno poput mučionice. U hipu su ga izmijenila lica ljudi. Švedanin je držao svoju veliku šaku pred Johnnievim licem, na mladić je mirno gledao iznad nje u njegove oči. Istočnjak je problijedio, a kauboj opet blesavo zinuo od zapanjenosti što mu se, čini se, često događalo. Nakon tih dviju riječi, prvi zvuk koji se čuo u sobi bijaše šuškanje novina, kad ih je stariji Scully bacio na pod. I naočale su mu počele padati s nosa, ali ih je spretno uhvatio u zraku. Ruka kojom je spasio naočale, ukoči mu se u čudnu položaju. Zurio je u kartaše.

Vjerojatno je tišina trajala jednu sekundu. Tada, kao da im je netko povukao tlo ispod nogu, sva se petorica munjevito pokrenuše. I svi jurnu prema istoj točki. Dok je ustajao, kako bi se bacio na Švedanina, Johnnie malo posrne, nesvjesno pazeći na karte i dasku. Taj izgubljeni trenutak dade njegovu ocu dovoljno vremena da se približi, a i kauboju omogućiti da snažno gurne Švedanina, tako da je ovaj zateturio natraške. Svi progovore u isti tren, iz svih grla provale promukli povici bijesa, preklinjanja i straha. Kauboj je grozničavo gurao Švedanina i natezao se s njim, a Istočnjak i Scully su grčevito držali Johnniea. No, oči dvojice ratnika neprekidno su se tražile kroz zadimljen zrak, iznad napetih mirotvoraca, izazivale su, razjarene i okrutne.

Naravno, daska se prevrнула, i sve su se karte raspršile po podu, gdje su čizme gazile debele i naprlitane kraljeve i dame, što su svojim budalastim očima gledali rat nad sobom.

— Prestanite! — Schullyjev glas je nadjačavao ostale povike. Kažem vam da prestanete! Prestanite, odmah...

Johnnie je, nastojeći da se probije između oca i Istočnjaka, vikao:

— Kaže da sam varao! Prokleti lažljivac. Ne dopuštam nikome da kaže da sam varao! Ako to tvrdi, onda je on...!

— Prestanite već jednom! — Govorio je kauboj Švedaninu. — Prestanite, čujete me...

— Varao je! — Švedaninovi povici nisu prestajali — Vidio sam ga! Vidio sam...

Istočnjak je, pak, moljakaao glasom na koji se nitko nije obazirao: — Čekajte trenutak, hoćete li? Ma, čekajte trenutak. Kakva ima smisla tući se zbog partije karata? Čekajte trenutak...

U toj zbrci nijedna se rečenica nije čula dokraj. Kroz galamu su prodirale samo pojedine riječi: »varao«, »prestanite«, »kažem«. Začudo, Scully se u toj vici najmanje čuo, premda je bio najglasniji.

Izenada nastupi zatišje; kao da su svi zastali kako bi predahnuli. Premda je soba još bila ispunjena prijetećim gnjevom, vidjelo se da više ne postoji opasnost neposredna sukoba, pa Johnnie, naglo se proguravši, pride Švedaninu.

— Zašto ste kazali da varam? Ja ne varam, i nikome ne dopuštam da tako govori!

Vidio sam vas! Vidio sam vas!

— Spreman sam potući se sa svakim tko tvrdi da varam.

— A, ne, nećete se potući — reče kauboj. — Ovdje ne!

— Ah, ušutite, hoćete li? — Scully se ugura između njih.

Tišina napokon dopusti da se čuje Istočnjakov glas.

— Ma čekajte trenutak — ponavljao je: — Hoćete li? Kakve li koristi tući se zbog karata? Čekajte trenutak!

Johnnie, čije se crveno lice pojavilo iznad očeva ramena, dovikne opet Švedaninu:

— Kazali ste da varam?

— Jesam.

— Onda se moramo potući.

— Točno, moramo se potući — vikne Švedanin. Izgledao je kao opsjednut. — Tući ćemo se! Pokazat ću vam kakav sam čovjek! Pokazat ću vam s kime se želite tući! Možda mislite da se ne znam tući! Pokazat ću vam ja... klipane, varalico. Da, varali ste! Varali ste! Varali!

— Onda prijedimo na stvar — hladno će Johnnie.

Kaubojevo se čelo osulo kapljicama znoja dok je nastojao spriječiti sve moguće napade. Tada se očajno okrene prema Schullyju.

— Što ćete sada učiniti?

Starčevo se keltsko lice izmijenilo. Sada se doimao uzbuđeno i nestrpljivo; oči su mu se sjale.

DJEVOJKE!

tina

JE REVIJA ZA NAS

tina

JE REVIJA SA STRIPOVIMA

tina

PIŠE O NAŠIM RADOSTIMA

tina

PIŠE O NAŠIM BRIGAMA

tina

PIŠE O NAŠIM TAJNAMA

u TINI ćeš naći sebe

u sebi ćeš naći TINU

— Pustit ćemo ih neka se tuku — odgovori odlučno. — Ne mogu to više trpjeti. Podnosio sam tog prokletog Švedanina dok mi se nije smučilo. Pustit ćemo ih da se tuku.

VI

Spremiše se da izađu. Istočnjak bijaše tako nervozan da je jedva jedvice turnuo ruke u rukave kožnatog kaputa. Kauboj su, dok je navlačio šubaru preko ušiju, drhtale ruke. Zapravo, jedino Johnnie i stari Schully nisu pokazivali nikakvo uzbuđenje; sve su pripreme obavili posve šutke. Najzad Scully, širom otvori vrata i pozva prisutne da izađu.

Jak vjetar odmah napadne plamičak u petrolejci i umalo ga ugasi, a kroz otvor staklena cilindra sune uvis crn oblacić dima. Peć se nalazila baš u središtu udara vjetra; njeno se hućanje usaglasilo s urlikanjem oluje. Nekoliko zaderanih i uprljanih karata poleti s poda i bespomoćno naleti na suprotan zid. Ljudi pognuše glave i uroniše u oluju kao u more.

Snijeg nije padao, ali su veliki vrtlozi i oblaci pahuljica, što ih je kovitlao pomahnitao vihor, strujali prema jugu brzinom taneta. Prekrivena se zemlja plavkasto sjala, poput čudnovate blještave svile, i nije bilo nikakve druge boje osim ondje gdje se na niskoj, crnoj željezničkoj stanici, koja se činila nevjerojatno dalekom, svjetlucala svjetiljka poput sićušna dragulja. Posrćući kroz nanos visok do kuka, primijetiše da Švedanin nešto viče. Schully mu pride, položi ruku na njegovo rame i primakne mu uho. — Što govorite? — vikne.

— Kažem — izdere se Švedanin — da neću imati velike izgleda protiv takve družbe. Znam da ćete se svi baciti na mene.

— Koješta, čovče! — Schully ga prijekorno pljesne po ruci. Vjetar mu otrgne riječi s usana i raznese ih.

— Svi ste vi družba običnih... — gromkim glasom poviče Švedanin, ali oluja odnese i ostatak njegove rečenice.

Okrenuvši leđa vjetru, ljudi skrenu iza ugla i nađu se na zaklonjenoj strani hotela. Tu se u zavjetrini, usred te

snježne pustoši, očuvala suha trava, što zašuška pod nogama. Pošto su stigli na to razmjerno tiho mjesto, ustanoviše da se Švedanin još dere.

— A, znam ja kakva je to kuhinja! Znam da ćete se svi baciti na mene. Ne mogu vas sve pobijediti!

Schully se okrene prema njemu poput pantere.

— Neće biti potrebno da savladate sve nas, dovoljno je da savladate samo mog sina Johnniea. A onaj koji vas napadne za to vrijeme, imat će posla sa mnom.

Brzo se pripremiše za borbu. Protivnici stanu sučelice, pokorno slušajući odrešite Schullyjeve zapovijedi. Hotelijerovo je lice pri blijeđu svjetlu poprimilo strog i bezličan izraz, kao što su na snimcima lica starih rimskih vojnika. Istočnjaku su cvokotali zubi, pa je neprekidno poskakivao, poput dječje igračke na pero. Kauboj je, naprotiv, stajao ukočeno, miran poput stijena.

Borci ne skinuše sa sebe nijedan komad odjeće. Podigavši šake, stajali su mirno i lavlje okrutno gledali jedan drugoga.

Za vrijeme te stanké, Istočnjakov je mozak, poput filma, bilježio trajne dojmove o trojici ljudi: meštru ceremonije, čeličnih živaca; Švedaninu, blijeđu, nepomičnu, strašnu; Johnnieu, smirenu ali divljem, okrutnu ali smionom. Cio taj preludij sadržavao je u sebi veću tragediju nego što je tragedija akcije, a to je još više naglašavalo otegnut, tugaljiv vapaj vjetra, dok je tjerao uskovitlane pahuljice u crn bezdan juga.

— Sada! — poviče Schully.

Oba borca skoče prema naprijed i sudare se snagom bikova. Čuli su se prigušeni udarci i kletva što ju je kroz stisnute zube promrsio jedan od protivnika.

Što se tiče gledalaca, Istočnjak je odahnuo, naglo ispustio suzdržali dah, sretan što je prestala napetost iščekivanja. Uskliknuvši, Kauboj je poskočio u zrak, Stariji Schully bijaše posve nepokretan uslijed silne zapanjenosti i ustrašenosti žestinom borbe koju je dopustio i osobno pripremio.

Neko je vrijeme okršaj u tami bio nejasan, vidjele su se samo ruke što su zamahivale, tako da se nisu mogle razabrati baš nikakve pojedinosti kao ni

na kotaču koji se brzo okreće. Povremeno bi zasjalo lice, kao da ga je obasjala munja, sablasno i išarano rumenim mrljama, da bi se već u slijedećem trenutku borci pretvorili u sjenke; čule bi se samo nehotične kletve što su ih šaputali.

Izenada kauboja obuzme ratničko raspoloženje, pa jurne naprijed hitrošću kao ždrijebac, navijajući:

— Udari, Johnnie! Udari! Ubij ga! Ubij ga!

— Povucite se! — reče Schully i stane pred njega.

Istočnjaku se gadila jednoličnost te nepromjenljive tučnjave. To zbrkano udaranje činilo mu se vječnim. Ceznuo je za krajem, neprocjenjivim krajem. U jednom trenu borci zateturaše prema njemu; žurno ustuknuvši, čuo ih je kako dišu, kao da su na velikim mukama.

— Ubij ga, Johnnie! Ubij ga! Ubij ga! — Kaubojevo se lice iskrivilo poput onih stravičnih maski što se mogu vidjeti u muzejima.

— Umuknite! — ledeno naredi hotelijer.

A onda, iznenadno, začuju stenjanje, nepotpuno, prekinuto. Mlađicevo se tijelo odvoji od Švedanina i stropošta u travu. U posljednji čas kauboj spriječi pomahnitala. Švedanina da se baci na srušena protivnika.

— O ne, nećete. — Kauboj odlučno ispruži ruku. — Pričakajte!

— Johnnie! — Schully je već bio uz sina. — Johnnie, sinko moj! — Glas mu je imao prizvuk melankolične nježnosti. — Možeš li nastaviti, Johnnie? — Zabrinuto je gledao sinovljevo krvavo, izmrcvareno lice.

Načas zavlada tajac, a onda mlađić odgovori uobičajenim glasom.

— Mogu, ja... ću... mogu. Zatim uz očevu pomoć ustane, iscrpljen.

— Pričekaj malo da dođeš do đaha — reče starac.

Istočnjak povuče starijeg Schullyja za rukav.

— Ma, dosta je toga — moljakao je. — Dosta je bilo! Neka se borba završi. Dosta toga!

— Bill — makni se reče Scully, a kad je kauboj koraknuo u stranu doda — Sada! Koračajući jedan prema drugome, borci odjednom postadoše silno oprezni. Zurili su jedan u drugoga, a

onda Švedanin munjevito zamahne, svom snagom. Johnnie, iako još uvijek napola omamljen od slabosti, nečekivano hitro izmakne i šakom pošalje Švedanina, koji je izgubio ravnotežu, na zemlju.

Kauboj, Schully i Istočnjak oduševljeno uskliknu, poput zbora pobjedonosnih vojnika, ali prije nego što su utihnuli, Švedanin žustro ustane i bjesomučno nasrne na neprijatelja. Opet zalepeću ruke kroz zrak, a Johnnievo se tijelo ponovo zaljulja i padne, težinom kamena s krova. Švedanin odmah otetura do niska drveća što se svijalo na vjetru i nasloni se na njega, daščući poput lokomotive. Njegov je razjaren, plameni pogled prelazio po licima ljudi nagnutih nad mlađićem. Bio je posve osamljen, i Istočnjak je to odmah naslutio; digavši pogled s mlađića na tlu, opazi taj tajanstveni i odbačeni lik kraj stabla.

— Možeš li još, Johnnie? — upita Scully promuklim glasom.

Momak je dahtao. Polako otvori oči, no tek nakon nekoliko trenutaka odgovori:

— Ne... više ne... mogu. — Tada, postide i tjelesno dotučen, zaplače, a suze počnu brazdati krvave mrlje na njegovu licu. — Bio je... bio je... pretežak za mene.

Schully se uspravi i obrati liku kraj stabla.

— Stranče — reče mirno — s naše strane nema nikakvih prigovora. — Tada mu glas postane drhtav i promukao, predznak većine jednostavnih i sudbonosnih saopćenja. — Pobijedili ste, Johnnie je poražen.

Pöbjednik nije ništa odgovorio. Okrenuo se i krenuo prema vratima hotela.

Kauboj je izmišljao nove i neponovljive kletve. Istočnjak se iznenadi ustanovivši da stoje na vjetru koji kao da puše ravno sa Sjevernog pola. Opet je čuo jadikovanje snijega dok ga je vihor nosio prema grobu na jugu. Sada je bio svjestan da se hladnoća svo vrijeme zavlčila sve dublje i dublje u njega, i čudio se što još nije umro. Bio je posve ravnodušan prema pobjednome.

— Sine, možeš li hodati? — upita Schully.

— Jesam li ga ozlijedio... jesam li ga imalo ozlijedio? — upita sin.

— Možeš li hodati, momče?

— Pitao sam te da li sam ga bar malčice ozlijedio! — Johnniebv je glas najednom bio odlučan. U njemu se odrazila nestrpljivost.

— Jesi, Johnnie jesi, — odgovori kauboj, tješeći mladića — Pošteno si ga izmlatio.

Podigoše ga sa zemlje. Čim se našao na nogama, oteturio je, odbijajući pokušaje da mu pomogne. Okupili su se kraj ugla, gotovo zaslijepljeni snijegom što ih je nemilice obasipao. Lica im se zažariše. Kauboj ponese Johnniea kroz mećavu do vrata. Dok su ulazili, nekoliko karata bješe uskovitlano a poda i odlepršano pretra zidu.

Istočnjak pohita prema peći; toliko je promrzao da je gotovo želio zagrliti to usijano željezo. Švedanina nisu zatekli u toj prostoriji. Johnnie se spusti na stolicu i, podbočivši ruke na koljena, pokrije njima lice. Hoteli jer je, grijući kraj peći naizmjenice desnu pa lijevu nogu, turobno mrmljao. Kauboj je skinuo šubaru i, zbunjen i pokunjen, prolazio rukom kroz razbarušene kovrče. Odozgo su čuli škripanje dasaka, očito, Švedanin je u svojoj sobi koračao amo-tamo.

Iznenada sumornu tišinu prekine otvaranje vrata što su vodila u kuhinju. U sobu dojure žene. Pohitaju prema Johnnieu, u sav glas jadikujući. Prije nego što su odnijele svoj plijen u kuhinju, kako bi ga ondje okupale i održale mu govoranciju s onom mješavinom suosjećanja i psovanja što je svojstvena njihovu rodu, majka se uspravi i pogleda starog Scullyja strogo i prijekorno. — Stidi se, Patrick Scully! — uzvikne. — I tvoj sin. Stidite se obojica!

— Hajde, smiri se! — reče nemoćno starac. Ušuti!

— Stidi se, Patrick Scully! — ponovila je. — Stidite se obojica!

Scully prijezirno puhne i pogleda prema svojim drhtavim ortacima, kauboj i Istočnjaku.

Žene odnesu Johnniea, a njih trojicu prepuste turobnu razmišljanju.

VII

— Rado bih se osobno potukao s tim Nizozemcom — reče kauboj, prekinuvši dugu tišinu.

— Ne, to ne dolazi u obzir. — Scully žalosno zaniječe glavom. — To ne bi bilo dobro.

— Zašto? Ne vidim u tome nikakvo zlo.

— Ne — odgovori Scully glasom tužna junaka. Ovo je bila Johnnieova borba pa ne smijemo premlatiti tog čovjeka samo zato što je premlatio mladića.

— Da, to je istina — suglasi se kauboj. — Ipak, bolje je za njega da ne bude drzak prema meni, jer ja to neću podnijeti.

— Nećete mu kazati ni riječi — naredi Scully.

Upravo se u tom času začuju Švedaninovi koraci na stubištu. Njegov ulazak bijaše teatralan. Zalupio je za sobom vrata i koraknuo prema sredini prostorije. Nitko ga nije pogledao, no on naduveno dovikne Scullyju: — Sada ćete mi, valjda, kazati koliko vam dugujem?

— Ne dugujete mi ništa. — Starac ostane posve miran.

— Pih! — reče Švedanin. — Ne dugujem mu ništa.

— Stranče, kako možete biti tako oholi? — obrati mu se kauboj.

— Dosta! — Stari Scully odmah postane oprezan. — Umuknite, Bill! — vikne, ispruživši ruku.

— Nisam kazao baš ništa, jesam li? — upita kauboj; nehajno pljune u kutiju s piljevinom.

— Gospodine Scully — dovikne Švedanin — koliko vam dugujem? — Vidjelo se da se obukao za odlazak, a u ruci je držao kovčeg.

— Ne dugujete mi ništa — ponovi ravnodušno Scully.

— Pa, mislim da ste u pravu. Zapravo, vi dugujete meni. Da, tako mislim. — Okrene se prema kauboju i reče oponašajući ga: — Ubij ga! Ubij ga! Ubij ga! Pobjedonosno se nasmije, gotovo zgrči se od zajedljiva smijeha.

No, kao da se rugao kamenu. Ostala trojica bijahu nepomični i šutljivi, staklenastim očima zureći u peć.

**Moda, kozmetika,
domaćinstvo**

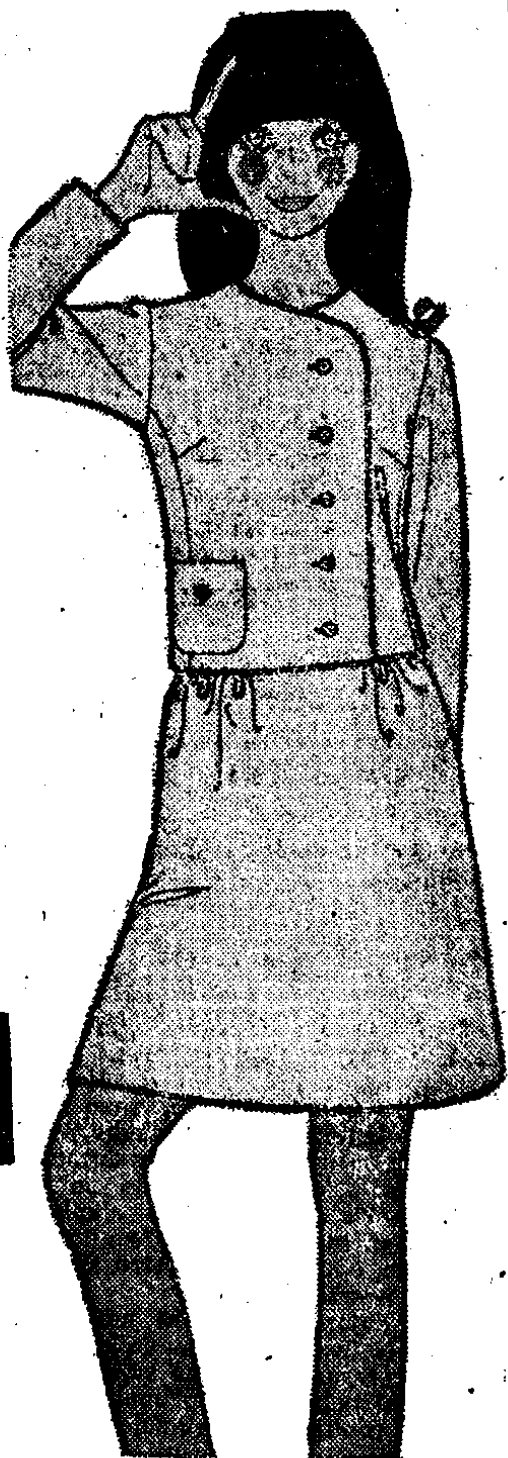
**Savjeti
liječnika i
psihologa**

**Novela, roman,
zanimljivo štivo**

**ukratko: SVE
ŠTO ZANIMA
SUVREMENU
ŽENU**

Svijet

**jugoslaven-
ska ženska
revija**

Sveđanin otvori vrata i izađe u oluju, još jednom prijezirno pogledavši šutljivo grupicu oko peći.

Čim su se vrata zatvorila, Schully i kauboj skočiše na noge i počеше kleti. Koračali su amo-tamo, mahali rukama i udarali kroz zrak šakama.

— Ah, bili su to teški trenuci! — kukao je Schully. — Pakosno nas je gledao i rugao se! U tom bih času dao četrdeset dolara za jedan udarac po njegovu nosu! Kako ste to podnijeli, Bill?

— Kako sam to podnio? — uzvikne kauboj drhtavim glasom. — Kako sam to podnio? Ah!

— Kad bih, barem, mogao ščepati tog Sveđanina — jadikovao je starac — i pošteno ga izmlatiti!

— Ja bih ga rado uhvatio za vrat i udario ga... — Kauboj suosjećajno zagunda, pa lupi šakom svom snagom po stolici. — Udarao bih tog Nizozemca dok se više ne bi nimalo razlikovao od uginula kojota!

— Ja bih ga mlatio dok ne bi...

— A, ja bih mu pokazao neke stvari...

Tada obojica čeznutljivo prqzboriše: — Ooo, kad bismo barem...

— Da!

— Da!

— A tada bih ga...

— Ooo!

VIII

Sveđanin je, čvrsto držeći kovčeg, krivudao kroz oluju kao da ima na sebi jedra. Slijedio je niz niskih, ogoljelih, uznemirenih stabala što su, znao je, označavala cestu. Vjetar i uskovitlan snijeg godili su njegovu licu, izudarano Johnnieovim šakama. Napokon se u tami razabraše četverokutne sjenke; znao je da su to kuće. Pronađe ulicu i krene njome, odupirući se vjetru što bi povremeno nasrtao na njega.

Imao je dojam kao da se našao u pustu selu. Najzad ipak propađe krčmu. Pred njom je gorjela crvena svjetiljka, a snježne su pahuljice poprimale boju krvi dok su proljetale unutar domašaja njena sjaja.

Sveđanin gurne vrata i uđe u veliku prostoriju posutu pijeskom; na njenu

su kraju sjedila za stolom četiri muškarca i pila. Uz jedan se zid pružala blistava tezga, a njezin se čuvar naslonio na laktove i slušao razgovor četvorice za stolom. Sveđanin spusti kovčeg na pod i, bratski se osmjehnuvši točitelju, naruči viski. Muškarac štavi bocu na tezgu, čašu za viski i čašu ledene vode. Sveđanin natoči upadljivo mnogo viskija i popije ga u tri gutljaja.

— Prilično ružna noć — napomene ravnodušno gostioničar. Pravio se da je slijep, što je česta osobina njegova staleža; no ipak se moglo vidjeti da kriomice promatra napola izbrisane krvave mrlje na Sveđaninovu licu. — Ružna noć — ponovi.

— Ah, meni se sviđa — odrešito će Sveđanin i natoči još viskija. Točitelj uzme novčić što ga je gost stavio na tezgu i ubaci ga u sjajnu poniklanu blagajnu. Zvonce zvrčne i pojavi se kartica s natpisom »20 centi«.

— Ne — nastavi Sveđanin — to nije loše vrijeme. Meni se sviđa.

— Tako? — promrmlja lijeno gostioničar.

— Da, sviđa mi se ovo vrijeme. — Veliki gutljaji natjeraju Sveđaninu suze na oči: disao je malo teže. — Odgovara mi. — Očita bijaše njegova namjera da prida duboko značenje tim riječima.

— Tako? — promrmlja ponovno sugovornik, pa se okrene i sanjarski zagleda u čudne šare, slične pticama ili kovrčama, što su bile sapunom nacrtane na zrcalima iza tezge.

— Popit ću još jednu čašicu — reče ubrzo Sveđanin. — Hoćete li i vi?

— Ne, hvala, ja ne pijem — odgovori točitelj, pa upita: — Kako ste ozlijedili lice?

— Pa, u tučnjavi — odmah se počne glasno hvaliti Sveđanin. — Ubio sam boga u jednom momku, tamo u Scullyjevu hotelu.

Četvorica za stolom napokon se zainteresiraju.

— Koga? — upita jedan od njih.

— Johnnieja Schullyju — hvalisao se Sveđanin. — Sina vlasnika hotela. Nekoliko će tjedana biti polumrtav, uvjeravam vas. Lijepo sam ga udesio, jesam. Nije mogao ustati. Odnijeli su ga u kuću. Hoćete li što popiti?

— Ne, hvala — reče jedan. Ljudi za stolom odmah postadoše suzdržljivi.

Grupica je bila čudno sastavljena. Dvojica bijahu istaknuti mjesni trgovci, treći okružni tužitelj, a četvrti profesionalni kockar, one vrste koja se smatra »poštenom«. No, ni nakon pomna ispitivanja promatrač ne bi mogao razlikovati kockara od uglednijih sugovornika. Kad bi se našao među pristojnim ljudima, on je tako otmjena ponašanja a prilikom odabiranja žrtava tako uviđavan da su mu muški stanovnici grada potpuno vjerovali i veoma ga cijenili. Nazivali su ga čisto-krvnim. Strah i prijezir koji izaziva njegov zanat bijahu, bez sumnje, uzrok što se njegovo mirno dostojanstvo isticalo nad dostojanstvom ljudi koji su samo šeširdžije, konobari ili prodavači. Vjerovalo se da taj kockar, izuzev povremene neoprezne putnike što bi stigli vlakom, vreba, samo na lakomislene i senilne farmere koji, ushićeni dobrom žetvom, dolaze u grad, gordi i samopouzđani, opijeni neranjivom glu-pošću. Kad bi se, s vremena na vrijeme, zaobilaznim putem saznalo za pljačku kakva farmera, utjecajni bi se ljudi Rompera, svi od reda, prijezirno smijali žrtvi, a ako bi i pomislili da je posrijedi vuk, ispunio bi ili ponos pri saznanju da se taj vuk ne usudi napasti njihovu mudrost i hrabrost. Osim toga, svima se sviđalo što taj kockar ima pravu ženu i pravu djecu, u lijepoj kućici u predgrađu, i živi primjernim obiteljskim životom; ako bi netko i napomenuo da postoji nesklad u njegovu značaju, gomila bi odmah počela u glas opisivati tu vrlo obitelj. Tada bi se i oni koji žive primjernim obiteljskim životom i oni koji ne žive tako suglasili da se tu nema više ništa reći.

Međutim, kad bi mu se postavilo neko ograničenje (na primjer, kad mu jaka klika članova novog kluba »Polywog« nije dopustila da se, čak ni kao gledalac, pojavi u prostorijama te organizacije), prostodušnost i blagost s kojom je prihvaćao takvu odluku razoružavala je mnoge njegove neprijatelje a od prijatelja stvarala još oduševljenije pristase. On je uvijek priznavao razliku između sebe i uglednih stanovnika Rompera, priznavao ju je tako brzo i otvoreno da je njegovo ponašanje nalikovalo, zapravo, neprekidnu laskanju komplimenata.

Ne smije se zaboraviti osnovni uzrok njegova položaja u Romperu. Nepobitno je da je u svim odnosima izvan svog posla, u svim onim odnosima što se vječno i posvuda zbivaju između ljudi, taj kradljivac kartaš bio tako velikodušan, tako pravedan, tako moralan da bi, na natjecanju, mogao najuriti savjesti devet desetina romperskih građana.

Tako se dogodilo da je sjedio u toj krčmi s dvojicom uglednih mjesnih trgovaca i okružnim tužiteljem.

Sveđanin je nastavio piti čist viski, brbljajući gostioničaru i nastojeći ga nagovoriti da i on što popije. — Ma, hajde. Pijte. Hajde. Što ... nećete? Ma, samo čašicu. Zaboga, večeras sam prebio čovjeka, pa to želim proslaviti. Pošteno sam ga prebio. Gospodo — dovikne četvorici za stolom — da popijemo nešto?

— Tiše! — reče točitelj.

Grupica za stolom, premda je čula Šveđaninove povike, pravila se da se duboko udubila u razgovor. Ipak, jedan od četvorice pogleda Šveđanina i reče kratko:

— Hvala, ne želimo više piti.

— Znači — plane, nakon tog odgovora Šveđanin i isprsi se kao pijetao — u ovom gradu ne mogu naći nikoga tko bi sa mnom pio. To je očito, zar ne? Tako, dakle!

— Tiše! — ponovi gostioničar.

— Slušajte — zareži Šveđanin — ne pokušavajte me ušutkati! To ne dopuštam. Ja sam gospodin, i želim da ljudi sa mnom piju. Želim da piju sa mnom, sada, odmah ... — Udari šakom po tezgi. — Razumijete li?

— Čujem vas — odgovori, ali se namršti. Godine iskustva učinile su gostioničara bezosjećajnim.

— E, onda me dobro slušajte — uzvikne Šveđanin. — Vidite one ljude tamo? Kažem vam, pit će sa mnom, imajte to na umu. Gledajte samo.

— Hej! — vikne gostioničar. — Ne može to tako!

— A zašto ne može? — Šveđanin se približi stolu i slučajno položi ruku na kockarovo rame. — Onda, što ćemo? — upita bijesno. — Pozvao sam vas da pijete sa mnom.

Kockar malčice okrene glavu i preko ramena dobaci:

— Ja vas ne poznajem, prijatelju.

— Ah, do vraga! — odgovori Švedanin. — Popijte čašicu, dvije.

— Čovječe — savjetovao je blago kockar — skinite ruku s mog ramena, maknite se i gledajte svoja posla. — Bio je to nizak, žgoljav muškarac, pa je bilo čudno slušati ga kako govori tako junački i pokroviteljski kršnom Švedaninu. Ostali za stolom su šutjeli.

— Što? Nećete piti sa mnom, žgoljavi kicošu? Onda ću vas prisiliti! Prisilit ću vas! — Švedanin mahnito ščepa kockara za vrat i povuče ga sa stolice.

Ostali hitro ustanu. Gostioničar žurno izađe iz tezge. Nastane velika zbrka, a onda u kockarovo ruci zasja dugačak nož. Sijevne prema naprijed i prodre u ljudsko tijelo, to utočište vrlina, mudrosti i snage, kao u bundevu. Švedanin se sruši, kriknuvši krajnje zapanjeno.

Istaknuti trgovci i okružni tužitelj odmah su istrčali iz krčme. Gostioničar se klonulo naslanjao na stolicu i zurio u ubojicu.

— Henry — reče kockar, brišući nož o jedan od ručnika što su visjeli ispod tezge — kaži im gdje me mogu naći. Bit ću kod kuće i čekati ih. — Tada izađe. Trenutak kasnije gostioničar istriči na ulicu, dozivljući kroz oluju pomoć i, još više nečije društvo.

Mrtvi Švedanin, sâm u krčmi, kao da je ukočeno zurio u grozno uputstvo na vrhu blagajne: »Tu bilježimo svotu vaše kupovine.«

IX

Nekoliko mjeseci kasnije na malenu ranču blizu granice Dakote, kauboj je pekao svinjetinu na peći, kad se začuo brz topot kopita i ubrzo zatim ušao Istočnjak, s pismima i novinama u ruci.

— Dakle — reče odmah — onaj momak koji je ubio Švedanina dobio je tri godine. Nije mnogo, zar ne?

— Tri godine? — Kauboj se ukoči nad tignjem sa svinjetinom, razmišljajući o novosti. — To nije mnogo.

— Nije. Presuda je blaga — odvratila Istočnjak, skidajući mamuze. — Očito, prilično je obljubljen u Romperu.

— Da je onaj gostioničar imao soli u glavi — napomene zamišljeno kauboj

— umiješao bi se odmah u početak tresnuo onog Nizozemca bocom po glavi i tako spriječio to ubojstvo.

— Da, moglo se dogoditi tisuću stvari — zlovoljno će Istočnjak.

— Čudno je to, zar ne? — Kauboj vrati tiganj na vatru, ali se njegovo umovanje nastavi. — Da nije kazao Johnnieu da vara, bio bi živ i dan-danas. Bio je strašna budala. Kartalo se radi zabave, a ne zbog novca. Vjerujem da je bio lud.

— Žao mi je tog kockara — reče Istočnjak.

— O, i meni. Ne zaslužuje baš nikakvu kaznu zbog onog što je učinio.

— Da je sve bilo kako treba — Švedanin, možda, ne bi poginuo.

— Možda ne bi? — uzvikne kauboj. — Sve kako treba? Pa, on je kazao da Johnnie vara i ponašao se poput glupana! Zatim je u krčmi izazivao nesreću. — Tim dokazivanjem izazove i razbjesni Istočnjeka.

— Ma, ti si budala! — uzvikne jetko Istočnjak. — Ti si milijun puta veći glupan od onoga Švedanina. Dopusti da ti nešto kažem. Dobro slušaj! Johnnie je, uistinu, varao!

— Johnnie?! — ponovi tupo kauboj. Šutio je cijelu minutu, a tada reče bahato: — Ma, koješta. Igralo se samo radi zabave.

— Igralo ili ne, Johnnie je varao. Znam to, jer sam vidio. Nisam htio ustati i biti čovjek. Pustio sam Švedanina da sâm bije bitku. A ti... ti si samo skakutao uokolo i htio se tući. Zatim, ni stari Scully nije bio nimalo bolji! Svi smo upetljani u to! Taj jadni kockar nije, čak, ni subjekt, on je nekakav prilog. Svaki je grijeh posljedica suradnje. Mi, nas petorica, surađivali smo pri ubojstvu tog Švedanina. Najčešće je u svako ubojstvo umiješano desetak do četrdesetak žena, ali u ovom su slučaju, čini se, upetljani samo muškarci. Ti, ja, Johnnie, stari Scully; a onaj budalasti nesretni kockar čuošao je samo kao vrhunac ljudskih postupaka, ali dobiva svu kaznu.

Kauboj, povrijeđen i buntovan, vikne naslijepo u tu maglu tajanstvene teorije:

— Pa, ja nisam ništa učinio, jesam li?

KNJIGA ZA SVAKU ŽENU

Ako se odlučite:

- da se odijevate onako kako sami želite
- da uštedite novac
- da budete elegantni

sve to, bez ičije pomoći i bez ikakvog predznanja omogućit će vam do sada i najbolja i u Evropi najtiražnija knjiga

KROJENJE I ŠIVANJE

knjigu su napisali najpoznatiji njemački stručnjaci a izdala je poznata ženska revija »NEUE MODE« iz Hamburga.

Kupon narudžbe za knjigu

»KROJENJE I ŠIVANJE«

Naručujem pouzecom — poštom knjigu »Krojenje i šivanje« po cijeni od 70,00 dinara i troškovima poštarine.

Ime i prezime naručioca:

Mjesto stanovanja (poštanski broj):

Ulica i broj:

Kupon narudžbe slati na adresu: Vjesnikova Press Agencija, 41000 Zagreb, Ljubice Gerovac 1. ●

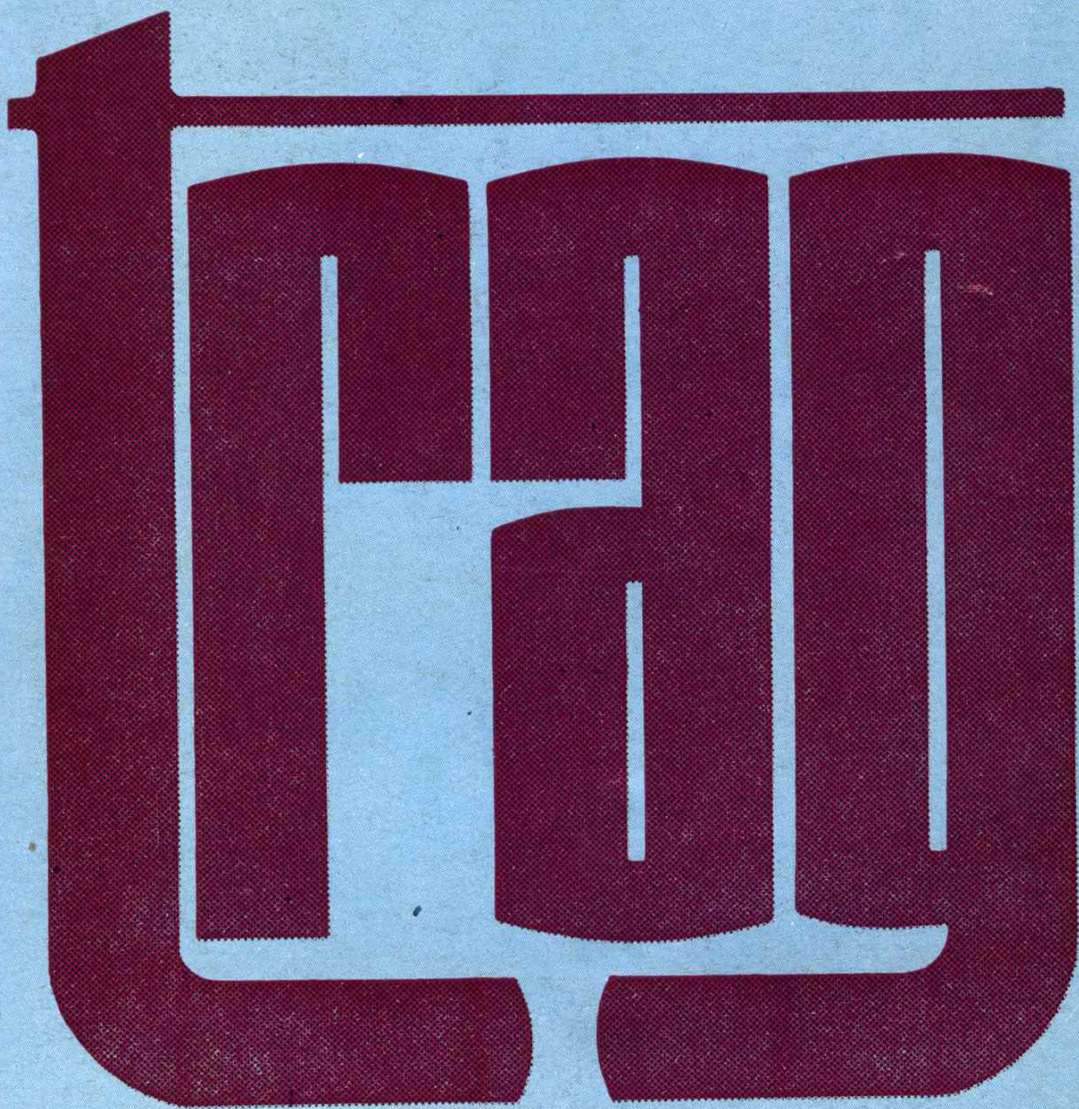
DOŠAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

44. U. H. Wilken: PROKLETI ŽIVOT
45. S. H. Sharon: NAPAD NA KOČIJU
46. John F. Beck: U IME ZAKONA ...
47. Louis L'Amour: VISOKI STRANAC
48. L. L'Amour: OBRACUN U PRERIJI
49. S. C. Lawrence: VRELI DAN U BUFFALU
50. P. Hangster: POVRATAK
51. J. F. Beck: OLOVO PRAVDE
52. H. Warner: TRAGOVI U PUSTINJI
53. G. A. Lutz: PUCNJI U PRAZNO
54. E. Jones: NEUSTRASIVI SLADE
55. L. L'Amour: ZLATNA PLANINA
56. H. Hatten: SMRTONOSNI POHOD
57. T. West: TEKSASANIN
58. E. Jones: SMRT SVIM IZDAJICAMA
59. W. O'Connor: KANJON SMRTI
60. L. L'Amour: KLAN SACKETTOVIH
61. D. Dean: OSIŠANA OSVETNICA
62. D. Dean: VATRENA OSVETA
63. J. Gilmoor: LOV NA SVJEDOKE
64. C. Hunter: ALI TADA SE POJAVI SAM
65. F. Glaser: VRIJEME OBRACUNA
66. F. Short: NI PAKAO ME NEĆE
67. R. Ullman: JACKSONOV KLAN
68. G. Lord: TAJNI TOVAR
69. W. O. Connor: STOTINU DANA PAKLA
70. F. Short: SKINITE HULJU IZ SEDLA
71. A. C. Morgan: REVOLVERASI SU ČEKALI
72. L. L'Amour: BRATA SACKETT
73. H. Warner: ZLOČIN OTACA
74. L. Wallis: U OLOVNOJ OLUJI
75. Ch. Martin: IZASLANICI PAKLA
76. R. Macleod: TEŽAK PUT DO MEKSIKA
77. R. Hogan: OVAJ GRAD PRIPADA JESSUPOVIMA
78. S. C. Lawrence: TEKSASANIN
79. P. E. Lehman: PAKAO U NOVOM MEKSIKU
80. H. S. Sharon: DRUŽINA SMRTI
81. Leslie Ernenwein: SNJEŽNI JAHACI
82. Louis L' Amour: UTAH BLAINE
83. Frederic Short: ZASTITNIK IZ TEKSASA
84. Hal Warner: LEŠINARI TONTO BASINA
85. John Gilmoor: PAKLENA PJESMA PUSTINJE
86. William O'Connor: DVOBOJ S PRIJATELJEM
87. Al Cody: NA STRANI INDIJANACA
88. Jim Sheridan: NAMAMI VUKOVE U ZAMKU
89. H. S. Sharon: SMRTI U SUSRET
90. H. S. Sharon: ĐAVOLJI RANČ
91. Clay Hunter: USAMLJENIK S RIO BRAVA

U PRIPREMI:

92. Robert Ullman: MOHIKANINA DRUŽBA

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA

**BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
— LJUBAVNIH ROMANA**